

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від «29» червня 2023 р.
№9

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра екології та природоохоронних технологій

Схвалено на засіданні кафедри
екології та природоохоронних
технологій
«10» червня 2023 р. протокол №
06

Розробники: д.т.н., професор кафедри екології та природоохоронних технологій ПАЦЕВА Ірина; к.с.-г.н, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія к.с.-г.н, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій ВАЛЕРКО Руслана; асистент кафедри екології та природоохоронних технологій МЕДВІДЬ Олександр.

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 164 / 2</i>

Методичні рекомендації призначенні для проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища», освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища». (Автори: Пацева І. Г., Мельник-Шамрай В. В., Валерко Р. А., Медвідь О. В.). Житомир, Житомирська політехніка. 2023. 162 с.

Рецензенти:

к.т.н., завідувач кафедри РРКК ім. проф. М.Т. Бакка
БАШИНСЬКИЙ Сергій;
к.с-г.н. доц., доцент кафедри екології КУРБЕТ Тетяна.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 3

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ПРАКТИЧНА РОБОТА №1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ. МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ В СФЕРІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	7
ПРАКТИЧНА РОБОТА №2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	19
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3. СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА В УКРАЇНІ	23
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4. ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ	39
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ТА РОБОТА З ЄДИНИМ РЕЄСТРОМ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НАДОВКІЛЛЯ	40
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ. КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЇЇ РОЗШИРЕННЯ ТА ЗМІНИ, ЯКІ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	48
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7. ПОЕТАПНА ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	59
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8. ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РІВНЯ ДЕТАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДЛЯГАЄ ВКЛЮЧЕННЮ ДО ЗВІТУ ІЗ ОВД	64
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9. СКЛАДАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	66
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10. ПІДГОТОВКА ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	71
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11. СКЛАДАННЯ ОГОЛОШЕННЯ ПРО ПОЧАТОК ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	77
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ У ПРОЦЕСІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НАДОВКІЛЛЯ	82
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 13. ФОРМУВАННЯ ЗАЯВИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВИСНОВКУ ІЗ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НАДОВКІЛЛЯ. ФОРМУВАННЯ ВИСНОВКУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	96
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 14. ФОРМУЛЮВАННЯ УМОВ ТА ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ	104
ПРАКТИЧНА № 15. ОПИС ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	109
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 16. ОПИС ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	113
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17. ОПИС ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ	127
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 18. ОПИС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ	129
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 19. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КЛІМАТ ТА ЯКІСТЬ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ	135
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 20. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД	139
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 21. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	142

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 4

НА НАДРА, ЗЕМЛІ ТА ҐРУНТИ, УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 22. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФАУНУ, ФЛОРУ ТАБІОРИЗНОМАНІТТЯ	147
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 23. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ	151
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 24. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ТА ТЕХНОГЕННЕ СЕРЕДОВИЩЕ. ОЦІНКА МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, ЗУМОВЛЕНОГО ТЕХНОЛОГІЄЮ І РЕЧОВИНАМИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ	154
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 25. ОПИС ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ, ВІДВЕРНЕННЯ, УНИКНЕННЯ, ЗМЕНШЕННЯ, УСУНЕННЯ ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ (ЗА МОЖЛИВОСТІ) КОМПЕНСАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ. ОПИС ОЧІКУВАНОВОГО ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ, ЗУМОВЛЕНОГО ВРАЗЛИВІСТЮ ПРОЄКТУ ДО РИЗИКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	155
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	161

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 5

ВСТУП

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – призначена для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення.

Вплив на довкілля – будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Проведення оцінки впливу на довкілля майбутньої господарської та іншої діяльності на довкілля сприяє ухваленню екологічно грамотного управлінського рішення про реалізацію наміченої господарської та іншої діяльності за допомогою визначення можливих несприятливих дій оцінки екологічних наслідків, обліку громадської думки, розробки заходів зі зменшення і запобігання дій.

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» одна з найважливіших складових природоохоронних наук і природоохоронної діяльності. Вона відіграє важливу роль у розробці теоретичних засад та практичному вирішенні проблем збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, підтримці екологічної рівноваги у природі, формуванні світоглядних орієнтирів людини, спільнот, суспільства.

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців екологічної системи мислення, умінь та компетентності для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення організаційно-правових основ проведення процедури оцінки впливу на довкілля в Україні та в Європейських країнах;
- аналіз та прогноз наслідків потенційного впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля за використання сучасних інформаційних ресурсів;
- аналіз врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності;
- розробка програм післяпроектного моніторингу провадження господарської;
- узагальнення інформації щодо процедури проведення ОВД та прийняття рішення про провадження планованої діяльності;
- розгляд алгоритму проходження процедури СЕО та ОВД;
- освоєння діяльності природоохоронних органів щодо проведення науково-обґрунтованої оцінки впливу на довкілля;
- набуття навичок формулювання екологічних умов реалізації планованої діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- джерела забруднення довкілля у процесі виробництва та споживання продукції;
- методи та заходи попередження забруднення довкілля галузей промисловості: металургійної, коксохімічної, хімічної, будівної, машинобудівної, нафтової та ін.;
- методи утилізації побутових відходів та методи перероблення ресурсноцінних складових, що є у складі побутових відходів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 6

вміти:

- володіти базовим понятійно-термінологічним апаратом у оцінювання впливу на довкілля;
- санітарно-екологічні аспекти поводження з побутовими відходами у населених пунктах.
- аналізувати відходи по їх кількісному та якісному складу, токсикологічним показникам;
- прогнозувати на певний час можливу дію забрудників довкілля на людину;
- правильно оцінювати технологічні процеси, їх ефективне ведення;
- аналізувати та самостійно приймати рішення для успішного ведення процесу, коли змінюються зовнішні фактори;
- економічно обґрунтовувати впровадження нових технологій, які направлені на створення безвідходних виробництв;
- розраховувати збитки господарству, якщо порушуються допустимі норми складування відходів в навколишньому середовищі.

Отримані знання з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка» стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища»:

ПР03. Використовувати сучасні комунікаційні, комп'ютерні технології у природоохоронній сфері, збирати, зберігати, обробляти і аналізувати інформацію про стан навколишнього середовища та виробничої сфери для вирішення завдань професійної діяльності.

ПР09. Оцінювати загрози фізичного, хімічного та біологічного забруднення біосфери та його впливу на довкілля і людину, вміти аналізувати зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі під впливом природних і техногенних факторів.

ПР10. Оцінювати вплив промислових об'єктів на навколишнє середовище, наслідки інженерної діяльності на довкілля і пов'язану з цим відповідальність за прийняті рішення, планувати і проводити прикладні дослідження з проблем впливу промислових об'єктів на навколишнє середовище.

ПР15. Вміти проводити дослідження оцінки впливу на довкілля та стратегічну екологічну оцінку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 7

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1 ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ. МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ В СФЕРІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Мета: Дослідити історичні особливості становлення екологічної оцінки в Україні та світі. Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними міжнародними нормативно-правовими актами ратифікованими Україною у сфері оцінки впливу на довкілля.

Теоретична частина

Проведення екологічних експертиз спрямованих на дослідження процесів взаємодії природи і суспільства, розпочалося в середині ХХ століття в наслідок інтенсивного розвитку науки та техніки, які спричинили створення складних природно-господарських систем. В таких умовах традиційні методи досліджень не дозволяють впевнено прогнозувати розвиток системи «природа-господарство-суспільство». Виникає необхідність звертатись до думки різних вчених, спеціалістів, які можуть сформулювати свій погляд щодо можливих змін такої системи у вигляді експертних оцінок, експертних прогнозів.

Найпершою екологічна експертиза почала застосовуватися в Японії і 1965 році увійшла в ранг закону. Наступними країнами, які її запровадили були США (1969 р.), Канада (1973 р.) та Федеральна республіка Німеччини (1975 р.). Починаючи з 80-х років екологічна експертиза була узаконена у всіх країнах Заходу. Закордоном як інструмент державного управління в галузі природокористування значне поширення отримала система ліцензування нового промислового будівництва за екологічним критерієм, яка включала оцінку впливу на навколишнє середовище. В подальшому ця система отримала назву environmental impact assessment (EIA), що в перекладі має український еквівалент – «екологічна експертиза». Зростаючі вимоги до соціально-економічних та екологічних умов життя і діяльності людини привели до формування, починаючи з середини 70-х років, нової процедури стратегічної оцінки впливу на довкілля, або SEA (Strategic environmental assessment). Сьогодні накопичено значний досвід використання процедури SEA в США, Великобританії, Австралії, Новій Зеландії, Канаді та інших країнах. Щодо поставлених завдань, стадій оцінки між SEA та EIA немає принципової різниці. Деякі методологічні відмінності зумовлені складом, рівнем деталізації та ступенем відкритості процедури експертизи, способом контролю з боку громадськості. У країнах Заходу проведення екологічних експертиз дозволило значно поліпшити екологічну ситуацію. Тому сьогодні експертиза як метод прогнозу і контролю в більшості цих країн узаконена та відіграє важливу роль у системі функціонування і розвитку природно-господарської системи.

На початку 70-х років розпочалося впровадження екологічної експертизи на Україні. У той час існувала вимога про включення до більшості проектної документації розділу «Охорона навколишнього природного середовища», в якому було виконано опис усіх природоохоронних заходів. Для здійснення певних видів діяльності потрібно було узгодження державних екологічних органів. Окрім цього, при Держплані, Держбуді та деяких інших міністерствах були створені спеціальні комітети експертів (експертизи), які виконували екологічну оцінку запланованої діяльності, проте це стосувалось переважно великомасштабних проектів і програм. Основна ж частина проектів розглядалась лише з точки зору відповідності норм і правил проектування, чого, звичайно, не завжди було достатньо для попередження негативного впливу на довкілля.

Починаючи з 80-х років ХХ століття в СРСР почало все більше зростати розуміння гостроти екологічних проблем та їх значення для суспільства. Тому влада розпочала розробку нормативно-правових актів щодо обов'язкового проведення екологічної експертизи для нових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 8

технологій та матеріалів, проектів реконструкції промислових об'єктів. Зокрема, Державний комітет СРСР по будівництву прийняв «Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд» (Держбуд СРСР, 1985). Згідно з цим документом у проектну документацію необхідно було включати комплексну оцінку оптимальності передбачуваних технічних рішень по раціональному використанню природних ресурсів та заходів по попередженню негативної дії будівництва й експлуатації споруд на навколишнє середовище. Саме цей документ став прототипом введеної пізніше ОВНС (Оцінки впливу на навколишнє середовище).

Значну роль у прискоренні цих процесів відіграла громадськість. Стали звучати окремі протести проти нераціональних, неекологічних проектів, як, наприклад, поворот північних річок, будівництво Катунської ГЕС тощо. У 1988 році Постановою «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» повноваження по проведенню державної екологічної експертизи планів, програм, матеріалів, технологій та окремих проектів були покладені на новоутворений Комітет з охорони природи. Тоді ж у структурі Держкомприроди був створений спеціальний підрозділ державної екологічної експертизи. У листопаді 1989 р. Верховна Рада СРСР прийняла Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації», який заборонив фінансування проектів та програм, які не мають позитивних висновків державної екологічної експертизи. Цей Указ можна розглядати як перший законодавчий акт у галузі екологічної експертизи. У 1990 р. Держкомприродою була прийнята «Тимчасова інструкція про порядок проведення ОВНС при розробці ТЕО (техніко-економічне обґрунтування) і проектів будівництва народногосподарських об'єктів і комплексів». Ця Інструкція містила опис основних принципів, стадій процедури ОВНС і пізніше стала основою для створення національної процедури ОВНС в Україні та інших пострадянських державах.

Отже, інститут екологічної експертизи був створений у СРСР наприкінці 80-х років. Він носив комплексний, міждисциплінарний характер, був незалежним від замовника, стосувався всіх проектів і програм, що могли призвести до негативного впливу на довкілля, частково враховував досвід західних експертиз. Проте розвивався цей інститут у рамках традиційної системи екологічної оцінки, при відсутності необхідної нормативно правової бази, тому містив ряд недоліків, пробілів, недопрацювань.

25 лютого 1991 р. СРСР була підписана «Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті» (СЕК, 1991), після чого екологічна експертиза отримала міжнародне значення. Після розвалу СРСР радянське природоохоронне законодавство продовжувало діяти в Україні до прийняття нових законодавчих актів. Етапним моментом у становленні практики екологічної експертизи стало прийняття у 1991 році Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», яким були вперше виділені об'єкти, завдання експертизи, органи її здійснення, вказана обов'язковість виконання висновків державної екологічної експертизи і право проведення громадської екологічної експертизи. У період 1990-1992 рр. було розроблено та опубліковано ряд методичних рекомендацій по проведенню екологічної експертизи. У 1995 році введені в дію Державні будівельні норми України «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. (ДБН.А.2.2-1-95)». У тому ж 1995 році був підписаний Закон України «Про екологічну експертизу» (втратив чинність у зв'язку з прийняттям закону «Про оцінку впливу на довкілля»). Проте цей Закон, із рядом доповнень і поправок (1999, 2000 рр.), повністю регламентував процес виконання екологічної експертизи в Україні в різних її аспектах. Проте прийняті кроки щодо регулювання екологічної експертизи в країні не відповідали вимогам Європейських країн.

Лише із підписанням у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом розпочалася реальна робота по впровадженню у національне законодавство

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 9

механізмів оцінки впливу на довкілля, в тому числі, транскордонної оцінки та участі громадськості у цих процесах. За висновками міжнародних органів Оргуської та Еспо конвенцій, прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» в повній мірі відповідає міжнародним зобов'язанням за цими договорами і здатний запровадити в Україні дієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності.

Україна мала виконати свої міжнародні зобов'язання, які ґрунтуються на наступних документах:

– Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999 р.

– Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534-XIV від 19.03.1999 р.

– Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015 р.

– Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 р.

– Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010 р.

– Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС): Директива 97/11/ЄС, Директива 2003/35/ЄС, Директива 2009/31/ЄС та Директива 2011/92/ЄС.

– Директива 2001/42/ЄС.

Оргуська Конвенція. Внаслідок проведення нарад Сторони Оргуської конвенції та Конвенції Еспо своїми рішеннями визнали, що Україна перебуває у стані недотримання цих міжнародних угод, та закликали вжити невідкладних заходів для забезпечення виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань. Так, на другій сесії (Алмати, 25-27 травня 2005 року) Нарада Сторін Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуської конвенції) ухвалила Рішення II/5b, яким вперше визнала, що Україна не дотримується своїх міжнародних зобов'язань за цією Конвенцією. У своїх висновках щодо України Комітет із дотримання констатував, що ненадання громадськості можливості за запитом ознайомитися із матеріалами ОВНС та іншою проектною документацією, переданою державним органам для прийняття відповідних рішень, обґрунтування неможливості надання такої документації з причини її належності розробнику, у зв'язку із її великим об'ємом чи відсутністю її у державного органу, становить собою порушення відповідних положень статей 4 і 6 Оргуської конвенції.

На третій сесії (Рига, 11-13 червня 2008 року) Нарада Сторін Оргуської конвенції ухвалила Рішення III/6f, яким оголосила Україні умовне попередження. У параграфі 5 рішення III/6f Сторони Конвенції вирішили оголосити попередження Уряду України, яке мало бути уведено в дію 1 травня 2009 р., якщо Уряд не виконав би повною мірою умови, визначені у зазначеному параграфі і не проінформував би Секретаріат Конвенції про це до 1 січня 2009 р. Комітет з дотримання Конвенції мав визначити успішність виконання цих умов. На 23-му засіданні Комітет з дотримання Конвенції, у світлі заходів, вжитих Україною, визначив, що Україна виконала умови, визначені у параграфі 5 рішення III/6f Наради Сторін тією мірою, що попередження, оголошене Народою Сторін не буде уведено в дію. Проте Комітет зазначив, що Україна все ще не повністю виконує свої зобов'язання за Оргуською Конвенцією. Тому Комітет залишив за собою право надати подальших рекомендацій Нараді Сторін, включаючи право рекомендувати Нараді Сторін оголосити нове попередження Україні, якщо Комітет

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 10

встановить, що його зауваження недостатньо враховані.

На четвертій сесії (Кишинів, 29 червня – 1 липня 2011 року) Нарада Сторін Оргуської конвенції ухвалила Рішення IV/9h, яким постановила винести Україні попередження (п. 6 Рішення), запросила Комітет з питань дотримання встановити факт успішного виконання Рішення II/5b Наради Сторін, ухваленого у 2005 році (п. 8 Рішення), та повідомити на п'ятій сесії Наради Сторін про виконання Україною Рішення II/5b з тим, щоб Нарада Сторін прийняла рішення про доцільність обмеження спеціальних прав і привілей, наданих Україні згідно з Оргуською конвенцією (п. 9 Рішення). У Рішенні IV/9h Нарада Сторін Оргуської конвенції також зазначила, що оголошене Україні попередження буде знято 1 червня 2012 року, якщо Україна повністю вживе заходів, зазначених Народою Сторін у Рішенні II/5b, та повідомить Секретаріат Оргуської конвенції про це, надавши докази до 1 квітня 2012 року (п. 7 Рішення). Комітет з питань дотримання Оргуської конвенції, не отримавши доказів повного виконання Україною заходів, визначених Народою Сторін, на засіданні, яке відбулося у Женеві 26-29 червня 2012 року, залишив у силі попередження, оголошене Народою Сторін Оргуської конвенції у Рішенні IV/9h, та листом від 14 серпня 2012 року повідомив Президента України про тривале недотримання Україною своїх міжнародних зобов'язань з Оргуської конвенції.

На п'ятій сесії, яка відбулася у м. Маастрихті, Нідерланди, у 2014 році, Нарада Сторін Оргуської конвенції прийняла Рішення V/9m. Підпунктом «а» пункту шостого Рішення V/9m було продовжено строк дії попередження Урядові України. Пункт п'ятий цього Рішення містить низку конкретних вимог, які повинна виконати Україна для того, щоб попередження було знято. Рішення V/9m Наради Сторін надає Україні можливість зняти чинне попередження до 6-ї сесії Наради Сторін (запланована на 2017 рік), якщо Україна виконає поставлені перед нею завдання і повідомить про це секретаріат Оргуської конвенції.

Конвенція Еспо. На четвертій сесії Наради Сторін Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенції Еспо) (Бухарест, 19-21 травня 2008 р.), Сторони Конвенції, на підставі висновків та рекомендацій Комітету з впровадження, прийняли Рішення IV/2 щодо винесення попередження Уряду України. Зокрема, пункт 7 Рішення IV/2 констатує порушення Україною вимог статей 2-6 Конвенції Еспо. Однією з причин прийняття такого рішення була відсутність належного порядку оцінки впливу на довкілля, яка б забезпечувала можливість громадськості брати участь у прийнятті рішень, які можуть мати негативний вплив на довкілля. Створити таку процедуру кожна Сторона зобов'язує положення частини другої статті 2 Конвенції Еспо. Пунктом 12 Рішення IV/2 Наради Сторін Конвенції Еспо закріплено зобов'язання України подати до Комітету з впровадження стратегію, яка б містила заходи та графік їх реалізації з метою забезпечення дотримання вимог цієї Конвенції. На п'ятій сесії (Женева, 20-23 червня 2011 року) Нарада Сторін Конвенції Еспо ухвалила Рішення V/4, яким залишила в силі попередження, оголошене Урядом України на її четвертій сесії (п. 18 Рішення), відмітила недостатній прогресу реалізації стратегії Уряду України щодо здійснення Конвенції, і зокрема нещодавно внесені зміни у законодавство з регулювання містобудівної діяльності, «які не узгоджуються зі стратегією і фактично послаблюють потенціал законодавчої бази щодо забезпечення дотримання Конвенції Еспо замість того, щоб укріплювати його» (п. 23 Рішення), та запросила Уряд України надавати Комітету з дотримання у кінці кожного року інформацію про реалізацію стратегії, зокрема про вжиття з цією метою конкретних законодавчих заходів (п. 24 (b) Рішення).

На шостій сесії (Женева, 2-4 червня 2014 року) Нарада Сторін Конвенції Еспо у Рішенні VI/2 схвалила висновок про те, що Україна, незважаючи на деякі вжиті нею кроки, все ще не виконала всіх своїх зобов'язань відповідно до пункту 24 рішення V/4, та, у зв'язку з цим заявила, що попередження на адресу Уряду України, винесене на її четвертій сесії, зберігає

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 11

силу (ECE/ MP.EIA/IC/2009/4, пункт 16). Крім того, з приводу іншої справи, щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції Рада Сторін Конвенції Еспо схвалила висновки Комітету з впровадження про те, що:

– продовження терміну експлуатації атомної електростанції, яке підлягає розгляду, після закінчення дії первинної ліцензії повинно розглядатися як планована діяльність відповідно до пункту (v) статті 1 Конвенції і тому підпадає під дію положень Конвенції;

– Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктом 2 статті 2, щодо загальних правових та адміністративних рамок, які застосовуються в процесі прийняття рішень про продовження терміну експлуатації ядерних реакторів;

– Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктами 2 і 3 статті 2, пунктом 1 статті 4 і статтями 3 і 6 Конвенції Еспо щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції (див. пункт 68-71 Рішення VI/2).

Отже, вочевидь, найбільш гострою та складною проблемою в окресленій сфері є відсутність належної процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД). Крім того, лібералізація містобудівного законодавства, а надто прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», фактично призвели до повного розбалансування системи оцінки впливу на довкілля, в тому числі щодо ролі та можливості участі у процесі ОВД природоохоронних органів, інформування та участі в ній громадськості тощо.

Також в Україні фактично не існує оцінки впливу планів і програм на довкілля (стратегічної екологічної оцінки). Процедура участі громадськості як у процесі ОВД, так й у прийнятті планів і програм, які можуть мати вплив на довкілля, потребує істотного вдосконалення.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Якісним поштовхом у концептуальному вирішенні тривалих проблем недотримання Україною міжнародних зобов'язань за Конвенцією Еспо та Організацією економічного співробітництва та розробки є Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Статтею 363 Угоди про асоціацію передбачається поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері охорони довкілля, яке здійснюється відповідно до Додатка ХХХ до цієї Угоди.

Оскільки інструменти управління довкіллям та інтеграції екологічної політики ЄС охоплюють, чи, скоріше, пронизують майже всі інші секторальні політики (транспортну, енергетичну, сільськогосподарську, туристичну, промислову тощо), то вони називаються наскрізними або «горизонтальними», а відповідний сектор екологічного права ЄС – «горизонтальним». «Горизонтальне» законодавство ЄС регулює загальні питання управління довкіллям і стосується таких основних аспектів, як доступ до екологічної інформації, участь громадськості, стратегічна екологічна оцінка планів і програм, та оцінка впливу на довкілля окремих проєктів.

Енергетичне Співтовариство. 6 вересня 2016 року Секретаріат Енергетичного Співтовариства надіслав Україні відкритого листа, порушивши, таким чином, справу з врегулювання спору проти України (реєстраційний номер справи: ECS13/16) занедотримання Директиви з ОВД. У відкритому листі Секретаріат відзначає відсутність повної транспозиції положень Директиви з ОВД у право України. У своїх Звітах про виконання Договору про заснування Енергетичного Співтовариства за останні роки Секретаріат неодноразово порушував питання про повільний прогрес України у транспозиції Директиви з ОВД. Строк імплементації для України, як це визначено Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ([http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/994_a27](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a27)), спливає 1 січня 2013 року.

Відповідно до правил процедури вирішення спорів в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства Секретаріат порушив так звану «трикрокову процедуру», за якої попередня процедура передусім направлена на вирішення справи про недотримання до Ради Міністрів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 12

(статті 11(1 та 2), 12(2), 13, 15, 16(1) та 29 (1) Правил процедури). Метою попередньої процедури є надання Україні можливості протягом двох місяців відреагувати на звинувачення у недотриманні права Енергетичного Співтовариства (стаття 13(1) Правил процедури), а також надати Секретаріату можливість встановити всі обставини справи.

Наступним кроком 12 січня 2017 року Секретаріат надіслав Україні Мотивовану думку (стаття 14 Правил процедури). Як зазначається, «4 жовтня 2016 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», який міг би відповісти на питання, порушені Секретаріатом у Відкритому листі. Проте 31 жовтня 2016 року Президент України відмовився підписати закон та повернув його Верховній Раді на доопрацювання». Таким чином, Україна продовжує порушувати свої міжнародні зобов'язання щодо імплементації Директиви з ОВД. Відтак, Україна має два місяці на відповідь щодо висунутих звинувачень у недотриманні права Енергетичного Співтовариства. З огляду на зміст вжитих заходів або відсутність відповіді з боку України, Секретаріат може передати справу на розгляд Ради Міністрів шляхом направлення йому Мотивованого запиту (статті 15 та 29 Правил процедури).

Незважаючи на викладене, відповідно до статті 19(1) Правил процедури Секретаріат має право на будь-якому етапі попередньої процедури прийняти рішення про її зупинення або припинення, зокрема якщо Сторона усуває недотримання права Енергетичного Співтовариства. Задля прийняття такого рішення Секретаріат може вступити у неформальний двосторонній діалог із зацікавленою Стороною. По закриттю справи Секретаріат має надати Раді Міністрів короткий звіт про досягнуті результати. Проте, відповідно до статті 19(3) Правил процедури Секретаріат може поновити процедуру у випадку, якщо відбулася істотна зміна в будь-якому з фактів, на підставі якого було винесено рішення, якщо відповідна Сторона діє всупереч своїм зобов'язанням або якщо рішення ґрунтувалося на неповній, неправильній або неправдивій інформації, що була надана цією Стороною».

Екологічна оцінка в ЄС становить собою процедуру, яка гарантує, що екологічні наслідки рішення про погодження певної діяльності беруться до уваги в процесі прийняття такого рішення.

Первинна Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС), яка набрала чинності у 1985 році, поширюється на широкий спектр державних і приватних проектів, які визначені у її Додатках I і II. Обов'язкова ОВНС у всіх країнах ЄС здійснюється для всіх проектів, перерахованих в Додатку I, які розглядаються як такі, що мають значний вплив на навколишнє середовище і потребують ОВНС. У Директиву про ОВНС 1985-го року тричі вносились поправки – в 1997, 2003 і в 2009 роках.

Директива 97/11/ЄС була спрямована на приведення Директиви про ОВНС у відповідність до Конвенції Еспо. Вона розширила рамки директиви за рахунок збільшення переліку проектів, які покриваються директивою, а також кількості проектів, які потребують обов'язкової ОВНС (Додаток I). Вона також передбачила нові механізми відбору включених у додаток II проектів, в тому числі, нові критерії (в Додатку III), і встановила мінімальні вимоги щодо доступу до інформації.

Директивою 2003/35/ЄС щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля, та змін, які стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС (Директива про УГ) узгоджувалися положення Директиви про ОВНС щодо участі громадськості з положеннями Оргуської конвенції.

Директивою 2009/31/ЄС було внесено поправки до Додатків I і II Директиви про ОВНС. Було додано проекти, пов'язані з транспортом, уловлюванням та зберіганням двоокису вуглецю (CO₂).

Первинна Директива про ОВНС 1985 і три вищезгадані поправки до неї були кодифіковані *Директивою 2011/92/ЄС* від 13 грудня 2011 року Європейського Парламенту та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 13

Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище. На сьогоднішній день в ЄС чинною є саме кодифікована *Директива 2011 року*. Крім того, як зазначалося вище, текст кодифікованої директиви повністю включає вимоги Організації Конвенції та Конвенції Еспо, оскільки не лише держави-члени ЄС, але й сам Союз Стороною даних міжнародних договорів. Процедуру ОВНС згідно з Директивою можна резюмувати таким чином: розробник може звернутися до компетентного органу з вимогою визначити, що повинно бути включено розробником в матеріали ОВНС (стадія визначення сфери дослідження або «скопінг»); розробник повинен подати інформацію про вплив на навколишнє середовище (Звіт з ОВНС – додаток IV Директиви про ОВНС); органи у сфері охорони довкілля та громадськість (та зачеплені держави-члени, у випадку трансграничного впливу) повинні бути проінформовані та з ними повинні бути проведені консультації; компетентний орган приймає рішення, беручи до уваги результати консультацій. Громадськість інформується про прийняте рішення і може оскаржити це рішення в суді.

Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих планів та програм (Директива про СЕО) застосовується до широкого кола державних планів і програм, наприклад, в галузі землекористування, транспорту, енергетики, відходів, сільського господарства, тощо. Плани і програми в сенсі Директиви про СЕО повинні бути підготовлені або прийняті органами влади (на національному, регіональному або місцевому рівні) і бути підготовлені у відповідності до вимог законодавчих, нормативних чи адміністративних актів. На відміну від ОВНС, Директива про СЕО не передбачає переліку планів / програм. СЕО є обов'язковою для планів / програм, які готуються для сільського, лісового, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління водними ресурсами та відходами, телекомунікацій, туризму, планування розвитку населених пунктів або землекористування та які визначають основу для надання в майбутньому дозволів на реалізацію проєктів, перерахованих у Директиві про ОВНС, а також визначених як такі, що потребують оцінки в рамках Директиви про середовища існування (оселища, “habitats”).

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС з СЕО та ОВД Верховною Радою України було прийнято Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Завдання 1.1. Користуючись теоретичними відомостями заповніть таблицю.

Таблиця 1.1

Хронологія розвитку екологічної оцінки в Україні

№ п/п	Дата	Подія
1		
2		
...		
N		

Завдання 1.2. Користуючись теоретичними відомостями заповніть таблиці щодо міжнародних зобов'язань України.

Таблиця 1.2

Організація Конвенції

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 14

...			
-----	--	--	--

Таблиця 1.3

Конвенція Еспо

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			
...			

Таблиця 1.4

Енергетичне Співтовариство

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			
...			

Завдання 1.3. Використовуючи Список використаної літератури (джерела 3–10) заповнити таблицю 1.5 та визначити вплив прийнятих та ратифікованих документів на створення та запровадження нормативно-правових актів щодо проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної оцінки.

	Організація конвенція	Конвенція Еспо	Протокол про СЕО	Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС)	Директива 2003/35/ЄС	Директива 2011/92/ЄС	Енергетичного Співтовариства
Дата ратифікації							
Мета							
Завдання							
Для створення якого закону відіграли значну роль							
Переваги, які отримала наша країна (якщо наявні)							

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 15

Завдання 1.4. Дати усну відповідь на запитання.

1. В якій країні вперше екологічна оцінка була введена в ранг закону?
2. В яких роках розпочалося становлення екологічної експертизи в Україні (у складі СРСР)?
3. Які функції виконував Інститут екологічної експертизи, що був створений у СРСР в 80-х роках?
4. Зазначте основні цілі Організації Конвенції?
5. Основні задачі Конвенції Еспо?
6. Які наслідки прийняття Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
7. Чому Україна не забезпечила виконання протоколу про Енергетичне Співтовариство.
8. Охарактеризуйте основні цілі Директиви 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на довкілля.
9. Охарактеризуйте основні цілі Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.
10. Назвіть основні нормативні документи, що сприяли запровадженню законопроектів «Про оцінку впливу на довкілля» та «Про стратегічну екологічну оцінку».

Завдання 1.5. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	В якій країні екологічна експертиза найраніше увійшла в ранг закону	А) США Б) Франція В) Японія Г) Італія Д) Канада
2	В яких роках ХХ століття розпочалося впровадження екологічної експертизи в Україні	А) 70-х Б) 80-х В) 60-х Г) 50-х Д) 40-х
3	Який документ став прототипом оцінки впливу на навколишнє середовище	А) Закон «Про охорону навколишнього природного середовища» Б) Закон «Про екологічну експертизу» В) Постанова «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» Г) Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд Д) Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 16

4	Яка інструкція містила опис основних принципів, стадій процедури ОВНС і пізніше стала основою для створення національної процедури ОВНС в Україні та інших пострадянських державах	А) Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно- кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд Б) Тимчасова інструкція про порядок проведення ОВНС при розробці ТЕО (техніко-економічне обґрунтування) і проектів будівництва народногосподарських об'єктів і комплексів В) Постанова «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» Г) Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації» Д) Інструкція «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування.(ДБН.А.2.2-1-95)»
5	Після підписання, якої угоди екологічна експертиза отримала міжнародне значення	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті В) Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля Г) Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом Д) Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті
6	Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В)1990 р. Г)1995 р. Д) 1994 р.
7	Закон України «Про екологічну експертизу» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В) 1990 р. Г)1995 р. Д) 1994 р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 17

8	Де і коли Сторони Конвенції продоступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля ухвалили Рішення II/5b, яким вперше визнали, що Україна не дотримується своїх міжнародних зобов'язань за цією Конвенцією	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
9	Де і коли Сторони Організації Конвенції оголосили Україні умовне попередження	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
10	Де і коли Сторони Організації Конвенції вирішили, що доцільно обмежити спеціальні права і привілеї для України, які були надані згідно з даною конвенцією	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
11	Де і коли Сторони Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті винесли попередження Уряду України	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
12	Найперша директива, яка поширюється на широкий спектр державних і приватних проектів	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
13	Яка Директива була спрямована на приведення Директиви про ОВНС у відповідність до Конвенції Еспо	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
14	На сьогоднішній день в ЄС чинною та дієвою є кодифікована Директива. Зазначте, яка з перерахованих їй відповідає	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
15	В якій Директиві було додано поправки щодо проектів, які пов'язані з транспортом, уловлюванням та зберіганням двоокису вуглецю (CO ₂)	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
16	Яка Директива була спрямована на узгодження положень Директиви про ОВНС щодо участі громадськості з положеннями Організації Конвенції	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 18

17	Яка Директива застосовувалася для широкого кола державних планів і програм, наприклад, в галузі землекористування, транспорту, енергетики, відходів, сільського господарства, тощо	А) Директива 2001/42/ЄС Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
18	В яку з Директив вносилися три поправки?	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЄС В) Директивою 2003/35/ЄС Г) Директивою 2009/31/ЄС Д) Директивою 2011/92/ЄС
19	Коли Секретаріат Енергетичного Співтовариства надіслав Україні відкритого листа, порушивши, таким чином, справу з врегулювання спору проти України за недотримання Директиви з ОВД	А) 4 жовтня 2016 р. Б) 1 січня 2013 р. В) 6 вересня 2016 р. Г) 31 жовтня 2016 р. Д) 12 січня 2017 р.
20	Закордоном як інструмент державного управління в галузі природокористування значне поширення отримала система ліцензування нового промислового будівництва за екологічним критерієм, яка включала оцінку впливу на навколишнє середовище. Вподальшому ця система отримала назву environmental impact assessment (EIA), яка в перекладі має український еквівалент	А) стратегічна екологічна оцінка Б) екологічна експертиза В) оцінка впливу на довкілля Г) оцінка впливу на навколишнє середовище Д) екологічний аудит

Завдання 1.6. Підтвердити або спростувати судження

1	Проведення екологічних експертиз спрямованих на дослідження процесів взаємодії природи і суспільства, розпочалося в середині ХХ століття в наслідок інтенсивного розвитку науки та техніки, які спричинили створення складних природно-господарських систем	Так Ні
2	З 90-х років екологічна експертиза була узаконена у всіх країнах Заходу	Так Ні
3	Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації» можна розглядати як перший законодавчий акт у галузі екологічної експертизи	Так Ні
4	Прийняті в 90-х роках кроки щодо регулювання екологічної експертизи в Україні відповідали вимогам Європейських країн	Так Ні
5	Прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» в повній мірі відповідає міжнародним зобов'язанням України та здатний запровадити вдієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності	Так Ні
6	Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля була ратифікована Україною в 1999 році	Так Ні
7	Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті Україною не ратифікована	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 19

8	У м. Маастрихті, Нідерланди, у 2014 році, Нарада Сторін Організації економічного співробітництва та розробки прийняла Рішення V/9m., де підпунктом «а» пункту шостого Рішення V/9m було продовжено строк дії попередження Урядові України	Так Ні
9	На п'ятій сесії в Женеві 20-23 червня 2011 року Сторони Конвенції Еспоухвалили Рішення V/4, яким зняти попередження, яке було оголошено Урядом України на її четвертій сесії (п. 18 Рішення)	Так Ні
10	Система інструментів управління довкіллям в країнах ЄС є вертикально	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: здобувачі вищої освіти мають ознайомитися з основними нормативними документами України щодо здійснення оцінки впливу на довкілля та порівняти раніше прийняті акти з новими.

Теоретична частина

У минулому в Україні діяла пострадянська модель ОВД. Ця модель характеризується двома основними рисами з точки зору процесу прийняття рішення:

- ✓ Двоетапна процедура ОВД
- ✓ Дозвільний характер процедури ОВД

Успадкована з часів СРСР процедура ОВД полягала у поетапному проведенні двох різних процедур: оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) та державної екологічної експертизи (ДЕЕ). ОВНС та ДЕЕ проводились лише для об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, перелік яких затверджений Кабінетом Міністрів України. Власне екологічна експертиза традиційно розглядалась як форма попереджувального екологічного контролю.

ОВНС проводиться замовником (проектантом) і є, за своїм змістом, частиною робіт з проектування (матеріали ОВНС включаються як окремий розділ до проектної документації). ОВНС може проводитись на різних етапах проектування: ТЕО, робочий проект чи проект в залежності від складності об'єкту. За результатами ОВНС замовником (проектантом) складається та публікується Заява про екологічні наслідки. Зміст та порядок розроблення матеріалів ОВНС регулюється чинними державними будівельними нормами (ДБН А.2.2-1-2003).

На етапі ДЕЕ матеріали ОВНС передавались у державний орган для перевірки на предмет повноти, відповідності вимогам законодавства, тощо. На практиці ж власне експертиза матеріалів ОВНС проводилась на контрактній основі іншими установами (наприклад, інститутами чи приватними фірмами), які власне і надавали свої експертні висновки. Державний орган, у свою чергу, практично лише затверджував такі висновки у формі висновків державної екологічної експертизи. Висновки ДЕЕ могли бути позитивними або негативними.

Негативні висновки могли містити пропозиції чи вимоги щодо внесення змін у проект із можливістю його повторної експертизи (іншими словами надання позитивних висновків «з умовами» практично не допускалось). В останні роки ДЕЕ проводилась у складі комплексної інвестиційної експертизи. В залежності від розмірів фінансування, ДЕЕ могла проводитись як обласними підрозділами, так і самим Мінприроди.

Дозвільний характер ОВД забезпечувався обов'язковістю проведення ДЕЕ для екологічно небезпечних видів діяльності та обов'язковістю висновків ДЕЕ. Власне ця норма ЗУ «Про екологічну експертизу» і визначала дозвільний характер ДЕЕ (заборона реалізації

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 20

проекту без позитивного висновку ДЕЕ), хоча формально ДЕЕ не є дозвільною процедурою і не завершувалась «дозволом».

ОВНС та ДЕЕ могли, за умови впровадження додаткових процедур та норм, забезпечити виконання Україною і своїх міжнародно-правових зобов'язань, та наблизити українську модель ОВД до прийнятої у Європі моделі ОВД. Увесь процес ОВД в Україні (ОВНС та ДЕЕ) регулювався низкою відповідних законів, підзаконних актів та нормативних документів.

23 травня 2017 року Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний *Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»*. Цим законом Україна відмовилася від радянської моделі оцінки впливу планованої діяльності на навколишнє середовище – державної екологічної експертизи – і перенесла у національне правове поле стандарти європейської моделі оцінки впливу на довкілля, закріплені у Директиві 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (із змінами 2014 року).

«Оцінка впливу на довкілля – це процес аналізу позитивних та негативних впливів на довкілля запропонованого проекту, плану чи діяльності. Конкретною метою оцінки є надання тим, хто приймає рішення, інформації, яка дозволяє включити питання охорони довкілля у процес прийняття рішення щодо схвалення, відхилення чи зміни проекту, плану чи діяльності, які перебувають на стадії розгляду».

Цей документ передбачає, що держава не повинна дозволяти діяльність без розгляду на ранній стадії її впливу на довкілля, принцип участі громадськості у процедурі ОВД та принцип, за яким рішення щодо діяльності, що підпадає ОВД, повинно бути у письмовим, містити обґрунтування рішення, а також положення щодо недопущення, зменшення чи пом'якшення шкоди для довкілля, а також бути відкритим.

Чотирма основними *суб'єктами* будь-якої процедури оцінки впливу на довкілля є:

- 1) особа, яка планує провадити плановану діяльність (термінологією закону – суб'єктгосподарювання);
- 2) орган, уповноважений провести процедуру ОВД щодо такої планованої діяльності;
- 3) орган, уповноважений прийняти рішення, яке дозволяє реалізацію планованої діяльності;
- 4) громадськість.

Суб'єкти господарювання або замовниками планованої діяльності, тобто особи, які планують провадити діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Закон не надає жодного спеціального статусу у процедурі ОВД проектним організаціям. Усі права, обов'язки і відповідальність у контексті закону про ОВД лежать саме на суб'єктігосподарювання, який планує провадити плановану діяльність, і ініціює відповідні адміністративні процедури. Залучення замовником планованої діяльності проектних організацій до підготовки звіту із ОВД чи інших документів у цій процедурі регулюється виключно договірними домовленостями між цими особами.

Уповноважений центральний орган – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, тобто Мінприроди. Окрім безпосередньо проведення процедури ОВД щодо окремих видів планованої діяльності, Мінприроди також адмініструє Єдиний державний реєстр із ОВД.

Уповноважені територіальні органи – обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів – проводять процедуру ОВД щодо діяльності, яка планується до реалізації у відповідному регіоні (області, місті Київ чи Севастополь, АРК) і яка не належить до сфери повноважень

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 21

Мінприроди.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, уповноважені видати рішення про провадження планованої діяльності – це усі органи, що можуть видавати рішення про провадження планованої діяльності. Їх є безліч, від Кабінету Міністрів України до сільської ради. Основною ознакою такого суб'єкта буде належність до його компетенції видачі документа дозвільного характеру, який звершує процедуру ОВД, тобто рішення, яке є підставою для початку провадження планованої діяльності, встановлює (затверджує) параметри та умови її провадження. До прикладу, дозвіл на виконання будівельних робіт, спеціальний дозвіл на користування надрами.

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їхні об'єднання, організації або групи. Важливо, що закон наділяє правами у процедурі ОВД фактично усіх, а не зацікавлену громадськість, чи громадськість, що проживає у регіоні розміщення планованої діяльності.

Завдання 2.1. Використовуючи Список використаної літератури (джерела 1,18–20) заповнити таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

	Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»	Закону України «Про екологічну експертизу»	Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд.
Дата прийняття			
Визначення			
Мета прийняття			
Завдання			
Сфера застосування			
Об'єкти та суб'єкти			
Етапи проведення			
Гласність проведення (Так/Ні)			
Переваги/недоліки			

Завдання 2.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Закон України «Про екологічну експертизу» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В) 1990 р. Г) 1995 р. Д) 1994 р.
2	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» було прийнято в	А) 2016 р. Б) 2018 р. В) 2017 р. Г) 2015 р. Д) 2019 р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 22

3	Призначена для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення	А) оцінка впливу на довкілля Б) екологічна експертиза В) оцінка впливу на навколишнє середовище Г) стратегічна екологічна оцінка Д) оцінка транскордонного забруднення
4	Через який період часу Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» вступив в дію	А) через шість місяців після прийняття Б) через квартал після прийняття В) через два місяці після прийняття Г) через рік після прийняття Д) через один місяць після прийняття
5	Учасниками оцінки впливу на довкілля є:	А) замовник та громадськість Б) виконавець робіт з ОВД та замовник В) громадськість та замовник робіт з ОВД Г) замовник, виконавець робіт з ОВД та громадськість Д) виконавець робіт з ОВД
6	На скільки категорій поділяються види планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля	А) дві категорії Б) п'ять категорій В) чотири категорії Г) одна категорія Д) три категорії
7	Оцінці впливу на довкілля не підлягає планова діяльність:	А) нафтопереробні та газопереробні заводи Б) забезпечення оборони держави та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій В) споруди з видобування, виробництва і переробки азбесту Г) виробництво та обробка металу Д) зміна цільового використання сільськогосподарських земель
8	Особи, які планують провадити діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля	А) суб'єкт господарювання Б) громадськість В) органи державної влади Г) уповноважені територіальні органи Д) уповноважений центральний орган

Завдання 2.3. Підтвердити або спростувати судження

1	В Україні діє пострадянська модель ОВД, яка складалася з двох етапів	Так Ні
---	--	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 23

2	Громадськість – це одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їхні об'єднання, організації або групи, які мають доступ до інформації стосовно планової діяльності	Так Ні
3	У процесі оцінки впливу на довкілля забезпечується своєчасне, адекватне та ефективне інформування громадськості	Так Ні
4	Проекти із першого переліку або проекти першої категорії потенційно є більш небезпечними, і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку із ОВД щодо них належить до компетенції Мінприроди	Так Ні
5	Проекти із другого переліку або проекти другої категорії, як правило, проходять оцінку впливу на довкілля у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких входять питання охорони довкілля, відповідної обласної державної адміністрації за місцем провадження планованої діяльності	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3 СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА В УКРАЇНІ

Мета: Ознайомити здобувачів вищої освіти з поняттями, ціллю, принципами та місцем стратегічної екологічної оцінки в системі екологічної оцінки

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» набрав чинності з 12 квітня 2018 року, а був введений в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності (12 жовтня 2018 року). Закон регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Суб'єктами стратегічної екологічної оцінки є:

- 1) замовник;
- 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (відповідні підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я;

- 3) органи виконавчої влади;
- 4) органи місцевого самоврядування;
- 5) громадськість;
- 6) держава походження;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 24

7) зачеплена держава.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) документів державного планування дає можливість здійснити всебічний аналіз можливого впливу планованої діяльності на довкілля та запобігти або пом'якшити можливі негативні екологічні наслідки. Така оцінка – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на етапі впровадження стратегічних ініціатив.

СЕО можна здійснювати на різних рівнях: міждержавному, національному, регіональному, місцевому.

Переваги СЕО:

1) Забезпечує високий рівень захисту довкілля. СЕО дає змогу визначити, до яких наслідків для довкілля й здоров'я людей може призвести реалізація пропонуваніх ініціатив, надає відповідальним інституціям чи особам рекомендації щодо пом'якшення цих наслідків і пропонує альтернативні шляхи розвитку.

2) Сприяє сталому розвитку й екологізації економіки. СЕО дає змогу державним органам об'єднати вирішення природоохоронних завдань (як-от збереження біорізноманіття або зниження негативного впливу на клімат) з досягненням економічних цілей.

3) Підвищує якість програм. СЕО спонукає розробників ДДП розглядати весь спектр наслідків і можливостей, щоб обрати оптимальний варіант для збалансованого розвитку міста, регіону чи країни.

4) Сприяє вдосконаленню системи управління та партнерству влади й громади. СЕО передбачає чіткі процедури консультацій і комунікації між ключовими органами влади, представниками бізнесу та громадянського суспільства, що сприяє ухваленню більш обґрунтованих і врівноважених рішень. Проведення СЕО сприяє підвищенню загальної прозорості ухвалення стратегічних рішень і дає можливість на ранній стадії планування та розробки ДДП врахувати думки й пропозиції основних зацікавлених сторін.

5) Запобігає помилкам, які можуть дорого коштувати. СЕО допомагає вчасно запобігти екологічно несталім варіантам розвитку та помилкам, які виникають у процесі планування через нехтування охороною довкілля й здоров'ям населення.

Стратегічна екологічна оцінка є практичним інструментом для реалізації концепції сталого розвитку через врахування екологічних аспектів у процесах ухвалення рішень політичного, економічного й соціального характеру. Поява концепції сталого розвитку пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем, врахування питань охорони довкілля в процесах планування та ухвалення рішень щодо соціально економічного розвитку територіальних одиниць різного масштабу.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля через виявлення й урахування ймовірних екологічних наслідків пропонуваніх документів державного планування (скорочено: ДДП) задля забезпечення збалансованого розвитку міст і регіонів. Інакше кажучи, СЕО робить ДДП більш «зеленими», що дає можливість зменшити їх негативний вплив на довкілля та покращити не лише стан довкілля, а й здоров'я та безпеку життєдіяльності населення.

У багатьох країнах Європи й Америки досвід реалізації СЕО налічує вже десятки років і підтверджує свою не лише доцільність, а й ефективність для досягнення сталого розвитку та уникнення негативного впливу на довкілля.

США першими застосували ОВНС.

ОВНС – оцінка впливу на навколишнє середовище, що є першою стадією розвитку екологічної оцінки. Хоча процедури ОВНС і СЕО досить схожі, вони оцінюють різні види діяльності. ОВНС здійснюють щодо проектної документації чітко визначеної планованої

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 25

діяльності, що може мати вплив на довкілля (наприклад, будівництво свиноферми, заводу з виробництва акумуляторів, будівництво дороги чи гірськолижної траси). СЕО ж застосовують під час планування майбутньої діяльності (розроблення стратегій, програм і планів, інших документів державного планування) державною владою будь якого адміністративного рівня.

1969 р. – Закон про національну політику у сфері навколишнього середовища зобов’язав усі федеральні агенції брати до уваги й оцінювати екологічні наслідки проектів законодавчих документів і проектів господарської діяльності.

Канада – перша країна, яка застосувала повноцінну СЕО. 1990 р. – Директива про екологічну оцінку проектів політик, планів і програм (оновлена в 1999 році) визначила необхідність розгляду міністерствами та відомствами потенційних впливів на довкілля політик, планів і програм, додатково чітко визначила зобов’язання міністерств і відомств. 1992 р. – Закон про екологічну оцінку (оновлений у 2012 році) є основою для федеральної практики екологічної оцінки ініціатив у сфері державної політики та розвитку. 1994 р. – створено Канадське агентство з екологічної оцінки. 1995 р. – запроваджено посаду комісара з охорони довкілля та збалансованого розвитку.

У Європейському Союзі 27 країн – членів ЄС застосовують СЕО. 2001 р. – Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище⁷ (Директива СЕО) зобов’язала всі країни ЄС проводити СЕО. 1997 р. – приєднання до Конвенції Еспо. 2008 р. – ратифікація Протоколу про СЕО до Конвенції Еспо.

Чеська Республіка. 2000 р. – постанова уряду «Про стратегію регіонального розвитку Чеської Республіки» № 682 встановила керівні вказівки щодо стратегічної екологічної оцінки концепцій регіонального розвитку.

Німеччина. 1994 р. – здійснено одну з перших СЕО в країні: на основі комплексного підходу план землекористування міста Ерланген було розроблено в поєднанні з інтегральним ландшафтним планом.

Словаччина. 2000 р. – уперше застосовано процедуру СЕО під час розробки територіального плану Братислави.

Португалія. 2007 р. – СЕО стратегій, планів і програм набула обов’язкового статусу на законодавчому рівні.

Український досвід впровадження СЕО. В Україні основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (Закон від 01.07.2015 р. № 562-VIII), і Директива СЕО, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

До початку 2010-х років в Україні СЕО проводили лише в поодиноких випадках і здебільшого на запит міжнародних донорських організацій, які фінансували розробку стратегічних документів національного чи регіонального значення.

У 2009 році в рамках проекту Програми розвитку та інтеграції Криму Програми розвитку Організації Об’єднаних Націй (ПРІК ПРООН) було здійснено СЕО Стратегії сталого розвитку Бахчисарайського району до 2017 року. Основним методом, використаним у процесі СЕО, був метод експертних оцінок.

Пізніше, у 2013 році, у Львівській області було здійснено постпроектну СЕО Проекту обласної програми поводження з твердими побутовими відходами на 2012–2020 роки. У цьому випадку експертів із СЕО не було залучено до процесу розробки цієї програми – вони лише змогли ознайомитися з проектом обласної програми безпосередньо перед ухваленням рішення щодо її затвердження.

У 2013–2014 роках у межах діяльності Проектів РЕОП і МЕРМ було проведено СЕО для стратегій регіонального розвитку Дніпропетровської та Львівської областей. А протягом

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 26

2016–2018 років Проект ПРОМІС ініціював проведення скринінгу стратегій розвитку *восьми міст у Запорізькій, Івано Франківській, Полтавській і Вінницькій областях*. Також у рамках Проекту ПРОМІС було проведено повномасштабні СЕО для *п'яти міст: Запоріжжя, Івано-Франківська, Кременчука (Полтавська область), Горішніх Плавнів (Полтавська область) і Хмільника (Вінницька область)*.

Відповідно до *Закону процедура СЕО має включати*: визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби транскордонних), врахування у документі державного планування звіту про результати попередніх етапів, інформування про затвердження документа державного планування.

Закон регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій і об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначає СЕО як процедуру визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розробка заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом.

Необхідність проведення попередньої оцінки. Перед початком процедури СЕО рекомендовано зробити попередню оцінку (скринінг) проекту документа: визначити, чи підлягає проект стратегії, програми або плану розвитку міста чи територіальної громади процедурі СЕО. СЕО необхідно застосовувати головним чином до тих стратегічних ініціатив, реалізація яких матиме суттєві негативні екологічні наслідки. Для визначення можливих суттєвих екологічних наслідків, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, використовували критерії, представлені в Додатку III до Протоколу про СЕО:

1. Значущість стратегії розвитку міста з погляду необхідності врахування екологічних міркувань, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, у тому числі для сприяння сталому розвитку.
2. Ступінь, у якому стратегія встановлює структуру для проектів та іншої діяльності, або стосовно місця, характеру, масштабів і умов функціонування, або з погляду виділення ресурсів.
3. Ступінь, у якому стратегія впливає на інші стратегії, плани та програми, у тому числі в порядку ієрархії.
4. Екологічні проблеми, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, що стосуються стратегії.
5. Характер таких екологічних наслідків, зокрема пов'язаних зі здоров'ям

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 27

населення, як імовірність, тривалість, частотність, зворотність, розмах і масштаб (наприклад, масштаби географічного району, якого це стосується, або чисельність населення, якого це стосується).

6. Ризики для довкілля, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення.
7. Транскордонний характер наслідків.
8. Ступінь, у якому стратегія стосується цінних чи вразливих районів, зокрема ландшафтів, що мають визнаний національний або міжнародний охоронний статус.

СЕО обов'язково проводиться щодо проектів документів державного планування, які відповідають одночасно двом критеріям відповідно до статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а саме: які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій і об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

Формати проведення СЕО. Визначення обсягу проведення СЕО залежить від рівня реалізації документа планування, особливостей процесу планування, галузі й етапу оцінювання, часу та доступних ресурсів, а також учасників процесу. Без втрат для якості документа СЕО може відрізнятись для різних міст і регіонів за глибиною дослідження стану довкілля, кількістю залучених зацікавлених сторін, обсягом звітності.

Спрощена форма оцінки (зазвичай триває до 10 днів) – найшвидша та найпростіша форма СЕО, яка передбачає такий алгоритм дій:

- ✓ визначити ключові екологічні проблеми (чи завдання збалансованого розвитку);
- ✓ оцінити цілі ДДП стосовно цілей СЕО;
- ✓ запропонувати заходи з пом'якшення впливів;
- ✓ надати пропозиції щодо моніторингу;
- ✓ підготувати звіт про СЕО та представити його (для внесення до проектного документа чи для коментарів з боку відповідних органів).

Наступною за часовими рамками та складністю є *частково деталізована СЕО (строки проведення – до 100 днів)*, яка передбачає:

- ✓ консультації із зацікавленими сторонами для визначення ключових екологічних проблем чи завдань збалансованого розвитку;
- ✓ оцінку стану довкілля й тренди, а саме:
 - оцінку цілей ДДП стосовно цілей СЕО;
 - пропозиції щодо заходів із пом'якшення впливів;
 - надання пропозиції щодо моніторингу;
 - підготовку й презентацію звіту про СЕО (для внесення до проектного документа чи для коментарів з боку відповідних органів);
 - презентацію звіту про СЕО для консультацій із громадськістю.

Остання форма – *детальна СЕО (потребує на реалізацію понад 100 днів)*, яка містить:

- ✓ консультації із зацікавленими сторонами;
- ✓ розробку технічного завдання для СЕО та для залучення зацікавлених сторін;
- ✓ визначення ключових екологічних проблем (чи завдань збалансованого розвитку);
- ✓ оцінку стану довкілля й тренди:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 28

- оцінку цілей ДДП стосовно цілей СЕО;
- оцінку кумулятивних екологічних наслідків із використанням якісних і кількісних методів;
- пропозиції щодо заходів із пом'якшення впливів;
- надання пропозиції щодо моніторингу;
- підготовку й презентацію звіту про СЕО (для внесення до проектного документа чи для коментарів із боку відповідних органів);
- ✓ презентацію звіту про СЕО для консультацій із громадськістю.

Обов'язково до СЕО потрібно включати огляд основних екологічних проблем міста чи регіону, щоб допомогти зосередити увагу оцінки на тих складових довілля, які є найважливішими в цьому просторі в конкретний час. Зазвичай такими складовими є атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунти, відходи, здоров'я населення та біорізноманіття.

Чинники, які є ключовими під час проведення СЕО.

1. Рівень реалізації стратегічних планів і програм (національний, регіональний, місцевий).
2. Особливості процесу планування (експертний рівень чи досягнення консенсусу за участі громадськості).
3. Галузь (енергетика, промисловість, транспорт, управління відходами, використання водних ресурсів, телекомунікації, туризм, землекористування тощо) і масштаб оцінки (скринінг, скопінг чи повноцінна оцінка).
4. Час (від 10 до 200 днів) і доступні ресурси (один експерт чи команда експертів, залучення всіх зацікавлених сторін чи їх представників).
5. Учасники, залучені до процесу.

Учасники СЕО. Учасники СЕО – один із найбільш успішних чинників ефективності. Активне залучення громадськості й зацікавлених осіб на всіх етапах проведення СЕО дає позитивний ефект. Лише так можливо зрозуміти, як певна ініціатива може вплинути на життя людей і що можна зробити задля обмеження негативного впливу на довкілля. Тому завдяки СЕО громадськість має можливість не тільки отримати доступ до інформації про стан довкілля в містах і ключові екологічні проблеми, а й брати участь у прийнятті управлінських рішень із питань, що стосуються довкілля.

<i>Учасники СЕО</i>	<i>Функції в процесі СЕО</i>
Орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який є відповідальним за розробку ДДП розвитку міст і територіальних громад і здійснює загальне керівництво й контроль за їх виконанням (далі – замовник)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Забезпечує здійснення СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади; ✓ Здійснює інформування та забезпечує вільний доступ до інформації у процесі СЕО; ✓ забезпечує своєчасні та ефективні можливості для участі громадськості в СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади; ✓ враховує в проекті стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади звіт про СЕО та результати громадського обговорення й консультацій; ✓ здійснює у межах компетенції моніторинг наслідків виконання проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 29

	довкілля, у тому числі для здоров'я населення; ✓ забезпечує фінансування здійснення СЕО.
Фізична або юридична особа, яка може залучатися замовником до виконання СЕО чи окремих її етапів	здійснює процедуру СЕО чи окремі її етапи, керуючись законодавством України, цими рекомендаціями та договором із замовником
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони довкілля екологічної безпеки	✓ здійснює методичне керівництво та методологічно консультативне забезпечення з питань СЕО; ✓ розробляє нормативно-методичні документи з питань СЕО; ✓ узагальнює практику здійснення СЕО, застосування новітніх методів екологічної оцінки
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері охорони здоров'я	розробляє нормативно-методичні документи з питань СЕО
Обласні, Київська міська державні адміністрації (підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я)	✓ надають зауваження та пропозиції до заяви про визначення обсягу СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади; ✓ надають зауваження і пропозиції до стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади та звіту про СЕО; ✓ залучають інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій, що проводяться відповідно до статті 13 Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».
Одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, зареєстровані на території, на яку поширюється дія стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади	✓ надає зауваження й пропозиції до заяви про визначення обсягу СЕО; ✓ надає зауваження й пропозиції до стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади та звіту про СЕО

Етапи проведення СЕО

ЕТАПИ	Зміст та алгоритм дій під час етапу
1. Підготовчий	1.1. Рішення про проведення СЕО має ухвалити орган місцевого самоврядування. Формування робочої групи із СЕО та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками стратегії розвитку міста. Така група формується з: представників органів центральної влади та місцевого самоврядування, експертів з охорони довкілля, науковців, бізнесу, громадськості, ЗМІ та інших зацікавлених сторін. Робочій групі потрібно забезпечити вільний доступ до інформації та можливість давати коментарі й рекомендації розробникам стратегії. 1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 30

	<p>у консультаціях. СЕО передбачає проведення консультацій із природоохоронними органами та інституціями охорони здоров'я, яким має бути надано можливість прокоментувати проект стратегії та екологічний звіт.</p> <p>1.4. Визначення кола зацікавлених сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій і участі.</p> <p>1.5. Інформування громадськості. Публічність і прозорість рішень є важливою складовою на всіх етапах СЕО та стратегічного планування розвитку міста чи регіону, тому на</p> <p>1.2. підготовчому етапі необхідно проінформувати громадськість про початок процесу СЕО й формування робочої групи.</p>
2. Визначення сфери охоплення СЕО	<p>2.1. Визначення ключових екологічних проблем. Огляд екологічних проблем необхідний для фокусування робочої групи із СЕО на найбільш пріоритетних для міста чи регіону складових доквілля. Рейтинг цих проблем можна визначити за допомогою експертного опитування чи більш широкого соціологічного опитування.</p> <p>2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси, а також взаємозв'язки між ними, практику землекористування, на яку потенційно може вплинути будь-який із розроблених альтернативних сценаріїв.</p> <p>2.3. Проведення консультацій із природоохоронними органами та інституціями охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути у звіті про СЕО.</p>
3. Оцінка екологічної ситуації на території міста чи регіону	<p>3.1. Збір та аналіз інформації про поточний стан складових доквілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Необхідно визначити складові доквілля (як екологічні, так і соціально-культурні), на яких буде зосереджено увагу СЕО. Після цього ідентифікують ключові показники, що характеризують стан цих складових: показники якості води, стану здоров'я населення, стану атмосферного повітря, ситуації з відходами, стану зелених насаджень тощо. Зібрана інформація дасть можливість оцінити поточний стан доквілля.</p> <p>3.2. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні та слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на ситуацію з доквіллям. Усе це сприяє пошуку максимально ефективних способів зменшення негативного впливу планованої діяльності на доквілля.</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 31

	<p>3.3. Проведення аналізу трендів стану довкілля. Якісна оцінка екологічних проблем розвитку міста чи регіону в минулому з наголосом на головних тенденціях та очікуваних проблемах є основою для початку розробка документації щодо СЕО. У багатьох випадках 50 % і більше загального часу на проведення СЕО витрачається саме на визначення базового рівня стану довкілля. Разом із тим такий аналіз дає змогу оцінити альтернативи запропонованій стратегії розвитку міста чи регіону, обумовлені об'єктивними тенденціями зміни стану довкілля.</p>
4. <i>Проведення СЕО</i>	<p>4.1. Оцінка ступеня врахування регіональних екологічних цілей у стратегічних й оперативних цілях стратегії (цільовий аналіз).</p> <p>4.2. Проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеня врахування регіональних екологічних цілей потрібно обговорити з громадськістю, щоб зібрати зауваження й пропозиції та врахувати їх в документації із СЕО.</p> <p>4.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру.</p> <p>4.4. Проведення оцінки впливу стратегії розвитку міста чи регіону на складові довкілля, стан здоров'я й добробут населення.</p>
5. <i>Розробка документації із СЕО та передання її на затвердження</i>	<p>5.1. Підготовка звіту про СЕО та рекомендацій щодо запобігання потенційним негативним наслідкам для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації стратегії, і щодо їх скорочення або пом'якшення.</p> <p>5.2. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості. Обговорення документації є суттєвою складовою СЕО, оскільки дає змогу не лише ознайомити громадськість із результатами СЕО, а й зібрати пропозиції зацікавлених сторін.</p> <p>5.3 Розробка остаточного проекту документації із СЕО та передання її до міської, обласної, районної ради для розгляду й ухвалення. Робоча група із СЕО забезпечує врахування у звіті рекомендацій усіх зацікавлених сторін, залучених до процесу. Невраховані рекомендації також потрібно відобразити в документації із СЕО з поясненням причин неврахування. Звіт про СЕО необхідно передати органам влади для розгляду й ухвалення.</p> <p>5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблену документацію із СЕО має бути розміщено на веб-сайті місцевої влади поряд із затвердженою стратегією розвитку міста чи регіону, щоб будь-хто із зацікавлених у таких даних мав до них</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 32

	вільний доступ
6. Моніторинг фактичного впливу впровадження стратегії на довкілля	6.1. Створення системи моніторингу й оцінки впливу стратегії на довкілля. Документація із СЕО має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження стратегії розвитку міста чи регіону на довкілля. 6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу стратегії на довкілля.

Україні важливо із самого початку ретельно поєднувати процеси планування та проведення СЕО. СЕО рекомендовано проводити на ранніх етапах процесу розробки проекту ДДП (до подання його для затвердження), коли відбувається розгляд усіх альтернатив і варіантів дій. У процесі здійснення СЕО доцільно оцінити обґрунтоване коло альтернатив і визначити найоптимальніший сценарій для забезпечення максимально можливого рівня збереження довкілля та здоров'я населення.

Для проведення СЕО необхідні додаткові фінансові ресурси. Проведення СЕО потребуватиме коштів державного та місцевих бюджетів, адже саме державні органи й органи місцевого самоврядування є замовниками планів, програм і стратегій. У країнах ЄС фінансові затрати на СЕО становлять приблизно 7–10 % кошторису розробки плану чи програми. Наприклад, в Естонії проведення однієї СЕО коштує від 4 до 30 тис. євро, в Угорщині – від 20 до 40 тис. євро. Це прямі видатки замовників. Отриманий досвід може допомогти здійснювати майбутнє планування ефективніше й заощаджувати кошти в перспективі.

Для досягнення успіху важливою є повна політична підтримка СЕО з боку місцевих органів влади. Локальні владні інституції відіграють значну роль під час проведення СЕО. Адже від політичної волі органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування залежить буквально кожний етап СЕО – починаючи з ухвалення рішення про проведення оцінки та її фінансування та закінчуючи загальним керівництвом і врахуванням результатів СЕО в проектах ДДП.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 33

Повна підтримка й участь місцевих експертів має вирішальне значення. Залучення до процесу СЕО тих зацікавлених місцевих фахівців, для кого збереження довкілля є одним з основних видів діяльності, є запорукою якісного кінцевого продукту. Під час проведення СЕО доцільно використовувати прості та доступні аналітичні методи, які зрозумілі й зручні для учасників процесу, а отже дадуть практичні результати. Збір інформації варто здійснювати лише в тому обсязі та з тим ступенем деталізації, які потрібні для ухвалення обґрунтованого рішення.

Участь громадськості є запорукою успіху СЕО. Проект стратегії, плану або програми та звіт про стан довкілля потрібно довести до відома громадськості якомога раніше, найкраще – на момент формування робочої групи із СЕО. Залучення громадськості на ранньому етапі підвищить прозорість процесу СЕО, забезпечить можливість виявлення потенційного конфлікту інтересів різних соціальних груп, а також гарантуватиме розгляд пріоритетних для громадськості питань.

Вимоги до процесу стратегічного планування у зв'язку з проведенням СЕО набагато вищі, ніж до традиційних процесів планування соціально-економічного розвитку. СЕО має бути частиною процесу розробки проектів ДДП, а процес стратегічного планування має базуватися на інтеграції економічних, соціальних, екологічних цілей і завдань розвитку міста чи регіону. Під час СЕО варто сконцентруватися на основних екологічних проблемах і питаннях, які виникають на певній стадії процесу розробки ДДП, – це допоможе провести СЕО компетентно, своєчасно та з найменшими витратами.

Завдання 3.1. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на етапі впровадження стратегічних ініціатив	А) оцінка впливу на довкілля Б) стратегічна екологічна оцінка В) оцінка впливу на навколишнє середовище Г) екологічна експертиза Д) діяльність підприємств
2	До основних принципів СЕО відносять	А) законність та об'єктивність Б) достовірність та повнота інформації В) гласність та участь громадськості Г) наукова обґрунтованість Д) всі відповіді вірні
3	Суб'єктами стратегічної екологічної оцінки:	А) замовник Б) центральний орган виконавчої влади В) громадськість Г) держава походження та зачеплена держава Д) всі відповіді вірні
4	Здійснення стратегічної екологічної оцінки можна здійснювати на таких рівнях	А) національному Б) міждержавному В) регіональному Г) місцевому Д) всі відповіді вірні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 34

5	До основних переваг стратегічної екологічної оцінки відносять	А) сприяє сталому розвитку й екологізації економіки Б) забезпечує високий рівень захисту довкілля В) підвищує якість програм збалансованого розвитку міста, регіону чи країни Г) сприяє вдосконаленню системи управління та партнерству влади й громади Д) всі відповіді вірні
6	В якій країні першими застосували оцінки впливу на навколишнє середовище	А) Японія Б) США В) Канада Г) Німеччина Д) Португалія
7	Яка країна першою застосувала повноцінну стратегічну екологічну оцінку	А) Японія Б) США В) Канада Г) Німеччина Д) Португалія
8	Скільки країн-членів у Європейському Союзі застосовують СЕО	А) 45 Б) 15 В) 10 Г) 30 Д) 27
9	В якій країні та в якому році СЕО стратегій, планів і програм набула обов'язкового статусу на законодавчому рівні	А) Португалія, 2007 р. Б) Німеччина, 1994 р. В) Словаччина, 2000 р. Г) Чеська Республіка, 2000 р. Д) Україна, 2018 р.
10	Де і коли вперше було використано СЕО на території України	А) Крим, 2009 р. Б) Львівська область, 2009 р. В) Івано-Франківська, 2013 р. Г) Запоріжжя, 2008 р. Д) Хмельник, 2016 р.
11	Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» ухвалено	А) 20 березня 2020 р. Б) 20 березня 2018 р. В) 20 березня 2016 р. Г) 20 березня 2019 р. Д) 20 березня 2017 р.
12	Розрізняють такі основні форми проведення стратегічної екологічної оцінки	А) детальна та спрощена форма оцінки Б) спрощена форма оцінки В) частково деталізована та спрощена форма оцінки Г) детальна та частково деталізована Д) спрощена форма, частково деталізована та детальна оцінка

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 35

13	Здійснення стратегічної екологічної оцінки за спрощеною формою зазвичай триває	А) до 10 днів Б) до 100 днів В) понад 100 днів Г) до 50 днів Д) до 20 днів
14	Здійснення стратегічної екологічної оцінки за детальною формою зазвичай триває	А) до 10 днів Б) до 100 днів В) понад 100 днів Г) до 50 днів Д) до 20 днів
15	Здійснення стратегічної екологічної оцінки за частково деталізованою формою зазвичай триває	А) до 10 днів Б) до 100 днів В) понад 100 днів Г) до 50 днів Д) до 20 днів
16	Основними чинниками, які є ключовими під час проведення стратегічної екологічної оцінки є	А) рівень реалізації стратегічних планів і програм Б) особливості процесу планування В) учасники, залучені до процесу Г) час (від 10 до 200 днів) і доступні ресурси Д) всі відповіді вірні
17	Кому належить функція в процесі щодо забезпечення здійснення СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади	А) центральним органам виконавчої влади Б) замовнику В) обласним, Київським міським державним адміністраціям Г) фізичним або юридичним особам, які можуть залучатися замовником Д) громадськістю регіону
18	Підготовчий етап СЕО передбачає наступний алгоритм дій	А) проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні та слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на ситуацію з довкіллям Б) визначення ключових екологічних проблем В) визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях Г) проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей Д) розробка остаточного проекту документації із СЕО та передання її до міської, обласної, районної ради для розгляду й ухвалення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 36

19	На етапі визначення сфери охоплення CEO здійснюється	<p>А) проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні та слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на ситуацію з довкіллям</p> <p>Б) визначення ключових екологічних проблем</p> <p>В) визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях</p> <p>Г) проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей</p> <p>Д) розробка остаточного проекту документації із CEO та передання її до міської, обласної, районної ради для розгляду й ухвалення</p>
20	На етапі оцінки екологічної ситуації на території міста чи регіону здійснюється	<p>А) проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні та слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на ситуацію з довкіллям</p> <p>Б) визначення ключових екологічних проблем</p> <p>В) визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях</p> <p>Г) проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей</p> <p>Д) розробка остаточного проекту документації із CEO та передання її до міської, обласної, районної ради для розгляду й ухвалення</p>
21	На етапі розробки документації із CEO та передання її на затвердження здійснюється	<p>А) проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні та слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на ситуацію з довкіллям</p> <p>Б) визначення ключових екологічних проблем</p> <p>В) визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях</p> <p>Г) проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей</p> <p>Д) розробка остаточного проекту документації із CEO та передання її до</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 37

		міської, обласної, районної ради для розгляду й ухвалення
22	Стратегічна екологічна оцінка не поширюється на:	А) поводження з відходами Б) сільське, лісове, та рибне господарство В) бюджети, бюджетні програми та фінансові плани Г) використання водних ресурсів Д) містобудування або землеустрою
23	Скільки триває строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	А) не менш як 3 дні з дня її оприлюднення Б) не менш як 5 днів з дня її оприлюднення В) не менш як 10 днів з дня її оприлюднення Г) не менш як 15 днів з дня її оприлюднення Д) не менш як 25 днів з дня її оприлюднення
24	Ким встановлюється термін громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	А) центральним органом виконавчої влади Б) громадськістю В) замовником Г) державою походженням Д) зачепленою державою
25	В якій формі центральні органи виконавчої влади щодо проектів документів державного планування загальнодержавного рівня, та органи (місцеві) щодо проектів документів державного планування місцевого та регіонального рівнів надають свої зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	А) письмовій Б) зауваження не подаються В) усній Г) записуються на відеозапис Д) вірна відповідь відсутня

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 38

26	В який проміжок часу центральні органи виконавчої влади подають свої зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	А) не пізніше, ніж через 3 дні з дня отримання такої заяви Б) не пізніше, ніж через 15 днів з дня отримання такої заяви В) не пізніше, ніж через 25 днів з дня отримання такої заяви Г) не пізніше, ніж через 10 днів з дня отримання такої заяви Д) не пізніше, ніж через 5 днів з дня отримання такої заяви
27	Хто повідомляє громадськість про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку	А) центральний орган виконавчої влади Б) громадськість В) замовник Г) держава походження Д) зачеплена держава
28	Усі зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку, одержані від громадськості підлягають	А) не розглядаються замовником Б) обов'язковому розгляду замовником В) обов'язковому розгляду центральним органом виконавчої влади Г) частково розглядаються замовником Д) частково розглядаються центральним органом виконавчої влади
29	Довідка про громадське обговорення	А) публічною інформацією Б) закритою В) державною таємницею Г) надається лише центральному органу виконавчої влади Д) вірна відповідь відсутня
30	В який часовий проміжок замовник оприлюднює на власному офіційному веб-сайті результати моніторингу замовник	А) один раз на п'ять років протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку Б) один раз на рік протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку В) три рази на рік протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку Г) один раз на рік протягом строку дії документа державного планування та через два після закінчення такого строку Д) два рази на рік протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку

Завдання 3.2. Підтвердити або спростувати судження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 39

1	Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.	Так Ні
2	Словаччина в 2000 р. – уперше застосовано процедуру СЕО під час розробки територіального плану Нітра	Так Ні
3	СЕО обов'язково проводиться щодо проектів документів державного планування, а саме: які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій і об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій і об'єктів природно-заповідного фонду	Так Ні
4	Здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного Планування виключає необхідність проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи.	Так Ні
5	Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та (за наявності) проект документа державного планування оприлюднюються шляхом розміщення на офіційному веб-сайті уповноваженого органу	Так Ні
6	Звіт про стратегічну екологічну оцінку підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації	Так Ні
7	Строк громадського обговорення встановлюється замовником і не може становити менш як 30 днів з дня оприлюднення повідомлення	Так Ні
8	Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку публікується у друкованих засобах масової інформації (не менш як у п'яти), визначених замовником, та розміщується на офіційному веб-сайті центрального органу влади	Так Ні
9	Громадськість у межах строку громадського обговорення має право подати замовнику в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку.	Так Ні
10	За результатами громадського обговорення замовник готує довідку про громадське обговорення, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4 ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Мета: Набуття здобувачами вищої освіти навичок визначення основних регіональних екологічних проблем та їх рейтингу, а також оцінювання стану довкілля в регіоні

Сучасна екологічна ситуація Житомирської області характеризується погіршенням якості навколишнього природного середовища, що пов'язано із забрудненням атмосфери,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 40

гідросфери, знищенням родючих ґрунтів отрутохімікатами і радіоактивними відходами, утворенням великої кількості твердих побутових відходів, тощо. Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини є невід'ємною умовою сталого розвитку регіонів України. Саме тому, своєчасне виявлення та запобігання забрудненню навколишнього природного середовища є основною умовою для забезпечення збалансованого розвитку Житомирської області.

Круглий стіл «Екологічні проблеми Житомирської області та шляхи їх розв'язання», організатором якого є Всеукраїнська екологічна ліга. На засіданні круглого столу були розглянуті такі гострі питання:

- екологічна ситуація в Житомирській області: проблеми та перспективи поліпшення;
- стан водних ресурсів області;
- можливості розширення природно-заповідних територій; стан об'єктів ПЗФ в області;
- радіоактивне забруднення територій;
- екологічні та соціально-економічні проблеми поводження з побутовими відходами в м. Житомирі та Житомирській області;
- вплив непридатних пестицидів та отрутохімікатів на довкілля та здоров'я людини;
- незаконне вирубування лісів;
- хижацьке видобування бурштину.

Завдання 4.1. Визначити основні регіональні екологічні проблеми Житомирської області та скласти їх рейтинг з 2013 по 2020 рр., використовуючи Список використаної літератури (джерела 22–24). Зробити загальні висновки

№	Екологічна проблема	Рейтинг							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

Завдання 4.2. Усно дати відповідь на запитання

1. Які екологічні проблеми є найдавнішими та найбільш значущими в регіоні?
2. Які складові проблеми є природними, а які виникли з причини антропогенного навантаження?
3. Чи впливає стан довкілля на соціально-економічну ситуацію та якість життя в регіоні?
4. Якими можуть бути оцінки складових довкілля після реалізації певних стратегій планів і програм?

Завдання 4.3. Проаналізуйте звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2021-2027 роки, використовуючи Список використаної літератури (джерела 25).

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ТА РОБОТА З ЄДИНИМ РЕЄСТРОМ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля та навчитися користуватися даним реєстром

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 41

Закон про ОВД передбачає створення і функціонування *Єдиного реєстру з ОВД* (частина 10 статті 4 закону). Реєстр веде Міндовкілля. Закон також встановлює правило про те, що уся інформація, внесена до реєстру, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Детальніше порядок ведення реєстру визначається Порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 10265.

Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

веб-сайт Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля (далі - веб-сайт Реєстру) – це відокремлена частина Реєстру в Інтернеті з відкритим доступом, яка призначена для інтегрування в офіційні веб-сайти уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу з метою офіційного оприлюднення документації з оцінки впливу на довкілля та забезпечення інформування суб'єктів оцінки впливу на довкілля та інших заінтересованих сторін про хід та результати здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності;

електронний кабінет Реєстру – частина Реєстру з обмеженим доступом, що створюється для подання документів суб'єктом господарювання у процесі оцінки впливу на довкілля, опрацювання зазначених документів, а також внесення документів до Реєстру відповідальними особами уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу;

Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) – це автоматизована інформаційна система збору, оброблення, розгляду, накопичення, систематизації, зберігання та надання доступу до інформації і документів з оцінки впливу на довкілля відповідно до статті 4 Закону;

уповноважений територіальний орган – обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів;

уповноважений центральний орган – Міндовкілля. Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;
- вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Держателем та адміністратором Реєстру, що забезпечує ведення Реєстру, а також відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є Міндовкілля. Уповноважені територіальні органи мають доступ до Реєстру з правом внесення та обробки даних у Реєстрі відповідно до повноважень.

Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою. В разі підготовки під час здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля інформації та документів іноземною мовою така інформація та документи також вносяться до Реєстру.

Програмні засоби ведення Реєстру забезпечують неможливість виправлень вже внесеної інформації або документів. У разі необхідності внесення змін - виправлена інформація

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 42

вноситься додатково.

У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи щодо планованої діяльності:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;
- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, які подавалися відповідно до статті 5 Закону (у разі подання);
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);
- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);
- висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);
- звіт про громадське обговорення;
- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі проведення);
- інформація про рішення про провадження планованої діяльності;
- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом господарювання (у разі подання).

Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет Реєстру. Підтвердження факту і часу одержання документів уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом здійснюється програмними засобами ведення Реєстру шляхом надсилання повідомлення на електронну адресу суб'єкта господарювання, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, а також через електронний кабінет Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (а в разі подання - і вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля), протягом трьох робочих днів з дня його/їх отримання.

У випадках, передбачених частиною третьою статті 5 Закону, уповноважений територіальний орган надсилає одержане від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу протягом трьох робочих днів з дня його надходження.

У випадку, передбаченому частиною четвертою статті 5 Закону, уповноважений

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 43

центрального органу надсилає копію одержаного від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому територіальному органу протягом трьох робочих днів з дня його надходження.

Надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та іншої документації програмними засобами ведення Реєстру уповноваженим територіальним органом уповноваженому центральному органу та копії повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженим центральним органом уповноваженому територіальному органу здійснюється через електронний кабінет Реєстру.

Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, та відображається у ньому.

Отримане від суб'єкта господарювання через електронний кабінет Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру з відкриттям реєстраційної справи та присвоєнням їй програмними засобами ведення Реєстру реєстраційного номера справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності. Усі наступні документи, що стосуються тієї самої планованої діяльності, зазначені у пункті 7 цього Порядку, вносяться до Реєстру за тим самим реєстраційним номером справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності.

Внесення до Реєстру документів, отриманих через електронний кабінет Реєстру, супроводжується автоматичним підтвердженням факту і часу внесення, що надсилається на електронну адресу суб'єкта господарювання із зазначенням згенерованого системою гіперпосилання на такі документи на веб-сайті Реєстру.

Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом трьох робочих днів з моменту їх надходження з повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган також вносить до Реєстру умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, у разі їх надання відповідно до частини восьмої статті 5 Закону.

У разі надходження документів із заявою про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності, уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить до Реєстру таку заяву та звіт з оцінки впливу на довкілля або іншу документацію щодо планованої діяльності у двох варіантах: повний та з відокремленою конфіденційною інформацією. У такому разі повний текст звіту з оцінки впливу на довкілля або іншої документації щодо планованої діяльності не публікується на веб-сайті Реєстру.

У разі надходження від держави походження оповіщення зачеплених держав, уповноважений центральний орган відкриває в Реєстрі реєстраційну справу, куди вносить оповіщення, відповідь на оповіщення із зазначенням заінтересованості (незаінтересованості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля та інші пов'язані документи.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган виявить, що планована

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 44

діяльність може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим), він невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу для проведення громадського обговорення в адміністративно-територіальних одиницях, які можуть зазнати впливу планованої діяльності (крім адміністративно-територіальних одиниць, в яких громадське обговорення вже проведено), та надання висновку з оцінки впливу на довкілля.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності, яка може мати значний транскордонний вплив.

У випадках, передбачених пунктами 20 і 21 цього Порядку, інформація про надсилання документації уповноваженому центральному органу через електронний кабінет Реєстру надсилається суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації, та відображається у ньому.

За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру одночасно з висновком про оцінку впливу на довкілля.

Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі надання), висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі її проведення), рішення про відмову у видачі або анулювання висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі їх прийняття), інформація про рішення про провадження планованої діяльності вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом протягом трьох робочих днів з дня отримання такими органами відповідного документа чи інформації. Під час внесення до Реєстру висновку з оцінки впливу на довкілля або рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля програмні засоби ведення Реєстру автоматично генерують і надсилають суб'єкту господарювання повідомлення на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт завершення процедури розгляду документів для надання висновку про оцінку впливу на довкілля із згенерованим системою гіперпосиланням на веб-сайт Реєстру для ознайомлення з відповідним документом, а також про дату і адресу уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу за місцем провадження планованої діяльності, де суб'єкт господарювання може отримати відповідний документ на паперових носіях.

Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності.

Внесення інформації та документів до Реєстру здійснюють працівники уповноваженого територіального органу або уповноваженого центрального органу через електронний кабінет Реєстру після їх авторизації в системі.

На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 45

уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу. Використання електронного цифрового підпису відповідальними особами здійснюється відповідно до Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1452 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 44, ст. 2894).

Інформація та документи, внесені до Реєстру, крім випадку, передбаченого пунктом 18 цього Порядку, є відкритими і публікуються на веб-сайті Реєстру у прив'язці до реєстраційної справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності з обов'язковим зазначенням дати офіційного оприлюднення такої інформації та документів у Реєстрі.

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається суб'єктом господарювання для реєстрації в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля

Повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця.

Код згідно з ЄДРПОУ для юридичної особи або паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий), ідентифікаційний код для фізичної особи - підприємця (не зазначається для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті).

Місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця (поштовий індекс, адреса).

Прізвище, ім'я та по батькові керівника (для юридичної особи). Номер телефону.

Електронна адреса, на яку система Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля буде надсилати суб'єкту господарювання зворотну інформацію.

Код згідно з Класифікацією організаційно-правових форм господарювання (для юридичної особи).

Код згідно з Класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою України (для юридичної особи).

Завдання 5.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи, розглянути «Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля», навчитися користуватися та заповнювати «Єдиний реєстр із ОВД». Користуючись списком використаної літератури № 26 та 27.

Завдання 5.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

1 Хто веде Єдиний реєстр з ОВД?

- А) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
- Б) Кабінет Міністрів України
- В) Президент України
- Г) Верховна рада України
- Д) Міністерство юстиції України

2 З якою метою здійснюється ведення Єдиного реєстру з ОВД?

А) централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля

Б) доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 46

В) вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля

Г) доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля

Д) всі відповіді вірні

3 Ведення Реєстру з ОВД та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється

А) державною мовою

Б) англійською мовою

В) мовою меншин

Г) французькою мовою

Д) російською мовою

4 Якщо необхідно внести зміни до документів чи інформації що розміщена в реєстрі з ОВД, то

А) система автоматично оновиться через 3 доби

Б) виправлена інформація вноситься додатково

В) зміни не допустимі

Г) інформацію можна змінювати лише 2 рази

Д) інформацію можна змінювати кожного дня

5 Які документи зберігаються в реєстрі з ОВД

А) оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Б) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

В) звіт з оцінки впливу на довкілля

Г) звіт про громадське обговорення

Д) всі відповіді вірні

6 Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через

А) на електронну адресу

Б) на письмових носіях

В) електронний кабінет Реєстру з ОВД

Г) на флешці в електронному вигляді

Д) вірна відповідь відсутня

7 Протягом скількох робочих днів уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (а в разі подання - і вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля)

А) 7-ми днів

Б) 2-х днів

В) 5-ти днів

Г) 3-х днів

Д) 10-ти днів

8 Протягом скількох робочих днів з дня його надходження уповноважений територіальний орган надсилає одержане від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу

А) 7-ми днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 47

- Б) 2-х днів
- В) 5-ти днів
- Г) 3-х днів
- Д) 10-ти днів

9 Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на

- А) на електронну адресу
- Б) на письмових носіях
- В) електронний кабінет Реєстру з ОВД
- Г) на флешці в електронному вигляді
- Д) вірна відповідь відсутня

10 Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом _____ робочих днів з моменту їх надходження з повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру

- А) 7-ми днів
- Б) 2-х днів
- В) 5-ти днів
- Г) 3-х днів
- Д) 10-ти днів

Завдання 5.3. Підтвердити або спростувати судження

1	Інформація, яка внесена до Єдиного реєстру з ОВД, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет	Так Ні
2	Реєстр ведеться з метою забезпечення вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля	Так Ні
3	Уповноважені територіальні органи не мають доступу до Реєстру всю інформацію вносить Міндовкілля відповідно до повноважень	Так Ні
4	Програмні засоби ведення Реєстру забезпечують неможливість виправлень вже внесеної інформації або документів	Так Ні
5	У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються лише повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля та звіт з оцінки впливу на довкілля	Так Ні
6	Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою	Так Ні
7	Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, протягом п'яти робочих днів з дня його/їх отримання	Так Ні
8	При реєстрації в електронному кабінеті справі присвоюється реєстраційний номер, який в подальшому змінюється при завантаженні інших документів да справи	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 48

9	Усі документи вносяться у реєстру у форматі PDF через електронний кабінет реєстру уповноваженого органу чи суб'єкта господарювання без застосування цифрового підпису	Так Ні
10	Держателем та адміністратором Реєстру, що забезпечує ведення Реєстру, а також відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є Міндовкілля	Так Ні
11	За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення	Так Ні
12	Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру через п'ять днів після опублікування в Реєстрі висновку про оцінку впливу на довкілля	Так Ні
13	Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як десять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності	Так Ні
14	На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу	Так Ні
15	Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний трансграничний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності, яка може мати значний трансграничний вплив.	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ. КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЇЇ РОЗШИРЕННЯ ТА ЗМІНИ, ЯКІ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними сферами щодо здійснення оцінки впливу на довкілля та розглянути випадки коли така оцінка не здійснюється

Закон про ОВД вміщує два переліки видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля, щодо яких вимагає проведення процедури ОВД до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Закон забороняє розпочинати будь-яку із цих видів діяльності без оцінки впливу на довкілля.

Проекти із першого переліку або проекти першої категорії потенційно є більш небезпечними, і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку із ОВД щодо них належить до компетенції Мінприроди. Усі проекти із першого переліку також обов'язково аналізуються на предмет наявності підстав для здійснення оцінки трансграничного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України.

Проекти із другого переліку або проекти другої категорії, як правило, проходять оцінку

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 49

впливу на довкілля у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких входять питання охорони довкілля, відповідної обласної державної адміністрації за місцем провадження планованої діяльності .

До компетенції Мінприроди, не залежно від приналежності діяльності до першого чи другого переліків, належить планована діяльність, яка:

- 1) може мати значний транскордонний вплив (в тому числі із другого переліку);
- 2) може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим);
- 3) замовником якої є обласна, Київська або Севастопольська міські державні адміністрації;
- 4) стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи,
- 5) рішення щодо затвердження (схвалення) якої приймається Кабінетом Міністрів України;
- 6) фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів під державні гарантії.

Крім того, закон дозволяє суб'єктам господарювання звертатися безпосередньо до Мінприроди для проходження ОВД навіть щодо планованої діяльності, яка згідно з розподілом повноважень між уповноваженим центральним та територіальними органами могла би проходити процедуру на місці. Саме це пояснює той факт, що із 1272 розпочатих з початку дії закону процедур ОВД 525 були розпочаті саме Мінприроди. У період становлення інституту ОВД суб'єкти господарювання відають перевагу центральному органу, навіть коли планують діяльність із впливом місцевого рівня. Позитивним наслідком такої ситуації є однакове і коректне застосування законодавства про ОВД у цих процедурах. Негативним – значне навантаження на відділ ОВД Мінприроди.

Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля

Оцінці впливу на довкілля не підлягає планована діяльність, яка спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, а саме діяльність з:

- 1) будівництва об'єктів військового та оборонного призначення, які використовуватимуться виключно для забезпечення оборони держави та на які поширюється законодавство про державну таємницю;
- 2) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів;
- 3) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків антитерористичної операції та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів на територіях проведення антитерористичної операції та у населених пунктах, на території яких здійснювалася антитерористична операція, відповідно до переліку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1275 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 98, ст. 3367), на період її проведення.

Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля

Оцінці впливу на довкілля не підлягають розширення і зміни діяльності та об'єктів, а саме:

- 1) технічне переоснащення одиниць та вузлів технологічного устаткування, систем управління та автоматизації, які морально застаріли та у яких вичерпано технічний ресурс, що

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 50

розташовані в існуючих цехах, приміщеннях, без перепрофілювання, капітального ремонту, реконструкції об'єктів та підприємств, якщо в результаті такого переоснащення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

2) капітальний ремонт інженерних мереж (газопостачання, водопостачання, водовідведення, тепlopостачання, електропостачання, зв'язку) в межах існуючої мережі та у межах відведення земельних ділянок, без зміни зовнішніх геометричних розмірів, цільового та функціонального призначення, за винятком виконання таких робіт на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду (крім господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків), за умови, що припинення на час виконання робіт експлуатації об'єкта в цілому або його частин не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

3) капітальний ремонт та реконструкція окремих виробничих споруд та інженерних мереж в межах територій та/або приміщень, які використовуються для провадження господарської діяльності, без перепрофілювання та зміни зовнішніх геометричних розмірів та за умови, що в результаті такого капітального ремонту та реконструкції господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

4) розширення господарської діяльності або об'єктів, які не підлягали оцінці впливу на довкілля та які внаслідок зазначеного розширення не перевищуватимуть порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;

5) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, якщо зазначене розширення не перевищуватиме порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (у разі встановлення таких порогових значень);

6) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, порогові значення для яких у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» не встановлені, за умови, що в результаті такого розширення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

7) перепрофілювання господарської діяльності або об'єктів з метою провадження господарської діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, якщо зазначене перепрофілювання не пов'язане з ліквідацією (демонтажем) таких об'єктів, рекультивациєю чи консервацією таких об'єктів або території.

Здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою цієї статті. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Оцінці впливу на довкілля не підлягає планована

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 51

діяльність, спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

- 1) *нафтопереробні та газопереробні заводи* (крім підприємств, що виготовляють із сирової нафти виключно мастильні матеріали), установки з газифікації або зрідження вугілля чи бітумінозного сланцю;
- 2) *теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ) та інші потужності для виробництва електроенергії, пари і гарячої води тепловою потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива, атомні електростанції та інші ядерні реактори, включаючи будівництво, виведення (зняття) з експлуатації таких електростанцій або реакторів* (крім дослідницьких установок для виробництва і конверсії ядерного палива та сировини для одержання вторинного ядерного палива, матеріалів, що діляться та відтворюються, потужність яких не перевищує 1 кіловат постійного теплового навантаження);
- 3) *установки для виробництва або збагачення ядерного палива, установки для переробки відпрацьованого ядерного палива та високоактивних відходів, установки для захоронення радіоактивних відходів, зберігання (понад 10 років) чи переробки відпрацьованого ядерного палива або радіоактивних відходів поза межами місця їх утворення;*
- 4) *чорну та кольорову металургію* (з використанням руди, збагаченої руди чи вторинної сировини, із застосуванням металургійних, хімічних або електролітичних процесів);
- 5) *споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн на рік, фрикційних матеріалів - понад 50 тонн на рік готової продукції, інших виробів - понад 200 тонн на рік;*
- 6) *хімічне виробництво*, в тому числі виробництво основних хімічних речовин, хімічно-біологічне, біотехнічне, фармацевтичне виробництво з використанням хімічних або біологічних процесів, виробництво засобів захисту рослин, регуляторів росту рослин, мінеральних добрив, полімерних і полімервмісних матеріалів, лаків, фарб, еластомерів, пероксидів та інших хімічних речовин; виробництво та зберігання наноматеріалів потужністю понад 10 тонн на рік;
- 7) *будівництво:*
 - аеропортів і аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною 2100 метрів і більше;
 - автомагістралей;
 - автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, що мають чотири чи більше смуги руху, або реконструкція та/або розширення наявних смуг руху до чотирьох і більше, за умови їхньої безперервної протяжності 10 кілометрів і більше;
 - автомобільних доріг першої категорії;
 - магістральних залізничних ліній загального користування;
 - гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1350 тонн;
 - глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад 1350 тонн;
- 8) *поводження з відходами:*

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 52

операції у сфері поводження з небезпечними відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення);

операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн на добу або більше;

- 9) *забір підземних вод або штучне поповнення підземних вод із щорічним забором води або щорічним об'ємом води, що поповнюється, 10 мільйонів кубічних метрів або більше;*
- 10) *міжбасейновий перерозподіл стоку річок, крім транспортування питної води трубопроводами;*
- 11) *греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують 10 мільйонів кубічних метрів;*
- 12) *видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі;*
- 13) *трубопроводи для транспортування газу, нафти, хімічних речовин діаметром понад 800 міліметрів і довжиною понад 40 кілометрів;*
- 14) *виробництво та переробка целюлози, виробництво паперу та картону з будь-якої сировини виробничою продуктивністю, що перевищує в сухому вигляді 200 тонн на добу;*
- 15) *кар'єри та видобування корисних копалин відкритим способом, їх перероблення чи збагачення на місці на площі понад 25 гектарів або видобування торфу на площі понад 150 гектарів;*
- 16) *потужності для зберігання нафти, нафтохімічної або хімічної продукції місткістю 200 тисяч тонн або більше;*
- 17) *установки для уловлювання вуглекислого газу з джерел, зазначених у цій частині, або з річною потужністю 1,5 мегатонни та більше, геологічні сховища вуглекислого газу;*
- 18) *установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 тисяч осіб;*
- 19) *потужності для інтенсивного вирощування птиці (60 тисяч місць і більше), у тому числі бройлерів (85 тисяч місць і більше), свиней (3 тисячі місць для свиней понад 30 кілограмів або 900 місць для свиноматок);*
- 20) *будівництво повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт або більше і довжиною понад 15 кілометрів;*
- 21) *усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;*
- 22) *розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1-21 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.*

Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

- 1) *глибоке буріння, у тому числі геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання (крім буріння з метою вивчення стійкості ґрунтів);*

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 53

2) *сільське господарство, лісівництво та водне господарство:*

сільськогосподарське та лісогощодарське освоєння, рекультивація та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем;

насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше;

зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення (якщо нове призначення відноситься хоча б до одного виду діяльності, зазначеного у частинах другій та третій цієї статті) та зміна цільового призначення особливо цінних земель;

потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше); свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок - 500 місць і більше); великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше); кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше);

установки для промислової утилізації, видалення туш тварин та/або відходів тваринництва;

інтенсивна аквакультура з продуктивністю 10 тонн на рік і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах; налив територій на землях водного фонду;

3) *видобувну промисловість:*

видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням;

перероблення корисних копалин, у тому числі збагачення;

4) *енергетичну промисловість:*

зберігання та переробка вуглеводневої сировини (газу природного, газу сланцевих товщ, газу, розчиненого у нафті, газу центрально-басейнового типу, газу (метану) вугільних родовищ, конденсату, нафти, бітуму нафтового, скрапленого газу);

поверхневе та підземне зберігання викопного палива чи продуктів їх переробки на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких або газоподібних) 15 кубічних метрів і більше;

промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля; гідроелектростанції на річках незалежно від потужності; гідроакумулюючі електростанції (ГАЕС);

вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше;

5) *виробництво та обробку металу:*

установки для випалювання або агломерації металевих руд (у тому числі сульфідної руди);

установки для обробки чорних металів:

стани гарячої прокатки продуктивністю, що перевищує 20 тонн сирової сталі за годину; ковальські молоти, енергетична потужність яких перевищує 50 кілоджоулів на молот, а

потужність теплового споживання перевищує 20 мегават;

нанесення захисних розпиленних металевих покриттів з подачею сирової сталі продуктивністю, що перевищує 2 тонни за годину;

установки для виплавляння, включаючи легування сплавів, кольорових металів, у тому числі рекуперованих продуктів (рафінування, ливарне виробництво тощо), плавильною продуктивністю, що перевищує 4 тонни на добу для свинцю та кадмію або 20 тонн на добу для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 54

інших металів;

установки для поверхневої обробки металів у чанах з пластичних матеріалів з використанням електролітичних або хімічних процесів, якщо об'єм переробного технологічного чана перевищує 30 кубічних метрів;

виробництво і складання автомобілів, виробництво двигунів; верфі;

підприємства з виготовлення і ремонту літаків;

виробництво і ремонт залізничного рухомого складу та устаткування для інфраструктури залізничного транспорту;

штамбування з використанням вибухових речовин;

б) переробку мінеральної сировини:

коксіві печі, інші установки для виробництва коксу або графіту; виробництво цементу або цементного клінкеру;

виробництво вапна в обсязі, що перевищує 50 тонн на добу;

виробництво скла, у тому числі виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу;

виплавка мінеральних речовин, у тому числі виробництво мінеральних волокон; виробництво керамічних продуктів шляхом випалювання, зокрема покрівельної черепиці, цегли, вогнестійкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або фарфорових виробів, виробничою продуктивністю понад 75 тонн за добу та/або випалювальних печей місткістю більш як 4 кубічні метри і щільністю затвердіння на піч понад 300 кілограмів на 1 метр кубічний;

7) хімічну промисловість:

установки для виробництва вибухових речовин;

установки, в яких хімічні і біологічні процеси використовуються для виробництва білкових кормових добавок, ферментів та інших білкових речовин;

зберігання хімічних продуктів (базисні і витратні склади, сховища, бази);

8) харчову промисловість:

виробництво продуктів харчування шляхом обробки та переробки: сировини тваринного походження (крім молока) продуктивністю виходу готової продукції понад 75 тонн на добу; сировини рослинного походження продуктивністю виходу готової продукції понад 300 тонн на добу (середній показник за квартал); молока, якщо обсяг одержаного молока перевищує 200 тонн на добу (на основі середньорічного показника);

пакування та консервування тваринних і рослинних продуктів у обсязі понад 50 тонн на добу;

виробництво молочних продуктів в обсязі понад 20 тонн на добу; виробництво пива та солоду в обсязі понад 50 тонн на добу;

виробництво кондитерських виробів та патоки в обсязі понад 20 тонн на добу; виробництво крохмалю;

підприємства з переробки риби і риб'ячого жиру; бійні продуктивністю понад 10 тонн на добу; цукрові заводи;

9) підприємства текстильної, шкіряної, деревообробної і паперової промисловості продуктивністю понад 1 тонну на добу:

з первинної обробки (промивання, відбілювання, мерсеризація) або фарбування волокон чи текстилю;

з обробки шкірсировини та хутра; з дублення шкір;

з оброблення деревини (хімічне перероблення деревини, виробництво деревоволокнистих плит, деревообробне виробництво з використанням синтетичних смол, консервування деревини просоченням);

з промислового виробництва і переробки паперу та картону з будь-якої сировини;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 55

10) *інфраструктурні проекти:*

облаштування індустріальних парків;

будівництво житлових кварталів (комплексів багатоквартирних житлових будинків) та торговельних чи розважальних комплексів поза межами населених пунктів на площі 1,5 гектара і більше або в межах населених пунктів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; будівництво кінотеатрів з більш як 6 екранами; будівництво (облаштування) автостоянок на площі не менш як 1 гектар і більш як на 100 паркомісць;

будівництво аеропортів та аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною до 2100 метрів;

будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд;

будівництво перевантажувальних терміналів та обладнання для перевантаження різних видів транспорту, а також терміналів для різних видів транспорту;

будівництво гребель та встановлення іншого обладнання для утримання або накопичення води на тривалі проміжки часу;

проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок;

будівництво трамвайних колій, підвісних канатних доріг та фунікулерів або подібних ліній, що використовуються для перевезення пасажирів;

будівництво підземних, наземних ліній метрополітену як єдиних комплексів, у тому числі депо з комплексом споруд технічного обслуговування;

будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані;

будівництво магістральних продуктопроводів (трубопроводів для транспортування газу, аміаку, нафти або хімічних речовин);

будівництво ліній електропередачі (повітряних та кабельних) напругою 110 кіловольт і більше та підстанцій напругою 330 кіловольт і більше;

будівництво гідротехнічних споруд морських і річкових портів;

будівництво глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден, а також каналів у протипаводкових цілях та гідротехнічних споруд;

спеціалізовані морські або річкові термінали;

проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя, зокрема будівництво основних гідротехнічних споруд, підводні звалища ґрунтів, а також інші роботи на морі, крім експлуатаційних днопоглиблювальних робіт;

установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше;

11) *інші види діяльності:*

постійно діючі траси і треки для перегонів, тестові полігони для моторизованих транспортних засобів;

майданчики для тестування (випробування) двигунів, турбін або реакторів площею 0,5 гектара і більше;

шламонакопичувачі, хвостосховища;

складування осаду, мулові поля площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг;

склади і перевалочні бази металобрухту площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг;

утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів; установки для поверхневої обробки речовин, предметів або продуктів з використанням

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 56

органічних розчинників, зокрема для оздоблення, друку, покриття, знежирювання, гідроізолювання, калібрування, фарбування, очищення або насичування з витратою понад 150 кілограмів на годину або понад 200 тонн на рік;

виробництво і переробка виробів на основі еластомерів;

споруди для виробництва штучних мінеральних волокон, виробництво екструдованого пінополістиролу, утеплювачів, асфальтобетону;

видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду;

генетично-інженерна діяльність, введення в обіг та будь-яке використання генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої з їх використанням (у відкритій системі);

інтродукція чужорідних видів фауни та флори у довкілля; виробництво мікробіологічної продукції;

виробництво, утилізація і знищення боєприпасів, ракетного палива та інших токсичних хімічних речовин;

12) *туризм та рекреацію:*

лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше;

яхт-клуби, яхтові стоянки та місця базування катерів місткістю понад 50 суден або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

курортні містечка та готельні комплекси поза межами населених пунктів місткістю не менш як 100 номерів або площею 5 гектарів і більше; курортні містечка та готельні комплекси в межах населених пунктів місткістю не менш як 50 номерів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; курортні містечка та готельні комплекси на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах; оголошення природних територій курортними;

постійні місця для кемпінгу та автотуризму площею 1 гектар і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

гольфклуби площею 3 гектари і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

тематичні розважальні парки площею 1 гектар і більше;

13) *господарську діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу;*

14) *розищення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планової діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планової діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1-13 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.*

Завдання 6.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та коротко занотувати в робочий зошит.

Завдання 6.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

1 На скільки категорій поділяються види планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля

А) дві категорії

Б) п'ять категорій

В) чотири категорії

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 57

Г) одна категорії

Д) три категорії

2 Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

А) видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням продуктів у обсязі понад 50 тонн на добу

Б) глибоке буріння, у тому числі геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання (крім буріння з метою вивчення стійкості ґрунтів)

В) нафтопереробні та газопереробні заводи (крім підприємств, що виготовляють із сирової нафти виключно мастильні матеріали), установки з газифікації або зрідження вугілля чи бітумінозного сланцю

Г) пакування та консервування тваринних і рослинних

Д) будівництво трамвайних колій, підвісних канатних доріг та фунікулерів або подібних ліній, що використовуються для перевезення пасажирів

3 Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

А) потужності для інтенсивного вирощування птиці (60 тисяч місць і більше), у тому числі бройлерів (85 тисяч місць і більше), свиней (3 тисячі місць для свиней понад 30 кілограмів або 900 місць для свиноматок)

Б) господарську діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу

В) підприємства текстильної, шкіряної, деревообробної і паперової промисловості продуктивністю понад 1 тону на добу: з первинної обробки (промивання, відбілювання, мерсеризація) або фарбування волокон чи текстилю

Г) склади і перевалочні бази металобрухту площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг

Д) лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше

4 Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, не включає:

А) споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн на рік, фрикційних матеріалів - понад 50 тонн на рік готової продукції, інших виробів - понад 200 тонн на рік

Б) виробництво пива та солоду в обсязі понад 50 тонн на добу

В) будівництво аеропортів і аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною 2100 метрів і більше

Г) поводження з відходами: операції у сфері поводження з небезпечними відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення)

Д) будівництво повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт або більше і довжиною понад 15 кілометрів

5 Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, не включає:

А) чорну та кольорову металургію (з використанням руди, збагаченої руди чи вторинної сировини, із застосуванням металургійних, хімічних або електролітичних процесів)

Б) міжбасейновий перерозподіл стоку річок, крім транспортування питної води трубопроводами

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 58

В) будівництво гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1350 тонн

Г) промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля

Д) виробництво та переробка целюлози, виробництво паперу та картону з будь-якої сировини виробничою продуктивністю, що перевищує в сухому вигляді 200 тонн на добу

6 Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включає

А) теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ) та інші потужності для виробництва електроенергії, пари і гарячої води тепловою потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива

Б) операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн на добу або більше

В) поверхнєве та підземне зберігання викопного палива чи продуктів їх переробки на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких або газоподібних) 15 кубічних метрів і більше

Г) установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 тисяч осіб

Д) кар'єри та видобування корисних копалин відкритим способом, їх перероблення чи збагачення на місці на площі понад 25 гектарів або видобування торфу на площі понад 150 гектарів

7 Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включає

А) насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше

Б) потужності для зберігання нафти, нафтохімічної або хімічної продукції місткістю 200 тисяч тонн або більше

В) забір підземних вод або штучне поповнення підземних вод із щорічним забором води або щорічним об'ємом води, що поповнюється, 10 мільйонів кубічних метрів або більше

Г) будівництво автомагістралей

Д) споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн на рік, фрикційних матеріалів - понад 50 тонн на рік готової продукції, інших виробів - понад 200 тонн на рік

8 Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, не включає

А) нанесення захисних розпиленних металевих покриттів з подачею сирової сталі продуктивністю, що перевищує 2 тонни за годину

Б) виробництво кондитерських виробів та патоки в обсязі понад 20 тонн на добу

В) виробництво скла, у тому числі виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу

Г) будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд

Д) трубопроводи для транспортування газу, нафти, хімічних речовин діаметром понад 800 міліметрів і довжиною понад 40 кілометрів

9 Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, не включає:

А) майданчики для тестування (випробування) двигунів, турбін або реакторів площею 0,5 гектара і більше

Б) усі суцільні та поступові рубки головного підлягають оцінці впливу н користування та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 59

суцільні санітарні рубки на площі довкілля, не включає понад 1 гектар

В) виробництво, утилізація і знищення боєприпасів, ракетного палива та інших токсичних хімічних речовин

Г) гольфклуби площею 3 гектари і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах

Д) тематичні розважальні парки площею 1 гектар і більше

10. Оцінці впливу на довкілля не підлягають розширення і зміни діяльності та об'єктів, а саме:

А) установки для виробництва або збагачення ядерного палива, установки для переробки відпрацьованого ядерного палива та високоактивних відходів, установки для захоронення радіоактивних відходів, зберігання (понад 10 років) чи переробки відпрацьованого ядерного палива або радіоактивних відходів поза межами місця їх утворення

Б) хімічне виробництво, в тому числі виробництво основних хімічних речовин, хімічно-біологічне, біотехнічне, фармацевтичне виробництво з використанням хімічних або біологічних процесів, виробництво засобів захисту рослин, регуляторів росту рослин, мінеральних добрив, полімерних і полімервмісних матеріалів, лаків, фарб, еластомерів, пероксидів та інших хімічних речовин; виробництво та зберігання наноматеріалів потужністю понад 10 тонн на рік

В) перепрофілювання господарської діяльності або об'єктів з метою провадження господарської діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, якщо зазначене перепрофілювання не пов'язане з ліквідацією (демонтажем) таких об'єктів, рекультивацією чи консервацією таких об'єктів або територій

Г) атомні електростанції та інші ядерні реактори, включаючи будівництво, виведення (зняття) з експлуатації таких електростанцій або реакторів

Д) споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн на рік, фрикційних матеріалів - понад 50 тонн на рік готової продукції, інших виробів - понад 200 тонн на рік.

11. Будівництва об'єктів військового та оборонного призначення, які використовуватимуться виключно для забезпечення оборони держави та на які поширюється законодавство про державну таємницю

А) часто підлягає оцінці впливу на довкілля

Б) не підлягає оцінці впливу на довкілля

В) підлягає оцінці впливу на довкілля

Г) інколи підлягає оцінці впливу на довкілля

Д) вірна відповідь відсутня

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7

ПОЕТАПНА ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними етапами здійснення оцінки впливу на довкілля

Відповідно до закону про ОВД – це адміністративна процедура, яка має чітко визначені етапи (частина 1 статті 2 закону), а саме:

- 1) визначення необхідності проведення ОВД;
- 2) направлення повідомлення про планову діяльність;
- 3) підготовка звіту з ОВД (відповідно до ст. 5,6,14 цього Закону);
- 4) громадське обговорення звіту з ОВД (відповідно до ст. 7,8,14 цього Закону);
- 5) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля (відповідно до ст. 9 п. 3 цього Закону);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 60

б) отримання рішення про провадження планованої діяльності урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля;

7) післяпроектний моніторинг.

Закон також регламентує дві стадії етапу підготовки суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля. Перший із них називається визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля (частини 7–10 статті 5 закону). На цій стадії визначається, що саме і на скільки глибоко буде досліджено у звіті із оцінки впливу на довкілля. В англійських текстах для позначення цієї стадії ОВД використовується термін скоупінг (scoping). Для усіх етапів процедури ОВД закон встановлює часові рамки. У контексті строків вчинення тих чи інших дій закон про ОВД практично не лишає уповноваженому органу будь-якої дискреції.

У процедурі ОВД є два моменти, коли процедура «переривається» і не регулюється конкретними термінами. Це час після отримання зауважень і пропозицій громадськості та, в разі подання, умов щодо обсягу дослідження і до подання звіту із ОВД. Закон дозволяє суб'єкту господарювання працювати над розробкою звіту із ОВД стільки часу, скільки йому необхідно. Так само після отримання висновку із ОВД суб'єкт господарювання самостійно визначає, коли подавати його для отримання рішення про провадження планованої діяльності. Усі ж етапи, де дії вчиняються уповноваженим органом, чітко врегульовані законом і встановлені в робочих днях.

Етап 1. Визначення необхідності проведення ОВД

Якщо суб'єкт господарювання вирішив займатися певною господарською діяльністю і ще не отримав на це відповідних документів, йому варто переглянути ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та визначити чи така діяльність потребує процедури ОВД. Види діяльності, що потребують ОВД, поділено на дві категорії: «першу» та «другу».

Етап 2. Направлення повідомлення про планову діяльність

Суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган про намір здійснювати планову діяльність шляхом подання Повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Протягом трьох робочих днів з дня надходження Повідомлення про планову діяльність оприлюднюється у Єдиному реєстрі з ОВД.

Протягом 20 робочих днів з моменту офіційного оприлюднення Повідомлення Громадськість може подати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планової діяльності, обсягу деталізації та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Протягом 3 робочих днів з моменту отримання зауважень уповноважений орган повідомляє про них суб'єкта господарювання.

Протягом 30 робочих днів з дня оприлюднення Повідомлення на вимогу суб'єкта господарювання уповноважений орган надає умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з ОВД.

Етап 3. Підготовка звіту з ОВД.

Суб'єкт господарювання забезпечує розробку звіту з ОВД та подає його уповноваженому органу. Протягом 3 робочих днів з дня отримання Звіту з ОВД уповноважений орган публікує Оголошення про початок громадського обговорення та Звіту з ОВД у Єдиному реєстрі з ОВД.

Етап 4. Громадське обговорення звіту з ОВД.

Уповноважений орган за кошти суб'єкта господарювання проводить громадське обговорення, яке розпочинається з дня оприлюднення Оголошення про початок громадського обговорення та надання громадськості доступу до Звіту з ОВД для ознайомлення та триває не менше 25 робочих днів.

Уповноважений орган готує Звіт про громадське обговорення, який включає усі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 61

отримані письмові зауваження і пропозиції громадськості та таблицю із зазначенням інформації про врахування або обґрунтування відхилення отриманих зауважень та пропозицій.

Етап 5. Отримання висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Уповноважений орган видає Висновок з ОВД, враховуючи: Звіт з ОВД, результати громадського обговорення згідно із Звітом про громадське обговорення та результати процедури транскордонного впливу, якщо така проводилась.

Протягом 3 робочих днів з дня прийняття Уповноважений орган оприлюднює Висновок з ОВД через Єдиний реєстр ОВД.

Етап 6. Отримання рішення про провадження планової діяльності урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля.

Державні органи, ухвалюючи рішення про провадження планової діяльності, зобов'язані врахувати Висновок з ОВД та включити до свого рішення екологічні умови провадження планової діяльності.

Протягом 3 робочих днів з дня ухвалення рішення про провадження планової діяльності державні органи, які ухвалюють рішення про провадження планової діяльності, надають інформацію про нього уповноваженому органу, який видає Висновок з ОВД, для опублікування у Єдиному реєстрі з ОВД.

Етап 7. Післяпроектний моніторинг.

Післяпроектний моніторинг довкілля – комплексна система спостережень, оцінки і прогнозу змін стану навколишнього середовища під впливом антропогенних факторів, моніторинг є інформаційною системою спостережень з визначеною оптимальною кількістю параметрів для оцінки і прогнозу змін стану природного середовища. Завданням моніторингу є спостереження за станом і впливом діяльності на довкілля та здоров'я людини для визначення додаткових компенсаційних заходів.

Строки процедури оцінки впливу на довкілля

Без надання умов щодо звіту з ОВД та мінімальним строком громадського обговорення	Із наданням умов щодо звіту з ОВД та максимальним строком громадського обговорення	ОВД із оцінкою транскордонного впливу
3 робочі дні		
на опублікування уповноваженим органом повідомлення про плановану діяльність у реєстрі із ОВД		
Мінімум 20 робочих днів на громадське обговорення	30 робочих днів на надання умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД	
Процедура переривається на підготовку звіту із ОВД та врахування зауважень і пропозицій громадськості та умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД		
3 робочі дні		
на опублікування уповноваженим органом звіту із ОВД та оголошення про початок громадського обговорення у реєстрі із ОВД		
Мінімум 25 робочих днів на громадське обговорення	Максимум 35 робочих днів на громадське обговорення	Додатковий строк на про ведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 62

до 25 робочих днів на підготовку висновку та врахування у ньому зауважень і пропозицій громадськості, консультацій із державними органами та результатів транскордонної оцінки в разі її проведення		
РАЗОМ		
від 76 робочих днів в разі відсутності необхідності видавати умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та мінімальної тривалості громадського обговорення	від 96 робочих днів в разі надання умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та максимальної тривалості громадського обговорення	від 96 робочих днів + додатковий строк на проведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля

Завдання 7.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та коротко занотувати в робочий зошит.

Завдання 7.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	На якому етапі оцінки впливу на довкілля суб'єкт господарювання, що вирішив займатися певною господарською діяльністю має визначити чи така діяльність потребує процедури	А) громадське обговорення звіту з ОВД Б) підготовка звіту з ОВД В) направлення повідомлення про планову діяльність Г) визначення необхідності проведення ОВД Д) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля
2	На якому етапі суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган про намір здійснювати планову діяльність	А) громадське обговорення звіту з ОВД Б) підготовка звіту з ОВД В) направлення повідомлення про планову діяльність Г) визначення необхідності проведення ОВД Д) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля
3	Протягом скількох робочих днів з моменту отримання зауважень уповноважений орган повідомляє про них суб'єкта господарювання	А) 6 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 2 робочих днів Г) 3 робочих днів Д) 4 робочих днів
4	Протягом скількох робочих днів з дня надходження Повідомлення про планову діяльність воно оприлюднюється у Єдиному реєстрі з ОВД	А) 6 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 2 робочих днів Г) 3 робочих днів Д) 4 робочих днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 63

5	Протягом скількох робочих днів з моменту офіційного оприлюднення Повідомлення Громадськість може подати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планової діяльності, обсягу деталізації та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля	А) 10 робочих днів Б) 20 робочих днів В) 25 робочих днів Г) 30 робочих днів Д) 40 робочих днів
6	Протягом скількох робочих днів з дня оприлюднення Повідомлення на вимогу суб'єкта господарювання уповноважений орган надає умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з ОВД	А) 10 робочих днів Б) 20 робочих днів В) 25 робочих днів Г) 30 робочих днів Д) 40 робочих днів
7	Протягом скількох робочих днів з дня отримання Звіту з ОВД уповноважений орган публікує Оголошення про початок громадського обговорення та Звіту з ОВД у Єдиному реєстрі з ОВД	А) 6 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 2 робочих днів Г) 3 робочих днів Д) 4 робочих днів
8	Громадське обговорення, яке розпочинається з дня оприлюднення Оголошення про початок громадського обговорення та надання громадськості доступу до Звіту з ОВД для ознайомлення та триває не менше –	А) 25 робочих днів Б) 35 робочих днів В) 45 робочих днів Г) 15 робочих днів Д) 5 робочих днів
9	За чий кошти уповноважений орган проводить громадське обговорення	А) за кошти суб'єкта господарювання Б) за кошти громадськості регіону В) проводить безкоштовно Г) кошти виділяються з державного бюджету Д) такі обговорення проводяться безкоштовно
10	Хто готує Звіт про громадське обговорення, який включає усі отримані письмові зауваження і пропозиції громадськості та таблицю із зазначенням інформації про врахування або обґрунтування відхилення отриманих зауважень та пропозицій.	А) сторонні особа Б) суб'єкт господарювання В) уповноважений орган Г) громадськість Д) звіт не готується
11	Протягом скількох робочих днів з дня завершення громадського обговорення Уповноважений орган видає Висновок з ОВД	А) 25 робочих днів Б) 35 робочих днів В) 45 робочих днів Г) 15 робочих днів Д) 55 робочих днів
12	Протягом скількох робочих днів з дня прийняття Уповноважений орган оприлюднює Висновок з ОВД через Єдиний реєстр ОВД	А) 6 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 2 робочих днів Г) 3 робочих днів Д) 4 робочих днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 64

13	Комплексна система спостережень, оцінки і прогнозу змін стану навколишнього середовища під впливом антропогенних факторів, моніторинг є інформаційною системою спостережень з визначеною оптимальною кількістю параметрів для оцінки і прогнозу змін стану природного середовища	А) післяпроектний моніторинг Б) оцінка впливу на довкілля В) стратегічна екологічна оцінка Г) формування звіту з ОВД Д) формування висновку з ОВД
14	Скільки триватиме процедура ОВД в разі відсутності необхідності видавати умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та мінімальної тривалості громадського обговорення	А) від 86 робочих днів Б) від 76 робочих днів В) від 96 робочих днів Г) від 26 робочих днів Д) від 56 робочих днів
15	Скільки триватиме процедура ОВД в разі надання умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та максимальної тривалості громадського обговорення	А) від 86 робочих днів Б) від 76 робочих днів В) від 96 робочих днів Г) від 26 робочих днів Д) від 56 робочих днів

Завдання 7.3. Підтвердити або спростувати судження

1	Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оголошення про початок громадського обговорення звіт з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їхнього прийняття) розміщуються на офіційному веб-сайті в мережі Інтернет уповноваженого органу, із зазначенням дати офіційного оприлюднення документа	Так Ні
2	Опублікування повідомлення, оголошення та інформації про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності також здійснюється у друкованих засобах масової інформації (не менше двох), територія розповсюдження яких охоплює адміністративно- територіальні одиниці	Так Ні
3	Громадськості не надається можливість робити копії (фотокопії) та виписки із звіту з ОВД	Так Ні
4	Звіт із ОВД, має значний об'єм, тому громадськості немає доступу до ознайомлення з цим документом	Так Ні
5	Опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їхнього фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості оплачується уповноваженим центральним органом влади	Так Ні
6	Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як десяти років	Так Ні
7	Виділяють сім етапів проведення екологічної оцінки планової діяльності	Так Ні
8	Направлення повідомлення про планову діяльність здійснюється на першому етапі	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 65

9	Протягом 30 робочих днів з моменту офіційного оприлюднення Повідомлення Громадськість може подати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планової діяльності, обсягу деталізації та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля	Так Ні
10	Громадське обговорення проводиться уповноваженим органом за кошти суб'єкта господарювання	Так Ні
11	Протягом 3 робочих днів з дня ухвалення рішення про провадження планової діяльності державні органи, які ухвалюють рішення про провадження планової діяльності, надають інформацію про нього уповноваженому органу, який видає Висновок з ОВД, для опублікування у Єдиному реєстрі з ОВД	Так Ні
12	Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РІВНЯ ДЕТАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДЛЯГАЄ ВКЛЮЧЕННЮ ДО ЗВІТУ ІЗ ОВД

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними особливостями визначення обсягу досліджень та рівні деталізації інформації, що буде включена до звіту з оцінки впливу на довкілля

Після висловлення суб'єктом господарювання намірів провадити плановану діяльність, що підлягає ОВД, розпочинається стадія визначення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту із ОВД (скоупінг).

Скоупінг є важливою частиною процедури оцінки впливу, оскільки дозволяє суб'єктам ОВД (суб'єкту господарювання, громадськості, а на вимогу замовника і уповноваженому органу) визначити основні впливи на довкілля та питання, які будуть визначальними у процедурі прийняття рішення для конкретної планованої діяльності та обмежити у глибині дослідження другорядні. Іншими словами скоупінг визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих факторах та компонентах довкілля (здоров'я населення, фауна, флора, біорізноманіття, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами), що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Первинно, планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, зазначається суб'єктом господарювання у повідомленні. Протягом 20 робочих днів з дня його оприлюднення у реєстрі громадськість має право надати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності в цілому, а також щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Такі зауваження і пропозиції пересилаються суб'єкту господарювання для врахування під час розробки звіту із ОВД.

Закон також передбачає випадки, коли до скоупінгу залучається і уповноважений орган. Такими випадками є здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження та подання суб'єктом господарювання разом із повідомленням відповідної вимогу. У такому разі протягом 30 робочих днів уповноважений орган видає обов'язкові умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 66

Дотримуючись встановленого у законі обов'язкового змісту звіту з ОВД уповноважений орган, виходить із параметрів планованої діяльності та встановлює умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, деталізуючи і конкретизуючи вимоги, встановлені законом, до прикладу:

- 1) щодо опису виправданих альтернатив – можуть бути надані умови щодо дослідження конкретної альтернативи географічного та/або технологічного характеру щодо планованої діяльності;
- 2) щодо факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів – умови стосовно дослідження впливу на конкретні види флори і фауни і вказівка про відсутність необхідності на даній території(ях) та в контексті даної планованої діяльності щодо дослідження впливу на інші види;
- 3) щодо опису поточного стану довкілля – умови щодо використання конкретних вихідних даних (досліджень/звітів) для опису поточного стану того чи іншого фактора чи компонента довкілля;
- 4) щодо опису і оцінки можливого впливу на довкілля планованої діяльності – умови щодо використання для оцінки впливів конкретних методологій.

Рис. 8.1. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД

Завдання 8.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9 СКЛАДАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з формою Повідомлення та навчитися складати Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 67

Документом, яким розпочинається процедура ОВД, є повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

Крім цього, повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності.

Повідомлення є об'ємним документом. До нього включається інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися та про участь громадськості у цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може звужуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Зміст повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля:

- 1) Інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля:
 - суб'єкта господарювання – назва (прізвище, ім'я, по батькові), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону;
 - плановану діяльність, її характеристики, технічні альтернативи;
 - місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи;
 - соціально-економічний вплив планованої діяльності;
 - загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);
 - екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;
 - необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;
 - сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля.
- 2) Інформація про процедуру ОВД:
 - належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля;
 - наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
 - планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
 - вид рішення про провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення.
- 3) Інформація про процедуру участі громадськості в ОВД:
 - передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;
 - проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля;
 - найменування уповноваженого територіального органу, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою цієї статті, – уповноваженого центрального органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та якому надсилаються зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Завдання 9.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та заповнити

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 68

форму **Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля**, що додається. Варіанти щодо планової діяльності відповідно до списку в журналі.

№	Сфера діяльності	№	Сфера діяльності
1	потужності для вирощування великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше)	11	потужності для вирощування свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок - 500 місць і більше)
2	установки для очищення стічних вод	12	кольорова металургія
3	Нафтопереробні та газопереробні заводи	13	виробництво та переробка целюлози
4	теплові електростанції	14	чорна металургія
5	виробництво цементу або цементного клінкеру	15	Потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше)
6	промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля	16	Потужності для вирощування кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше)
7	Виробництво скла, у тому числі виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн надобу;	17	Будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд
8	Будівництво автомагістралей	18	підприємства з переробки риби і риб'ячого жиру
9	Гідроакумулюючі електростанції (ГАЕС)	19	лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше
10	виробництво молочних продуктів в обсязі понад 20 тонн на добу	20	будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані

Форма повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

Дата офіційного опублікування у Реєстрі
(автоматично генерується системою після подання через Реєстр,
не зазначається суб'єктом господарювання)

Унікальний номер
(автоматично генерується системою після подання
через Реєстр, для паперової версії зазначається
суб'єктом господарювання)

ПОВІДОМЛЕННЯ про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ, або прізвище, ім'я та по батькові громадянина-підприємця, ідентифікаційний код громадянина-підприємця) інформує про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

1. Інформація про суб'єкта господарювання

(паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий) громадянина-підприємця,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 69

місцезнаходження юридичної особи або місце проживання громадянина-підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи*.

2.1. Планована діяльність, її характеристика.

2.2. Технічна альтернатива 1.

2.3. Технічна альтернатива 2.

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи*.

* Суб'єкт господарювання має право розглядати більше технічних та територіальних альтернатив

3.1. Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1.

3.2. Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2.

4. Соціально-економічний вплив планованої діяльності

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо)

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:

6.1. щодо технічної альтернативи 1

6.2. щодо технічної альтернативи 2

6.3. щодо територіальної альтернативи 1

6.4. щодо територіальної альтернативи 2

7. Необхідна еколого-інженерну підготовка і захист території за альтернативами:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 70

7.1. щодо технічної альтернативи 1

7.2. щодо технічної альтернативи 2

7.3. щодо територіальної альтернативи 1

7.4. щодо територіальної альтернативи 2

8. Сфера, джерела та види можливого впливу на довкілля:

8.1. щодо технічної альтернативи 1

8.2. щодо технічної альтернативи 2

8.3. щодо територіальної альтернативи 1

8.4. щодо територіальної альтернативи 2

9. Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 2 Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”

10. Наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості

Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і відтак підлягає оцінці впливу на довкілля згідно Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”. Оцінка впливу на довкілля - це процедура, що передбачає:

- 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 2) проведення громадського обговорення Закону;
- 3) аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 71

трансграничного впливу, іншої інформації;

4) надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого попереднім підпунктом;

5) врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності, вказаного у пункті 14 цього повідомлення.

У висновку із оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливість громадськості для участі у цій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту із оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту із оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів громадськості надається можливість подавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення на стадії звіту зі оцінки впливу на довкілля буде повідомлено у оголошенні про початок громадського обговорення.

13. Громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля.

Протягом 20 робочих днів з дня офіційного оприлюднення цього повідомлення на веб-сайті Єдиного реєстру із оцінки впливу на довкілля громадськість має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Подаючи такі зауваження і пропозиції вкажіть унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації цього повідомлення у Єдиному реєстрі із оцінки впливу на довкілля (зазначений у шапці повідомлення). Це значно спростить процес реєстрації та розгляду Ваших зауважень та пропозицій.

У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені у Реєстрі та передані суб'єкту господарювання (протягом трьох робочих днів з дня їх отримання). Особи, що подають зауважень і пропозицій, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, врахувати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. Детальна інформація про це включається до звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. Рішення про провадження планованої діяльності

Згідно чинного законодавства України рішенням про провадження даної планованої діяльності буде

(вид рішення, згідно частини 1 статті 11 Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”) що видається

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 72

(орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення)

15. Усі зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля необхідно надсилати до

(найменування уповноваженого органу, адреса, телефон та контактна особа)

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10 ПІДГОТОВКА ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом та структурою звіту з оцінки впливу на довкілля

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством. На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт із ОВД власними силами, або із залученням проектної організації. До речі, саме тому закон про ОВД не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт із ОВД. Враховуючи відкритість звітів та висновків із ОВД, очікується, що професійний рівень проєктантів, а відтак і якість звітів із ОВД, відрегулюється ринком. Уся відповідальність за достовірність інформації та усі повноваження за законом про ОВД (щодо подання документів, опублікування, участі у громадських слуханнях) лежать саме на суб'єкті господарювання.

Закон не встановлює мінімальних чи максимальних строків, які мають пройти між поданням повідомлення та звіту із ОВД. Суб'єкт господарювання може подати звіт із ОВД і через 3, 6 чи 12 місяців з дня оголошення своїх намірів про провадження планованої діяльності. Разом з тим, все ж достатній проміжок часу між цими подіями має пройти, адже суб'єкт господарювання зобов'язаний розробляти звіт із ОВД із належним врахуванням зауважень і пропозицій громадськості та із виконанням умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, якщо такі подавалися. Подання звіту з ОВД до реєстру на 21 робочий день після подання повідомлення може розглядатися як порушення зазначених вище обов'язків.

Закон передбачає обов'язковий зміст звіту із ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилитися. Усі зазначені у законі відомості повинні бути присутніми у звіті. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;
- 7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 73

8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;

9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення;

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Обов'язковим елементом звіту із ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога містилася і у законодавстві про матеріали ОВНС, але реально на практиці не виконувалася. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься у законі і її ігнорування у звіті із ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку із ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку.

Закон не встановлює вимоги щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. Хорошим тоном у Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. Альтернативи географічного характеру не завжди можуть бути знайдені, особливо коли мова іде про перепрофілювання чи поновлення строків дії дозволів, але технологічні альтернативи наявні завжди. До альтернатив технологічного характеру, зокрема, відносяться варіанти спланованих суб'єктом господарювання заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля.

На приклад, якщо планується будівництва автошляху, то заходи із зниження рівнів шуму можуть бути дуже різноманітні – від влаштування звукоізоляційних екранів чи вибору дорожнього покриття до встановлення обмеження швидкості чи тоннажу транспорту. Разом з тим, закон говорить про те, що альтернативи мають бути виправданими. Виправданими вони мають бути з точки зору суб'єкта господарювання, що планує таку діяльність, тобто повідомлення і звіт з ОВД повинні відображати реальні альтернативи, які вивчалися інвестором.

До прикладу, зазначення у повідомленні в якості альтернативи вітрової електростанції атомну, навряд чи можна вважати виправданою альтернативою. В Україні існує державна монополія на об'єкти атомної енергетики, і якщо таке повідомлення подано не НАЕК «Енергоатом», реальної можливості збудувати та експлуатувати такий об'єкт суб'єкт господарювання не має.

Вже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність із її технічними альтернативами, а також місце провадження та територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті із ОВД.

У звіті із ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 74

зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків. Необхідність розглядати альтернативи у звіті рівноцінно впливає також із повноважень уповноваженого органу погодити альтернативний варіант. Згідно з законом, якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтованим варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою із суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності. У разі незгоди суб'єкта господарювання уповноважений орган видає висновок про недопустимість планованої діяльності (негативний висновок із ОВД).

Оцінивши вплив планованої діяльності (за альтернативами) на довкілля, у звіті із ОВД необхідно передбачити (за альтернативами) заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів. Професійне і відповідальне ставлення до складання звіту із ОВД є запорукою одержання висновку із оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності із адекватними екологічними умовами. Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті із ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів, тим вище ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх перенесе у екологічні умови провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (до прикладу, копіювання даних про стан довкілля із звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля та розробки відповідних природоохоронних заходів, уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов, і відтак буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

Закон не регулює часового співвідношення здійснення процедури ОВД та розробки проєктної документації. У кожному конкретному випадку, виходячи із особливостей планованої діяльності, це питання може вирішуватися по-різному. Разом з тим, має бути обраний момент у проєктуванні планованої діяльності, коли, із одного боку, вже відомо достатньо вихідної інформації для того аби повноцінно оцінити вплив на довкілля, а з другого – врахування обов'язкових екологічних умов, зазначених у висновку із ОВД, не потребуватиме переробки проєктної документації. До прикладу проведення ОВД після розробки техніко-економічного обґрунтування (ТЕО), але перед розробкою проєкту чи робочого проєкту може бути вдалим моментом.

Завдання 10.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та розглянути Зміст та структуру звіту з оцінки впливу на довкілля.

Завдання 10.2. Здобувачі вищої освіти діляться на групи (кожна група складається з 4 осіб) та розробляють **Звіт з оцінки впливу на довкілля** за вказаними тематиками.

Група № 1	Група № 2	Група № 3	Група № 4	Група № 5
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 75

Виробництво цементу	Виробництво молочних продуктів	Будівництво свинокомплексу	Будівництво для утримання птиці	Використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок та суцільних санітарних рубок
АБО				
Будівництво автозаправочного комплексу	Реконструкція злітно-посадкової смуги в аеропорту	Реконструкція гідроелектростанції	Будівництво комплексу приймання, очищення, сушіння, зберігання та відвантаження зерна	Нове будівництво каналізації

Зміст та структура звіту з оцінки впливу на довкілля

Унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

1. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності, зокрема:
 - опис місця провадження планованої діяльності;
 - цілі планованої діяльності;
 - опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
 - опис основних характеристик планованої діяльності (зокрема виробничих процесів), наприклад, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів (води, земель, ґрунтів, біорізноманіття), які планується використовувати;
 - оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- 2) опис виправданих альтернатив (наприклад, географічного та/або технологічного характеру) планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля (базовий сценарій) та опис його ймовірної зміни без здійснення планованої діяльності в межах того, наскільки природні зміни від базового сценарію можуть бути оцінені на основі доступної екологічної інформації та наукових знань;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 76

діяльності та її альтернативних варіантів, у тому числі здоров'я населення, стан фауни, флори, біорізноманіття, землі (у тому числі вилучення земельних ділянок), ґрунтів, води, повітря, кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів), матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами;

5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (за наявності - транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний вплив), зумовленого:

— виконанням підготовчих і будівельних робіт та провадженням планованої діяльності, включаючи (за потреби) роботи з демонтажу після завершення такої діяльності;

— використанням у процесі провадження планованої діяльності природних ресурсів, зокрема земель, ґрунтів, води та біорізноманіття;

— викидами та скидами забруднюючих речовин, шумовим, вібраційним, світловим, тепловим та радіаційним забрудненням, випроміненням та іншими факторами впливу, а також здійсненням операцій у сфері поводження з відходами;

— ризиками для здоров'я людей, об'єктів культурної спадщини та довкілля, у тому числі через можливість виникнення надзвичайних ситуацій;

— кумулятивним впливом інших наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, з урахуванням усіх існуючих екологічних проблем, пов'язаних з територіями, які мають особливе природоохоронне значення, на які може поширитися вплив або на яких може здійснюватися використання природних ресурсів;

— впливом планованої діяльності на клімат, у тому числі характер і масштаби викидів парникових газів, та чутливістю діяльності до зміни клімату;

— технологією і речовинами, що використовуються;

6) опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у пункті 5 цієї частини, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;

7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;

8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;

9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли до уповноваженого територіального органу, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою статті 5 цього Закону, - до уповноваженого центрального органу після оприлюднення ними повідомлення про плановану діяльність, а також таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій, що надійшли в порядку, передбаченому частиною сьомою статті 5 цього Закону;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 77

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1-11, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

2. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються:

1) документи, які підтверджують право користування (власності) земельною ділянкою (за наявності) та/ або документи, що підтверджують відповідність планованої діяльності затвердженій містобудівній документації відповідно вимог законодавства;

2) відомості за підписом суб'єкта господарювання про наявність власних або орендованих виробничих площ (приміщень), необхідних для провадження господарської діяльності, разом із копіями документів, що підтверджують право власності або оренди на виробничі площі (приміщення);

3) генплан та ситуаційна схема з нанесеними джерелами впливу на довкілля;

4) довідка щодо величин фонових концентрацій забруднюючих речовин;

5) довідка з гідрометеоцентра щодо метеорологічної характеристики і коефіцієнти, які визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері для визначеної місцевості;

6) копія документа, що підтверджують наявність акредитації лабораторії, яка проводила дослідження та копію договору;

7) таблиця із інформацією про повне врахування, часткове врахування чи обґрунтоване відхилення зауважень і пропозицій громадськості, наданих в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації.

Виконавець 1*

(ПП, кваліфікація)

(підпис)

Виконавець 2

(ПП, кваліфікація)

(підпис)

Виконавець 3

(ПП, кваліфікація)

(підпис)

Виконавець 4

(ПП, кваліфікація)

(підпис)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 78

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11 СКЛАДАННЯ ОГОЛОШЕННЯ ПРО ПОЧАТОК ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з процедурою громадського обговорення та навчити складати «Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля»

У процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності проводиться громадське обговорення. На відміну від старої системи, коли залучення громадськості відбувалося силами замовника, і він же розглядав отримані коментарі, нова процедура ОВД перекладає на уповноважений орган обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості. І це логічно, адже замовник, яким би екологічно і соціально відповідальним він не був, є зацікавленим у прийнятті позитивного рішення щодо його планованої діяльності. Уповноважений орган є особою неупередженою і відповідальною за прийняте рішення, а відтак і зацікавленою в отриманні якомога більше інформації, важливої для прийняття зваженого, поінформованого і обґрунтованого рішення. *Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, перенесена у закон про ОВД передбачає виконання уповноваженим органом:*

- 1) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості;
- 2) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання;
- 3) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі;
- 4) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення.

Належне виконання обов'язку уповноваженим органом по врахуванню коментарів громадськості не надає громаді можливості накладати «вето» на проект, але передбачає відповідальне опрацювання уповноваженим органом, який приймає рішення, усіх зауважень, їхнє врахування чи обґрунтоване відхилення, а також інформування громадськості про прийняте рішення разом із обґрунтуванням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення. Громадське обговорення в процедурі ОВД відбувається двічі – на стадії визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, та власне на етапі аналізу звіту із ОВД. Незалежно від етапу процедури ОВД протягом строків громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтування.

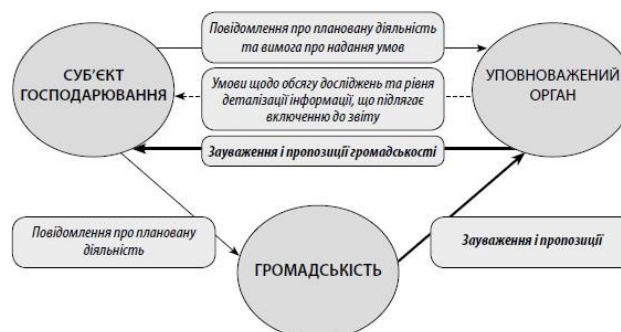

Рис. 11.1. Рух документів під час громадського обговорення на стадії скоупінгу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 79

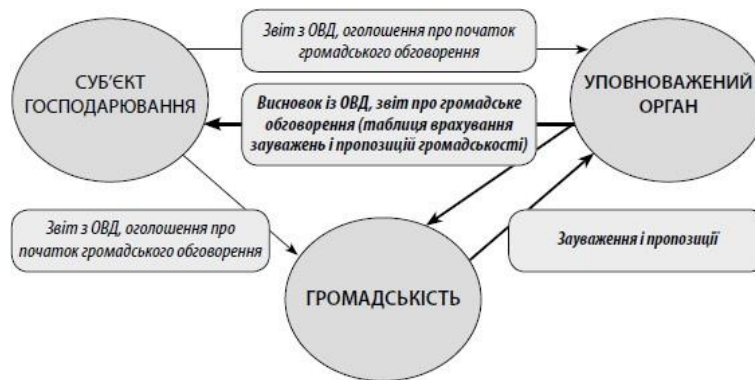

Рис. 11.2. Рух документів під час громадського обговорення на етапі аналізу звіту з ОВД

На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом (після опублікування повідомлення у реєстрі) зауваження і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД. Інформація про врахування зауважень і пропозицій громадськості відображається суб'єктом господарювання у звіті із ОВД. Належність врахування суб'єктом господарювання зауважень і пропозицій громадськості на цій стадії перевіряється уповноваженим органом під час аналізу звіту із ОВД та підготовки звіту про громадське обговорення.

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі надання письмових зауважень і пропозицій, а також у формі громадських слухань. Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення. Триває громадське обговорення від 25 до 35 робочих днів в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим органом. За результатами такого розгляду уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій. Така таблиця разом із відомостями про оприлюднення повідомлення і оголошення та надання доступу до звіту із ОВД, переліком матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколами громадських слухань, усіма отриманими письмовими зауваженнями і пропозиціями громадськості включаються до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення оприлюднюється у реєстрі із ОВД разом із висновком із ОВД.

Витрати, пов'язані з проведенням громадського обговорення, несе суб'єкт господарювання. Подаючи уповноваженому органу звіт з ОВД та оголошення суб'єкт господарювання вносить до реєстру також і документ, що підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення (пункт 17 Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026). Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля затверджений Наказом Мінприроди від 30.05.2018 № 1826.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 80

ОГОЛОШЕННЯ ПРО ПОЧАТОК ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Разом із звітом з ОВД суб'єкт господарювання подає уповноваженому органу оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Метою цього документа є поінформувати громадськість про наміри замовника, наявний звіт із ОВД та можливості взяти участь у громадському обговоренні такого звіту. Зміст оголошення встановлюється законом. Обов'язкова форма оголошення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 10267.

Перед поданням і опублікуванням оголошення суб'єкт господарювання проводить консультації із уповноваженим органом щодо кількості, місця та часу проведення громадських слухань та тривалості громадського обговорення. Інформація про це вміщується у оголошення.

Опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості забезпечує суб'єкт господарювання. У реєстрі із ОВД інформація зберігається на постійній основі. На дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля розміщується протягом усього строку громадського обговорення.

Зміст оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

- 1) Інформація про планову діяльність:
 - плановану діяльність (стисла характеристика);
 - суб'єкта господарювання;
 - процедуру прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля;
 - наявну екологічну інформацію щодо планованої діяльності;
- 2) Інформація про процедуру ОВД та громадського обговорення
 - уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення;
 - строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з ОВД, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань;
 - державний орган, що забезпечує доступ до звіту з ОВД та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності;
 - орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій, у тому числі його поштову та електронну адреси, на які надсилаються пропозиції та зауваження;
 - місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, яку визначає суб'єкт господарювання, а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

Завдання 11.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 11.2. Здобувачі вищої освіти відповідно до виконаних завдань практичної роботи № 9 формують Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Приклад форми Оголошення додається.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 81

Форма оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

(унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля)

Оголошення

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, вказаної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові громадянина-підприємця, ідентифікаційний код, паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий) громадянина-підприємця, місцезнаходження юридичної особи або місце проживання громадянина-підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону).

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

(найменування уповноваженого органу, адреса, телефон та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати, нормативний документ, що передбачає його видачу)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 82

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань.

5.1. Тривалість громадського обговорення становить _____ робочих днів (не менше 25, але не більше 35 робочих днів) з моменту офіційного опублікування цього оголошення (вказується у шапці оголошення) та надання громадськості доступу до звіту із оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, що передається для видачі висновку про оцінку впливу на довкілля.

5.2. Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із занесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

5.3. Громадські слухання 1 відбудуться

5.4. _____
(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)
Громадські слухання 2 відбудуться

_____ (вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Державний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

_____ (вказати назву органу, адресу, телефон та контактну особу)

7. Орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій

_____ (вказати назву органу, поштову та електронну адресу, телефон та контактну особу)

Запитання, зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення.

8. Найважливіша екологічна інформація щодо планованої діяльності

8.1. Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на _____ аркушах.

8.2. _____

8.3. _____

8.4. _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 83

(вказати усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

8.5. _____

8.6. _____

(вказати іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, вказаного у пункті 6 цього оголошення), атакож час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

(назва підприємства, установи, організації, адреса, дата з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа).

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ У ПРОЦЕСІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями та порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля

Громадські слухання є обов'язковою формою громадського обговорення звіту із ОВД (частина 5 статті 7 закону). Порядок організації і проведення громадських слухань детально регламентується Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 9898. Громадські слухання проводяться в період громадського обговорення звіту із ОВД уповноваженим органом або спеціально найнятою ним незалежною особою – організатором громадських слухань. Мета громадських слухань – поінформувати громадськість про плановану діяльність і її наслідки, надати відповіді на запитання громадськості, а також зібрати від громадськості будь-які зауваження та пропозиції щодо планованої діяльності.

В процесі громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або декілька громадських слухань. Кількість слухань залежить від масштабів очікуваного впливу на довкілля. Кількість громадських слухань, які необхідно провести у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля, визначається уповноваженим органом на підставі інформації про масштаби очікуваного впливу на довкілля, яку суб'єкт господарювання зазначає під час консультацій, що відбуваються до подання оголошення. Згідно з Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989, якщо вплив планованої діяльності не поширюється за межі області, проводяться одні громадські слухання альтернативно за місцем провадження планованої діяльності, або в адміністративному центрі адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності.

Ідея ефективної участі громадськості полягає у тому, аби до такої участі залучалися усі громади, що можуть зазнати впливу, але заходи (в тому числі, громадські слухання)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 84

проводилися «найближче до людей». Таким чином, якщо вплив планованої діяльності не виходить за межі території сільської ради, де планується розміщення об'єкта, слухання проводяться у відповідному селі. Якщо ж вплив виходить за межі території сільської ради, але не поширюється за межі району, слухання можуть проводитися або за місцем розміщення планованої діяльності, або у районному центрі. При цьому, обираючи місце проведення слухань, орган буде зважати на відстань від громад, що можуть зазнати впливу, до адміністративної одиниці, де розміщуватиметься об'єкт, і до районного центру. Якщо ж вплив поширюється на два і більше районів області, слухання можуть проводитися у обласному центрі. В такому разі відстань і можливості представників громадськості доїхати до обласного центру у порівнянні із місцем провадження діяльності братимуться до уваги. З іншого боку, не ефективним, на нашу думку, буде проведення у обласному центрі громадських слухань, якщо вплив планованої діяльності є локальним (не виходить за межі одного району, чи навіть території сільської ради), а відстань до обласного центру перевищує сто кілометрів.

Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля передбачає і ряд випадків, коли планована діяльність вимагає проведення більшої кількості громадських слухань (чотири і більше слухань для однієї планованої діяльності). Саме з огляду на це закон встановлює гнучкі межі громадського обговорення – від 25 до 35 робочих днів.

Залежність кількості громадських слухань від масштабів очікуваного впливу на довкілля

Вплив в межах однієї області Одне громадське слухання	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	
	не виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності.
	виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності, але не виходить за межі району,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі.
	виходить за межі району розміщення, але не виходить за межі області,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі
Вплив на дві і більше областей, але менше ніж на третину областей України Три і більше громадських слухань	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	
	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) обмежується одним районом,	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району.
	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) не обмежується одним районом	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
Вплив на третину і більше	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 85

областей України Чотири і більше громадських слухань	поширюється на третину і більше областей України (вісім і більше),	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також у обласних центрах третини областей, на які поширюється вплив планованої діяльності і додатково в м. Київ.
---	--	---

З метою надання громадськості достатнього часу для підготовки до громадських слухань законодавство вміщує вимогу про проведення слухань не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення у реєстрі оголошення. Не варто проводити слухання і в останні дні громадського обговорення. У такому випадку нівелюється функція громадських слухань, яка полягає у наданні громадськості можливості більше дізнатися про плановану діяльність під час слухань, отримати відповіді на свої запитання перед поданням письмових зауважень і пропозицій.

Брати участь у громадських слуханнях можуть будь-які представники громадськості незалежно від відстані проживання до місця розміщення планованої діяльності, місця реєстрації НУО чи будь-яких інших факторів. Автори закону про ОВД свідомо надали права на участь у процедурі ОВД будь-якій фізичній чи юридичній особі, не встановлюючи жодних спеціальних критеріїв, яким би така особа мала відповідати. Організатор громадських слухань (представник (-и) уповноваженого органу чи найнятої ним особи) проводить громадські слухання; реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників; забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань; здійснює головування під час громадських слухань; готує протокол громадських слухань.

Головуючий на громадських слуханнях:

- відкриває громадські слухання, представляє себе та суб'єкта господарювання, плановану діяльність, щодо якої проводяться громадські слухання;
- виходячи із кількості учасників громадських слухань, визначає регламент та оголошує порядок денний громадських слухань.
- оголошує порядок денний і регламент громадських слухань;
- інформує про порядок ведення протоколу громадських слухань, подання усних та письмових зауважень і пропозицій під час громадських слухань;
- забезпечує ведення обговорення, подання пропозицій та зауважень громадськості з дотриманням регламенту;
- підбиває підсумки громадських слухань та інформує учасників громадських слухань про те, в який спосіб враховуватимуться зауваження та пропозиції громадськості уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом.

Роль суб'єкта господарювання у громадських слуханнях полягає у представленні своїх планів та у наданні відповідей на запитання громадськості щодо планованої діяльності та змісту звіту із ОВД. Участь суб'єкта господарювання у громадських слуханнях є обов'язковою, оскільки в разі його неявки громадські слухання вважаються такими, що не відбулися. Хід громадських слухань фіксується у протоколі, аудіо- та/або відео запис перебігу громадських слухань додається до протоколу.

ЗВІТ ПРО ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ

Для фіксації перебігу та результатів участі громадськості як обов'язкового елементу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 86

процедури оцінки впливу на довкілля уповноважений орган складає звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною висновку із оцінки впливу на довкілля. У європейських країнах ця інформація, як правило, подається у самому висновку із оцінки впливу на довкілля. Автори українського закону вирішили його виділити в окремий документ, який, тим не менше, напряму пов'язаний із висновком із оцінки впливу на довкілля.

Звіт про громадське обговорення вміщує інформацію про проведену процедуру участі громадськості (відомості про інформування громадськості, про отримані письмові зауваження і пропозиції, про проведені громадські слухання) та результати аналітичної роботи уповноваженого органу по розгляду і врахуванню зауважень і пропозицій громадськості (таблиця врахування). Звіт про громадське обговорення служить джерелом інформації про виконання уповноваженим органом своїх обов'язків по забезпеченню участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля.

Також звіт про громадське обговорення також є «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже саме у ньому вміщується інформації про розгляд, врахування чи відхилення кожного поданого громадськістю зауваження чи пропозиції. Положення, зокрема строки розгляду звернень громадян, передбачені Законом України «Про звернення громадян» не поширюються на правовідносини у сфері надання громадськістю зауважень і пропозицій у процедурі оцінки впливу на довкілля. Зауваження і пропозиції громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля необхідно розглядати і враховувати у порядку і строки, передбачені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Уповноважений орган не надає індивідуальні відповіді на зауваження і пропозиції громадськості. Вони вміщуються у звіті про громадське обговорення, який готується протягом 25 робочих днів з моменту завершення строку громадського обговорення.

ВРАХУВАННЯ ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ ГРОМАДСЬКОСТІ

Розгляд зауважень і пропозицій громадськості передбачає їхнє ретельне вивчення уповноваженим органом, а також повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення у висновку із оцінки впливу на довкілля. Результати розгляду усіх зауважень і пропозицій громадськості відображаються у звіті про громадське обговорення, а саме у таблиці за встановленою формою, із зазначенням результату розгляду щодо зауважень та пропозицій громадськості, а також інформації про те, яким чином такі зауваження та пропозиція було враховано, або із яких підстав враховано частково чи відхилено. Обов'язкову форму таблиці планується затвердити Наказом Мінприроди Про форму і зміст звіту про громадське обговорення на виконання Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таблиця врахування зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом строку громадського обговорення

№	Прізвище ім'я по батькові (для фізичних осіб), чи найменування (для юридичних осіб) особи, що подає зауваження і пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції*	Інформація про розгляд**
1			
2			
3			
4			
...			
n			

* Письмові зауваження і пропозиції до планованої діяльності, отримані протягом строку громадського обговорення, усні зауваження і пропозиції, отримані в ході громадських

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 87

слухань.

** Зазначається одне: повністю враховано (яким чином та де саме у висновку із оцінки впливу на довкілля враховано), частково враховано (яким чином враховано та обґрунтування неврахованої частини) або відхилено (із обґрунтуванням причин відхилення).

Завдання 12.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 12.2. Розглянути основні форми документів, що ведуться при здійсненні процедури громадських слухань та ознайомитися з ПОРЯДКОМ проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля (Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#Text>), форми документів додаються (Додаток 1-4).

Завдання 12.3. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, передбачає виконання уповноваженим органом:	А) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості Б) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання В) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі Г) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення Д) всі відповіді вірні
2	Громадське обговорення в процедурі ОВД відбувається	А) три рази Б) два рази В) один раз Г) чотири рази Д) не відбувається
3	На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом зауваження і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля	А) враховує повністю Б) враховує частково В) обґрунтовано відхиляє Г) вірна відповідь А і В Д) вірна відповідь А, Б, В
4	Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі	А) надання письмових зауважень і пропозицій Б) громадських слухань В) обґрунтовано відхиляє Г) не проводиться Д) вірна відповідь А і Б
5	Скільки днів триває громадське обговорення в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань	А) від 25 до 35 робочих днів Б) від 15 до 455 робочих днів В) від 5 до 15 робочих днів Г) від 10 до 20 робочих днів Д) до 25 робочих днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 88

6	Метою якого документа є поінформувати громадськість про наміри замовника, наявний звіт із ОВД та можливості взяти участь у громадському обговоренні такого звіту	А) оголошення Б) повідомлення В) висновку Г) звіту Д) вірна відповідь відсутня
7	Хто забезпечує опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості	А) суб'єкт господарювання Б) уповноважений центральний орган В) уповноважений територіальний орган Г) громадськість Д) екологічна фірма
8	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності не виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності	А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 89

9	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності, але не виходить за межі району	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>
10	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності виходить за межі району розміщення, але не виходить за межі області	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 90

11	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) обмежується одним районом	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>
12	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) не обмежується одним районом	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 91

13	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на третину і більше областей України (вісім і більше)	А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі Г) чотири і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також у обласних центрах третини областей, на які поширюється вплив планованої діяльності і додатково в м. Київ Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
14	Через скільки днів здійснюється проведення слухань з дня оприлюднення у реєстрі оголошення	А) не раніше ніж через десять робочих днів Б) не раніше ніж через два робочих днів В) не раніше ніж через три робочих днів Г) не раніше ніж через п'ять робочих днів Д) не раніше ніж через двадцять робочих днів
15	Хто проводить громадські слухання, реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників, забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань, здійснює головування під час громадських слухань та готує протокол громадських слухань	А) організатор громадських слухань Б) суб'єкт господарської діяльності В) громадськість Г) спеціально створені державою органи Д) перелік таких дій не здійснюється
16	Хто надає відповіді на запитання громадськості щодо планованої діяльності та змісту звіту із ОВД	А) суб'єкта господарювання Б) спеціально створені державою органи В) організатор громадських слухань Г) уповноважений центральний орган Д) уповноважений територіальний орган
17	Якщо суб'єкта господарювання не з'явився на громадські слухання то такі слухання	А) переносяться Б) вважаються такими, що відбулися В) вважаються такими, що не відбулися Г) скасовуються Д) вірна відповідь відсутня
18	Хід громадських слухань фіксується	А) у протоколі Б) на аудіо запис В) на відео запис Г) у протоколі, аудіо- та/або відео запис Д) не фіксується

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 92

19	Протягом скількох днів готується звіт про громадське обговорення з моменту завершення строку громадського обговорення	А) 15 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 5 робочих днів Г) 20 робочих днів Д) 25 робочих днів
20	Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом на конкурсній основі за договором _____	А) один раз на рік Б) два рази на рік В) три рази на рік Г) чотири рази на рік Д) п'ять разів на рік
21	Скільки років має бути досвіду в сфері охорони довкілля для того щоб стати організатором громадських слухань	А) не менше одного року Б) не менше двох років В) не менше трьох років Г) не менше чотирьох років Д) не менше п'яти років
22	Через скільки днів після офіційного оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань проводиться повторне громадське слухання	А) не раніше ніж через двадцять робочих днів Б) не раніше ніж через три робочих днів В) не раніше ніж через п'ять робочих днів Г) не раніше ніж через п'ятнадцять робочих днів Д) не раніше ніж через десять робочих днів
23	Протягом скількох робочих днів з дня проведення громадських слухань суб'єкт господарювання надає письмові відповіді на усі запитання громадськості, на які він не зміг надати відповідь під час громадських слухань	А) п'яти робочих днів Б) чотирьох робочих днів В) трьох робочих днів Г) двох робочих днів Д) одного робочого дня
24	Коли не з'явилися представники громадськості на громадські слухання, то такі слухання	А) скасовуються Б) вважаються такими, що не відбулися В) вважаються такими, що відбулися Г) переносяться Д) вірна відповідь відсутня
25	Через скільки робочих днів організатор громадських слухань передає уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу підписаний протокол громадських слухань з усіма додатками або акт після проведення громадських слухань	А) не пізніше ніж через п'ятнадцять робочих днів Б) не пізніше ніж через десять робочих днів В) не пізніше ніж через сім робочих днів Г) не пізніше ніж через п'ять робочих днів Д) не пізніше ніж через три робочих днів
26	Протягом скількох днів уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить протокол громадських слухань до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля	А) протягом чотирьох робочих днів Б) протягом п'яти робочих днів В) протягом двох робочих днів Г) протягом трьох робочих днів Д) протягом шести робочих днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 93

**ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)
реєстрації учасників громадських слухань щодо**

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

20 р. м.

№	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб) або прізвище, ім'я, по батькові представника і найменування (для юридичних осіб)	Рік народження (для фізичних осіб)	Контактний телефон	Адреса реєстрації або фактична адреса проживання (для фізичних осіб) або адреса місцезнаходження (для юридичних осіб)	Підпис*

Головуючий _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* Підпис особи, що дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

**ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)
реєстрації виступів учасників громадських слухань щодо**

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

_____ 20____ року м. _____

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб) або прізвище, ім'я, по батькові представника (для юридичних осіб)	Посада / найменування юридичної особи	Підпис*

Головуючий _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* Підпис особи, що дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 94

**ПРОТОКОЛ
громадських слухань щодо**

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

від _____ 20__ р.

Присутні:

Учасники громадських слухань у кількості осіб згідно із журналом (відомістю) реєстрації учасників, що є невід'ємним додатком до цього протоколу.

Порядок денний:

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.
2. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля, доповіді інших учасників.
3. Запитання до доповідачів та відповіді.
4. Обговорення учасниками громадських слухань (зауваження, пропозиції).
5. Підбиття підсумків, інформування учасників слухань про порядок врахування зауважень і пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.

Слухали:

1. Головуючого, який повідомив, що згідно з Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989, він уповноважений головувати на громадських слуханнях.

2. Головуючого, який роз'яснив мету і процедуру проведення громадських слухань, процедуру врахування зауважень та пропозицій громадськості під час видачі висновку з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності.

3. Ураховуючи кількість доповідачів та учасників громадських слухань головуючий оголосив порядок денний та встановив такий регламент:

на вступне слово головуючого — до хв.;

на доповідь суб'єкта господарювання — до хв.; на кожну з _____ співдоповідей — до хв.;

відповіді на запитання після доповідей усіх співдоповідачів разом — до _____ хв.; на зареєстровані виступи в обговоренні — до _____ хв.;

на інші виступи в обговоренні — до хв.;

на підбиття підсумків та закриття слухань — до хв.

2. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля, доповіді інших учасників.

Слухали:

1. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 95

2. Доповідь іншого учасника

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Доповідь іншого учасника

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Запитання та відповіді до доповідачів (реєстрації підлягають усі запитання незалежно від того, відповідь надається безпосередньо на громадських слуханнях чи у письмовій формі після їх завершення)*

№	Запитання до доповідачів (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що її надає)

4. Обговорення учасниками громадських слухань (усні зауваження, пропозиції, та відповіді на них)*

№	Зауваження, пропозиція (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що її надає)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 96

5. Підбиття головуючим підсумків, інформування учасників слухань про порядок урахування зауважень і пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

Слухали:

До протоколу додаються:

1. Журнал (відомість) реєстрації учасників громадських слухань на __ арк.
2. Журнал (відомість) реєстрації виступів учасників громадських слухань на _ арк.
3. Журнал (відомість) реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань, на __ арк.
4. Письмові зауваження та пропозиції, що надійшли протягом громадських слухань, на __ арк.
5. Відповіді суб'єкта господарювання на запитання, надані після громадських слухань, на _ арк.
6. Аудіо- та/або відеозапис громадських слухань.

Головуючий _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

* Факт відсутності зауважень та пропозицій фіксується у розділі 3 протоколу.

**ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)
реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань**

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

№	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб), а також найменування (для юридичних осіб) особи, що подає письмові зауваження і пропозиції	Загальна кількість аркушів	Підпис*

Головуючий _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 97

(підпис)(прізвище та ініціали)

Підпис особи, що дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 13 **ФОРМУВАННЯ ЗАЯВИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВИСНОВКУ ІЗ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА** **ДОВКІЛЛЯ. ФОРМУВАННЯ ВИСНОВКУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з структурою висновку з ОВД, навчитися враховувати результати оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності та ознайомитися з процедурою оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку

Висновок з ОВД – є документом дозвільного характеру (пункт 4 Переліку затвердженого Законом У країни «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»), яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності або визначає її допустимість та екологічні умови її провадження.

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган зобов'язаний розглянути звіт з оцінки впливу на довкілля та іншу надану суб'єктом господарювання інформацію, а також зауваження і пропозиції громадськості. Також уповноважені органи, які проводять процедуру ОВД можуть застосовувати механізми міжвідомчого та внутрівідомчого консультування, і при підготовці висновку із оцінки впливу на довкілля використовувати також інформацію, що надійшла в результаті таких консультацій.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який базувався в основному на проектній документації та матеріалах ОВНС, висновок із оцінки впливу на довкілля у рівній мірі враховує також пропозиції і зауваження громадськості та інших державних органів, а також базується на власних експертних знаннях уповноваженого органу. Іншими словами, якщо висновок екологічної експертизи по суті погоджувався або не погоджувався із проектними рішеннями і природоохоронними заходами, запропонованими проектантом, то висновок із оцінки впливу на довкілля, обґрунтовуючи допустимість планованої діяльності, може у екологічних умовах її провадження, до прикладу, передбачити інші чи додаткові природоохоронні заходи. У виключних випадках Закон навіть дозволяє уповноваженому органу погодити варіант (альтернативу) планованої діяльності, відмінний від обраного суб'єктом господарювання. Таким чином, роль природоохоронного органу у процедурі оцінки впливу на довкілля значно розширилася у порівнянні із процедурою державної екологічної експертизи.

Розглядаючи матеріали, зібрані в процесі оцінки впливу на довкілля, уповноважений орган оцінює 1) вплив планованої діяльності на довкілля, зокрема оцінює величину та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 98

очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), 2) передбачені заходи, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, та визначає недопустимість провадження планованої діяльності («негативний висновок») або допустимість планованої діяльності та екологічні умови її провадження («позитивний висновок»).

Таким чином, «негативний» висновок із оцінки впливу на довкілля забороняє реалізацію планованої діяльності у формі територіальних і технологічних рішень, запропонованих суб'єктом господарювання, а «позитивний» висновок – закріплює обов'язкові мінімальні «екологічні параметри» планованої діяльності, які не можуть знижуватися на наступних стадіях проектування, під час будівництва чи експлуатації об'єкта.

Встановлюючи екологічні умови планової діяльності уповноважений орган:

- встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їхніх наслідків;
- встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;
- якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:
 - ✓ здійснення компенсаційних заходів – покладає обов'язок із здійснення таких заходів;
 - ✓ запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля – покладає обов'язок із здійснення відповідних дій;
 - ✓ здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування – визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо її здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою, передбаченою цим Законом;
 - ✓ здійснення післяпроектного моніторингу – визначає порядок, строки та вимоги до його здійснення.

За загальним правилом висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення. Кабінет Міністрів України своєю Постановою № 1026 від 13 грудня 2017 року врегулював Порядок передачі документ а цієї для надання висновку з оцінки впливу на довкілля. Висновок із оцінки впливу на довкілля готується відповідно до обов'язкової форми, встановленої у додатку 5 до цього Порядку. Невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля є звіт про громадське обговорення.

Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності

Завершальним етапом оцінки впливу на довкілля є врахування її результатів під час прийняття відповідним органом рішення про провадження планованої діяльності. Цей термін є збірним. Відповідно до закону про ОВД рішення про провадження планованої діяльності є документом дозвільного характеру або іншим актом органу державної влади чи місцевого самоврядування, яке є підставою для початку її провадження та встановлює (затверджує) параметри та умови провадження планованої діяльності. Найчастіше – це дозвіл на виконання будівельних робіт, що видається органами Державної архітектурно-будівельної інспекції України. Це також може бути спеціальний дозвіл на користування надрами, документи у сфері

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 99

лісозаготівлі.

Значення висновку із оцінки впливу на довкілля полягає у тому, що в процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи недопустимість, а також в разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності. Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єкту господарювання у видачі йому рішення про провадження планованої діяльності. Висновок про допустимість планованої діяльності із оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку, або безпосередньо включаючи їх до свого тексту.

Оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку, рішення про провадження планової діяльності

Однією із характерних рис сучасної моделі оцінки впливу на довкілля є реальні можливості адміністративного і судового оскарження для громадськості. Автори закону, наділяючи правами у процедурі національної ОВД усіх представників громадськості, дотрималися цієї ж логіки і в аспекті оскарження рішень та діянь, що приймаються/вчиняються в ході процедури ОВД. Саме тому, згідно з законом висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності, а також інші рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені будь-якою фізичною чи юридичною особою в судовому порядку.

Більше того, порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, в тому числі в частині участі громадськості, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості, можуть бути достатніми підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та/чи рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку.

Завдання 13.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 13.2. Здобувачі вищої освіти відповідно до виконаних завдань практичної роботи № 9 формують Заяву про надання висновку із оцінки впливу на довкілля та Висновок з оцінки впливу на довкілля. Приклад форми заяви та висновка додається.

Завдання 13.3. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Через скільки днів надається суб'єкту господарювання висновок з оцінки впливу на довкілля	А) 5 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Б) 10 робочих днів з дня завершення громадського обговорення В) 20 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Г) 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Д) 15 робочих днів з дня завершення громадського обговорення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 100

2	Через скільки днів уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган оприлюднює висновок з оцінки впливу на довкілля з дня його прийняття	А) протягом двох робочих днів Б) протягом трьох робочих днів В) протягом чотирьох робочих днів Г) протягом п'яти робочих днів Д) протягом шести робочих днів
3	Через скільки днів уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган вносить до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля висновок з оцінки впливу на довкілля	А) протягом двох робочих днів Б) протягом трьох робочих днів В) протягом чотирьох робочих днів Г) протягом п'яти робочих днів Д) протягом шести робочих днів
4	Через скільки років висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності	А) через десять років Б) через чотири роки В) через три роки Г) через п'ять років Д) через два роки
5	Протягом скількох років може використовуватися висновок з оцінки впливу на довкілля та інші результати оцінки впливу на довкілля для отримання інших документів дозвільного характеру, передбачених законодавством, за умови що вони не передбачають встановлення (затвердження) змін у діяльності, затвердженій (схваленій) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження	А) протягом десяти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Б) протягом шести років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності В) протягом трьох років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Г) протягом одного року з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Д) протягом п'яти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності
6	Протягом скількох днів органи державної влади та органи місцевого самоврядування оприлюднюють інформацію про рішення про провадження планованої діяльності та забезпечують громадськості можливість ознайомлення з ним	А) протягом чотирьох робочих днів з дня його прийняття Б) протягом двох робочих днів з дня його прийняття В) протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття Г) протягом трьох робочих днів з дня його прийняття Д) протягом одного робочого дня з дня його прийняття

Завдання 13.4. Підтвердити або спростувати судження

1	Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання	Так Ні
2	Якщо до отримання рішення про провадження планованої діяльності внесено зміни до проектної документації чи зміни до законодавства, які вимагають зміни екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля,	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 101

	оцінка впливу на довкілля здійснюється повторно	
3	Органи державної влади та органи місцевого самоврядування оприлюднюють інформацію про рішення про провадження планованої діяльності протягом трьох робочих днів з дня його прийняття та забезпечують громадськості можливість ознайомлення з ним.	Так Ні

Форма заяви про надання висновку із оцінки впливу на довкілля

(державний орган)

(унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля)

**ЗАЯВА
про надання висновку із оцінки впливу на довкілля**

(повне найменування юридичної особи / прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи-підприємця, код згідно з ЄДРПОУ для юридичних осіб / паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий), ідентифікаційний код фізичної особи-підприємця)

(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця
(поштовий індекс, адреса)

_(прізвище, ім'я та по батькові керівника підприємства)

(телефон, факс)

для юридичної особи
організаційно-правова форма:

КОПФГ: _____

КОАТУУ: _____

наявність раніше отриманого висновку _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 102

(серія, номер, дата видачі та строк дії останньої виданого висновку, державний орган який його видав)
просить надати висновок з оцінки впливу на довкілля щодо

_____ (планована діяльність)
_____ 20__р. _____

_____ підпис, МП (за наявності) прізвище та ініціали

* Підпис особи підтверджує його згоду на обробку персональних даних згідно із Законом України "Про захист персональних даних"

Форма висновку з оцінки впливу на довкілля

На бланку уповноваженого
органу

(заявник та його адреса)

(дата видачі)

(номер висновку)

(унікальний номер справи у Єдиному реєстрі із оцінки впливу на довкілля)

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

Висновок з оцінки впливу на довкілля

За результатами оцінки впливу на довкілля, проведеної згідно статей 3, 6-7, 9 та 14* Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" від 23 травня 2017 року

(планована діяльність, тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 103

(уповноважений орган)

(врахування звіту з оцінки впливу на довкілля)

а також враховуючи усю інформацію, зауваження та пропозиції, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом із таблицею врахування чи обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід'ємною частиною цього висновку),

вважає допустимим/недопустимим провадження планованої діяльності з огляду на таке(зайве викреслити)

(обґрунтовується допустимість провадження планованої діяльності / обґрунтовується її недопустимість)

Екологічні умови провадження планованої діяльності:

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 105

(вказуються строки та обґрунтовується така вимога)
Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.
Для отримання рішення про погодження планованої діяльності даний висновок є дійсним протягом п'яти років з дати його видачі.

(посада уповноваженої особи
ініціали)
уповноваженого органу)

(підпис)

(прізвище,

* якщо здійснювалася процедура оцінки трансграничного впливу
** якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 14 ФОРМУЛЮВАННЯ УМОВ ТА ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з процедурою та умовами формування післяпроектного моніторингу

Післяпроектний моніторинг (ОВД) – комплексна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення.

Завданням моніторингу є спостереження за станом і впливом діяльності на довкілля та здоров'я людини для визначення додаткових компенсаційних заходів. Моніторинг впливу рекомендується планувати як систему регулярних спостережень за встановленою програмою, яка включає:

- 1) періодичні або регулярні вимірювання фактичних рівнів впливу на фактори та об'єкти довкілля з використанням прямих (інструментальних) вимірювань і спостережень;
- 2) визначення прогностичних рівнів;
- 3) оцінку наслідків виходячи з фактичних і прогностичних рівнів;
- 4) виявлення незареєстрованих впливів (які не були оцінені під час здійснення ОВД).

Вимоги до проведення післяпроектного моніторингу закріплені в ст. 13.

«Післяпроектний моніторинг» Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», в якій вказано що суб'єкт господарювання, якщо це передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення.

Якщо під час провадження господарської діяльності, щодо якої здійснювалася оцінка впливу на довкілля (ОВД), виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля та якщо такий вплив не був оцінений під час здійснення оцінки впливу на довкілля та/або істотно змінює результати оцінки впливу цієї діяльності на довкілля, рішення про провадження такої планованої діяльності за рішенням суду підлягає

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 106

скасування, а діяльність – припиненню.

Якщо передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу визначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Післяпроектний моніторинг планованої діяльності є складовою висновку з оцінки впливу на довкілля та обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання. Якщо у висновку з ОВД вказана необхідність проведення післяпроектного моніторингу, суб'єкт господарювання зобов'язується провести його в суворо зазначеному порядку та у визначені терміни.

У разі звернення за новим рішенням про провадження планованої діяльності процедура оцінки впливу на довкілля здійснюється повторно, з урахуванням виявленої інформації.

Тобто, негативні наслідки післяпроектного моніторингу можуть бути такі:

- анулювання результатів ОВД та призначення повторного проходження процедури ОВД;
 - тимчасова зупинка або заборона провадження планової діяльності на підприємстві.
- Водночас, з аналізу висновків з ОВД, розміщених в Єдиному реєстрі, випливає відсутність уніфікованих підходів щодо показників, періодичності післяпроектного моніторингу, форм звітування.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає регулювання впливу на довкілля під час реалізації планованої діяльності двома інструментами:

– складання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності;

– складання за потреби планів післяпроектного моніторингу.

Перелік потреб, обставини, за яких вони настають та вимагають складання планів післяпроектного моніторингу, законодавець не визначає. Законом передбачається, що програми моніторингу та плани післяпроектного моніторингу зазначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. Зокрема, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність у висновку зазначається:

– моніторинг впливу планованої діяльності на довкілля;

– здійснення післяпроектного моніторингу із зазначенням порядку, строків та вимог до його здійснення.

Також законодавець не визначає вимоги до такої необхідності та критерії настання таких обставин. Аналіз висновків з оцінки впливу на довкілля, розміщених у реєстрі, дає підстави стверджувати, що уповноважений орган у кожному конкретному випадку в межах одного виду планованої діяльності визначає різні компоненти довкілля, які підлягають контролю, періодичність такого контролю та строки звітування.

Проведення післяпроектного моніторингу здійснюється такими етапами:

1. Підготовка програми моніторингу та плану післяпроектного моніторингу (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля відповідної планованої діяльності).
2. Погодження із замовником та територіальним управлінням графіку проведення моніторингових досліджень.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 107

3. Проведення комплексних досліджень (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля, при потребі – із залученням зацікавлених сторін):
 - ґрунтів (якісний та кількісний аналіз);
 - води (питної, стічної, зворотної, поверхневих і підземних вод);
 - викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
 - факторів фізичного впливу (шум, вібрація, іонізуюче випромінювання);
 - впливу на флору та фауну (орнітологічні, іхтіологічні дослідження та спостереження)
 - впливу від здійснення планованої діяльності під час будівництва;
 - впливу від здійснення планованої діяльності в експлуатаційний період.
4. Розробка звіту післяпроектного моніторингу для подачі до уповноваженого органу.
5. Розробка плану заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля (у разі, коли під час моніторингу виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля).

У Програму моніторингу рекомендується включити:

- 1) моніторинг і виробничий контроль усіх впливів, оцінених під час здійснення ОВД як значні (за величиною та інтенсивністю), середньо- і довготривалі (тривалістю три і більше років), які з високою ймовірністю будуть поширюватися за зовнішню межу санітарно-захисної зони (у випадках її встановлення) або території планованої діяльності, а також впливів, щодо яких виникли труднощі в їх оцінці;
- 2) моніторинг ефективності і контроль реалізації заходів із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження або компенсації значних впливів на довкілля;
- 3) інші необхідні завдання.

Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля. Плануючи тривалість виконання Програми, рекомендується враховувати період провадження планованої діяльності і швидкість, з якою згасатимуть (усуватимуться) негативні впливи на довкілля внаслідок реалізації передбачених заходів та/ або по завершенню планованої діяльності.

Періодичність здійснення вимірювань і спостережень у ході виконання Програми моніторингу рекомендується визначати з урахуванням а) природи фактора довкілля, б) специфіки планованої діяльності (об'єкта), в) специфіки місцевих природних і соціально-економічних умов у зоні впливу планованої діяльності, г) загальноприйнятої у відповідному законодавстві, у відповідній галузі знань чи професійної діяльності методології здійснення моніторингу атмосферного повітря, поверхневих чи підземних вод, ґрунтів, стану земель і небезпечних геологічних процесів, біорізноманіття.

У Програмі моніторингу рекомендується зазначити: спеціальні завдання (цілі), об'єкти моніторингу і виробничого контролю, показники і властивості для здійснення періодичних вимірювань і спостережень (показники-індикатори), технічні умови (такі, як контрольні точки, пости, створи або стаціонарні ділянки для здійснення вимірювань і спостережень, період або сезон, частота здійснення вимірювань і спостережень, необхідні технічні засоби, методи (збору даних, вимірювань, оброблення даних). Додатково, доцільно визначити: порядок консультацій із зацікавленими сторонами, порядок вжиття, якщо за результатами моніторингу впливає така необхідність, додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Визначаючи плановані засоби вимірювальної техніки для здійснення Програми, доцільно розглянути, у тому числі, вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища до діяльності, пов'язаної зі шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, у частині оснащення приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 108

речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

До виробничого контролю впливу (екологічного контролю за виробничими процесами) може бути включено, наприклад: контроль якості сировини, палива чи матеріалів, які використовуються, якщо вони є джерелом забруднюючих речовин у викидах, зворотних водах, небезпечних відходах; контроль стану устаткування для очищення відхідних газів у викидах, для очищення стічних вод, іншого очисного обладнання; контроль якісного і кількісного складу зворотних (стічних) вод перед скиданням у приймачі; контроль складу і потужності викидів, на предмет дотримання ГДВ та інших умов дозволу на викиди; контроль стану об'єктів поводження з небезпечними відходами і місць видалення відходів у складі планованої діяльності та у власності суб'єкта; облік забору води із водних об'єктів та скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин засобами вимірювальної техніки. Періодичність здійснення вимірювань і спостережень рекомендується визначати згідно із законодавством, національними і галузевими стандартами, планами заходів, затвердженими відповідною дозвільною документацією.

До змісту спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (моніторингу) рекомендується включати:

- 1) за наявності у планованій діяльності стаціонарних джерел викидів і зони житлової забудови чи зон відпочинку в межах зони впливу джерел викидів - моніторинг якості атмосферного повітря у контрольних точках, які визначено (обрано) з урахуванням вимог державних санітарних норм та правил; обсяг показників і частота вимірювань визначаються в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювання (автоматизовані, пасивні, вручну) та інших вище зазначених факторів для визначення періодичності здійснення вимірювань і спостережень;
- 2) за наявності у планованій діяльності джерел скидання зворотних вод у водні об'єкти, джерел забруднення поверхневих чи підземних вод у водоохоронній зоні, прибережній захисній смузі чи зоні санітарної охорони водних об'єктів, інших значних джерел забруднення поверхневих чи підземних вод (таких, як накопичувачі промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод, накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів) - моніторинг вод у контрольному створі (створах) та / або спостережних свердловинах. Обсяг показників і частоту вимірювань рекомендується визначати в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювальної техніки;
- 3) за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на гідроморфологічні умови водотоку чи водойми, – моніторинг вод, зміст якого визначено в індивідуальному порядку;
- 4) за наявності у планованій діяльності а) значних джерел забруднення ґрунтів, таких, як накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, місця видалення відходів, накопичувачі промислових забруднених стічних вод, відкриті склади палива та іншої сировини/ матеріалів з вмістом небезпечних хімічних речовин, а також б) за наявності джерел викидів твердих суспендованих частинок з вмістом небезпечних хімічних речовин (важкі метали, радіонукліди, поліциклічні ароматичні вуглеводні з канцерогенним ефектом) - моніторинг забруднення ґрунтів у санітарно-захисній зоні, а також у контрольних точках за її межею з урахуванням напрямків міграції забруднюючих речовин у ґрунтах (у вище зазначеному випадку «а» щодо джерел забруднення ґрунтів) або переважаючих напрямків розсіювання і осідання викидів твердих суспендованих частинок (у випадку «б» щодо значних джерел викидів);
- 5) за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на стан земель і надра, що можуть призвести до активізації небезпечних геологічних процесів, - моніторинг

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 109

небезпечних геологічних процесів і деградації земель у санітарно-захисній зоні і за її межами у контрольних точках, визначених з урахуванням місцевих умов та оцінювання ризиків. Рекомендована частота спостережень – двічі на рік, у весняний та пізньоосінній періоди, при цьому весняний період після сходження талих вод і спаду повені є пріоритетним;

- б) якщо, відповідно до розділу 11 даних Методичних рекомендацій, визначено території та об'єкти, що зазнають значного впливу планованої діяльності (пп.1, 2 і 4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, за винятком тих, що будуть фізично знищені планованою діяльністю) - моніторинг стану збереження фауни, флори, біорізноманіття; при цьому рекомендується користуватися методологією інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції. Рекомендована частота здійснення спостережень звичайно коливається в межах один раз на 1-5 років, в залежності від об'єкта і притаманної йому динаміки змін, а також величини та інтенсивності впливу планованої діяльності;
- 7) якщо планована діяльність належить до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації, - моніторинг викидів парникових газів у встановленому порядку.

Аналітичні матеріали спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (звіт про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля) рекомендується передавати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у друкованому вигляді та/ або у форматі pdf-файлів. Додатково, первинні дані спостережень рекомендується надавати у форматі електронних таблиць, якщо суб'єкт господарювання бажає забезпечити їхню інтеграцію до державної інформаційно-аналітичної системи.

У звіті про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля рекомендується дотримуватися наступної структури: цілі, об'єкти і показники згідно з Програмою моніторингу; дані про місця і строки здійснення вимірювань і спостережень; використані методи і технічні засоби; результати (отримані значення показників і властивостей), для порівняння – цільові (нормативні) показники або показники на базовий стан (до початку планованої діяльності), прогнози (з урахуванням отриманих результатів) і визначення потреби у вжитті додаткових заходів. До звіту рекомендується додавати копії результатів вимірювань (прямих інструментальних випробувань), виконаних випробувальними лабораторіями відповідно до Програми.

З метою належного, своєчасного та ефективного інформування громадськості, рекомендується забезпечувати доступ органів місцевого самоврядування і громадськості до аналітичних матеріалів спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (наприклад, до звіту про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля). Це можна здійснити, наприклад, шляхом розміщення на офіційному веб-сайті суб'єкта господарювання (у відповідному для цього розділі сайту) або іншими способами, передбаченими законодавством.

Враховуючи, що, згідно з Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність», контроль стану навколишнього природного середовища належить до сфери законодавчо регульованої метрології, а також положення частини п'ятої статті 7 зазначеного Закону про те, що результати вимірювань повинні бути доступні юридичним і фізичним особам, які мають щодо них обґрунтований інтерес, рекомендується оприлюднювати результати прямих вимірювань, виконаних в рамках Програми моніторингу, наприклад, на веб-сайті суб'єкта господарювання або іншими способами, передбаченими законодавством.

Відповідно до Закону, післяпроектний моніторинг (далі - ППМ) здійснюється для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 110

виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки та вимоги до здійснення ППМ визначаються уповноваженим органом у висновку з ОВД, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.

До загальних критеріїв необхідності здійснення ППМ рекомендується відносити наступні (перелік не є вичерпним):

- 1) обсяг вихідних даних виявився недостатнім для достовірної оцінки негативного впливу на певний фактор (об'єкт) довкілля під час здійснення ОВД;
- 2) згідно з розрахунками, моделюванням або прогнозуванням, виконаними під час здійснення ОВД, вплив планованої діяльності на довкілля за одним із факторів ймовірно сягатиме величини (розрахункових значень) на межі встановлених нормативів (екологічних, гігієнічних) або, їх перевищуватиме, однак, достовірність прогнозів потребує перевірки польовими методами;
- 3) територія планованої діяльності або зона її найбільш інтенсивного впливу перетинаються із територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, іншими природоохоронними територіями, визначеними при оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття.
- 4) До загальних умов здійснення ППМ рекомендується відносити: об'єкт (об'єкти) і предмет ППМ, показники, за якими здійснюються вимірювання і спостереження, місце і строки, періодичність здійснення вимірювань і спостережень, порядок звітування.

Завдання 14.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 15 ОПИС ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: навчити здобувачів вищої освіти як правильно здійснювати опис планованої діяльності при складанні звітів з оцінки впливу на довкілля

При описі планової діяльності розглядаються наступні обов'язкові пункти [28]:

- опис місця провадження планованої діяльності;
- цілі планованої діяльності;
- опис характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок;
- опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати) (дана тема буде розглядатися в практичній роботі №16).

Розглянемо більш детально інформацію по кожному з вище зазначених пунктів відповідно до методичних рекомендацій щодо складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28]. Так, при описі місця провадження планованої діяльності під час подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, на онлайн- карті Єдиного Реєстру ОВД вказують місце провадження планованої діяльності. В описі місця провадження планованої діяльності доцільно надавати наступні відомості [28]:

- географічну адресу планованої діяльності, а також географічні координати, визначені у Світовій геодезичній системі координат WGS-84, щодо куткових (поворотних) точок

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 111

земельної ділянки (ділянок) або (за наявності) географічного центру (центроїду) об'єкта;

- кадастровий номер земельної ділянки (ділянок) (за наявності);
- великомасштабну карту-схему або план території планованої діяльності. В залежності від виду планованої діяльності, ці графічні матеріали можуть бути виконані як:

а) ситуаційний план розташування підприємства, будівель або споруд, генеральний план з нанесеними на ньому будівлями і спорудами, інженерними і транспортними мережами, інші графічні матеріали у складі проектно-планувальних рішень, на яких відображені схеми розташування будівель і споруд;

б) топографічний план (плани) території.

На карті-схемі (плані) доцільно відобразити розташування майданчиків, на яких безпосередньо провадитиметься планована діяльність, а також джерел ймовірного впливу на довкілля, зокрема: усі стаціонарні джерела викидів, місця випуску зворотних вод, установки та інші споруди (об'єкти) для очищення стічних вод, відкриті майданчики зберігання сировини і матеріалів, об'єкти розміщення (захоронення) відходів, накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, підземні сховища сировини/ матеріалів/ відходів, скотомогильники, накопичувачі промислових забруднених стічних вод та технологічні водойми, гідротехнічні споруди, захисні споруди, під'їзні дороги, транспортні споруди (мости, тунелі тощо), лінії електропередачі, трубопроводи для транспортування сировини, продукції або води, зовнішні мережі водовідведення поверхневих стічних вод. До карти-схеми (плану) доцільно додати експлікацію будівель, споруд та інших об'єктів, масштаб або масштабну лінійку;

- карту-схему (карти-схеми) з розташуванням території планованої діяльності по відношенню до оточуючих територій та об'єктів. При цьому рекомендується зображати оточення планованої діяльності у радіусі не менше 2 км від межі території планованої діяльності. На карті-схемі доцільно позначити територію (місце провадження) планованої діяльності, її санітарно-захисну зону (у випадках, в яких законодавством передбачено її встановлення), усі об'єкти і території, що ймовірно зазнають значного впливу (що потрапляють у зону впливу), серед них: населені пункти або їхні окремі сельбищні чи ландшафтно-рекреаційні території, поверхневі водні об'єкти, природні об'єкти і території (ліси, зелені і захисні насадження чи інші природні екосистеми, природно-заповідний фонд чи інші охоронювані території), об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти (згідно з переліком у відповідному розділі, що нижче), а також додати легенду (експлікацію) об'єктів і територій, масштаб або масштабну лінійку.

До Звіту можна додавати інші картографічні матеріали. Серед них мають пріоритет:

- 1) крупномасштабні карти та ортофотоплани (супутникові знімки), що уточнюють ситуаційну обстановку на території планованої діяльності та у радіусі до 2 км на поточний і планований стан;
- 2) картографічні матеріали, що відображають місця проведених досліджень і вишукувань, місця здійснення моніторингу і контролю за впливом планованої діяльності на довкілля, пункти автоматизованого моніторингу за станом довкілля;
- 3) тематичні карти, що відображають результати моделювання і прогнозування з використанням геоінформаційних систем.

Рекомендується забезпечити, щоб картографічні матеріали, при їх додаванні до Звіту в електронному форматі, зберігали високу роздільну здатність і якість.

За можливості, надають посилання на відкриті дані з картографічними матеріалами або відкриті геопросторові дані про місце провадження планованої діяльності. Набори даних рекомендується оприлюднювати у форматі, прийнятому відповідно до Положення про набори

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 112

даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. №835.

Так, при описі цілей планової діяльності, [28] доцільно зазначити вид діяльності (об'єкта) згідно з Законом, зміст діяльності за кількісними та якісними характеристиками робіт та видом будівництва (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення, розширення, ліквідація (демонтаж), інше), період провадження (тривалість експлуатації, років), а також рік початку і ймовірного припинення діяльності (виведення з експлуатації, ліквідації, демонтажу об'єкта), загальну тривалість підготовчих і будівельних робіт (місяців); узагальнюють техніко-економічні показники діяльності, такі, як вид продукції, прогнозу виробничу потужність (річний випуск основної номенклатури продукції або обсягу послуг, місткість, пропускна спроможність, тощо) у натуральних показниках (у відповідних одиницях) або обсяг робіт (якщо даний вид планованої діяльності не може бути охарактеризований для показниками продукції чи потужності виробництва, наприклад, щодо меліорації земель для ведення сільського господарства).

Також у розділі рекомендується узагальнювати цільові показники діяльності за двома іншими складовими сталого розвитку:

- 1) екологічною складовою, наприклад, за скороченням викидів, скидів, іншого забруднення, обсягів утворення або захоронення відходів, скороченням непродуктивних втрат води або інших природних ресурсів, за впровадженням у плановану діяльність (якщо передбачено) заходів з екологічного менеджменту, кругової економіки, екологічних інновацій з оцінкою їх очікуваної ефективності (результативності);
- 2) за соціальною складовою, а саме, за кількістю робочих місць, у тому числі новостворених, іншими соціально-екологічними та соціальними вигодами. Цільові показники діяльності узагальнюють на підставі відомостей і розрахунків, викладених у наступних розділах Звіту.

Рекомендується зазначити/висвітлювати:

- чи є планована діяльність елементом більшого проєкту (проєкту будівництва, інвестиційного проєкту тощо), який охоплює більшу і при цьому спільну, неперервну на значному проміжку територію, наприклад, територію одного підприємства або виробничо-технологічного комплексу, великого інфраструктурного проєкту; якщо так, то у зв'язку з цим та з огляду на ймовірний сукупний (кумулятивний) вплив, стисло характеризують фізичний і технологічний зв'язок планованої діяльності з іншими елементами більшого проєкту, наприклад, через обмін сировиною, матеріалами, відходами, стічними водами, енергією, спільну експлуатацію споруд та інших об'єктів;
- стадію розроблення або стадію проєктування, на якій перебуває планована діяльність, за наявності - прийняту на даному етапі проєктну документацію; також може зазначатися етап, на якому знаходяться передпроєктні (передінвестиційні) роботи;
- плани, пов'язані із виведенням з експлуатації, ліквідацією (демонтажем) об'єкта, припиненням планованої діяльності, акцентуючи увагу на роботах з демонтажу, видаленні відходів і небезпечних хімічних речовин, рекультивативі земель, ліквідації чи консервації гірничодобувного об'єкта і приведенні у безпечний стан гірничих виробок і свердловин.

У разі реконструкції/ переоснащення/ розширення діючого об'єкта, цільові показники планованої діяльності, які прямо пов'язані з обсягами викидів, скидів, іншого забруднення, утворення і захоронення відходів, обсягами використання (вилучення) земель і води, доцільно характеризувати в динаміці, у такій послідовності: показники згідно з проєктом будівництва (за наявності), показники на поточний стан і на планований стан.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 113

Так, при описі характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок [28], характеризуючи зміст підготовчих і будівельних робіт, доцільно врахувати Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. №466. Підготовчі і будівельні роботи рекомендується характеризувати на предмет: місця проведення згідно з картами-схемами у Звіті або кадастровим номером земельної ділянки (ділянок); тривалості виконання; змісту, основних засобів і технологій робіт, пов'язаних з видаленням зелених або інших насаджень, зняттям і перенесенням родючого шару ґрунту, з інженерною підготовкою і захистом земель, зміною рельєфу, відведенням поверхневих стічних вод і ґрунтових вод; запланованих тимчасових споруд, транспортних та інженерних мереж; потреби у природних ресурсах (вода, земля, інше) для виконання підготовчих і будівельних робіт і джерел цих ресурсів; управління будівельними та іншими твердими відходами, а також рідкими відходами (стічними водами та осадом стічних вод), що утворюються при виконанні підготовчих і будівельних робіт; дотримання нормативів якості атмосферного повітря (гігієнічних нормативів) і гранично допустимих рівнів шуму по відношенню до найближчої житлової забудови або прирівняних до неї об'єктів, охорони земель від небезпечних геологічних та інженерно-геологічних процесів, охорони водних об'єктів і місць централізованого водокористування, режимів водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших природоохоронних територій, пам'яток культурної спадщини, курортних територій, земель оздоровчого та земель рекреаційного призначення, охорони і режиму потенційного небезпечних об'єктів і територій (об'єктів підвищеної небезпеки, зсувів, урвищ тощо).

Якщо планована діяльність потребує здійснення таких супутніх робіт, як обладнання шляхів (тимчасових або технологічних) чи інших складових транспортної інфраструктури (мости та інші штучні споруди), наземної або підземної інженерної інфраструктури, то рекомендується включати їх до оцінки сукупного (кумулятивного) впливу планованої діяльності. Доцільно зазначити місця їхнього здійснення (розташування), технологічні операції з їх облаштування і їхні заплановані технічні параметри, що є необхідними у подальших розрахунках та оцінках у сукупності з іншими джерелами хімічних і фізичних факторів впливу планованої діяльності. До оцінки сукупного (кумулятивного) впливу рекомендується включати, зокрема, будівництво, зміни та експлуатацію відомчих (технологічних) автодоріг, тимчасових (об'їзних і під'їзних) доріг і їхніх штучних споруд, залізниць, а також ліній електропередачі чи інших інженерних мереж.

Розрахунок викидів та оцінку впливу викидів при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати від сукупності усіх джерел викидів, у тому числі від будівельного майданчика (майданчиків), на якому експлуатуються пересувні джерела (дорожньо-транспортна та інша спецтехніка, вантажний автотранспорт, мобільні пристрої та установки, за винятком ручних інструментів). При цьому викиди від будмайданчика рекомендується оцінювати як викиди від площинного джерела, згідно з рекомендаціями до розділу «Оцінка викидів» у даних Методичних рекомендаціях.

Розрахунок та оцінку рівнів шуму при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати від сукупності джерел шуму, які будуть розташовуватися і одночасно експлуатуватися на будівельному майданчику.

У випадку гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних із порушенням ґрунтового покриву, доцільно характеризувати прогностичні показники площі і глибини зняття родючого шару ґрунту, умови зберігання родючого шару, напрямки його подальшого використання, а також умови рекультивациі порушених земель і, за потреби, їх благоустрою. Бажано охарактеризувати загальні плани щодо здійснення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 114

рекультивациі порушених земель, зокрема, щодо її строків та обсягів; якщо передбачено проектною документацією, то також доцільно охарактеризувати спеціальні умови рекультивациі (напрямок і технології).

Завдання 15.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 15.2. Підтвердити або спростувати судження

1	При описі місця провадження планованої діяльності під час подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, на онлайн-карті Єдиного Реєстру ОВД вказують місце провадження планованої діяльності	Так Ні
2	В залежності від виду планованої діяльності графічні матеріали можуть бути виконані лише як ситуаційний план розташування підприємства	Так Ні
3	Чи є обов'язковим надання посилань на відкриті дані з картографічними матеріалами або відкриті геопросторові дані про місце провадження планованої діяльності	Так Ні
4	У розділі «Цілі планової діяльності» рекомендується узагальнювати цільові показники діяльності за двома іншими складовими сталого розвитку: екологічною та соціальною складовою	Так Ні
5	При описі цілей планової діяльності доцільно зазначити лише вид діяльності (об'єкта) згідно з Законом, зміст діяльності за кількісними та якісними характеристиками робіт та видом будівництва	Так Ні
6	До оцінки сукупного (кумулятивного) впливу планованої діяльності включаються дані про супутні роботи	Так Ні
7	Розрахунок викидів та оцінку впливу викидів при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати від сукупності усіх джерел викидів	Так Ні
8	Розрахунок та оцінку рівнів шуму при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати лише від пересувних джерел шуму, які будуть розташовуватися і одночасно експлуатуватися на будівельному майданчику	Так Ні
9	Чи потрібно характеризувати прогностичні показники площі і глибини зняття родючого шару ґрунту, умови зберігання родючого шару, напрямки його подальшого використання, а також умови рекультивациі порушених земель і, за потреби, їх благоустрою у випадку гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних із порушенням ґрунтового покриву	Так Ні
10	До оцінки сукупного (кумулятивного) впливу рекомендується включати, зокрема, будівництво, зміни та експлуатацію відомчих (технологічних) автодоріг, тимчасових (об'їзних і під'їзних) доріг і їхніх штучних споруд, залізниць, а також ліній електропередачі чи інших інженерних мереж	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 16
ОПИС ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: навчити здобувачів вищої освіти як правильно здійснювати опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати) при складанні звітів з оцінки впливу на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 115

довкілля.

Так, при описі основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати) [28] доцільно використовувати матеріали, у яких визначаються проектні рішення щодо планованої діяльності (матеріали проектних робіт чи ін.), а також метод аналогій (на основі діючого об'єкта з аналогічними характеристиками, прийнятого в якості об'єкта-аналога). З огляду на положення частини другої статті 13 Закону, а також на Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1010, рекомендується, щоб основні характеристики планованої діяльності (її виробничі процеси, види і кількість матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати), зазначені у Звіті, були достатньою мірою враховані на наступних стадіях проектування.

Плановану діяльність рекомендується характеризувати на предмет [28]:

- 1) виробничих процесів, що є змістом планованої діяльності;
- 2) річної потреби у сировині, паливі і пальному, інших матеріалах, у воді (у відповідних одиницях виміру);
- 3) небезпечних речовин, що можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються;
- 4) організаційно-технічних і технологічних рішень з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, що прийняті за планованою діяльністю і на які передбачені витрати, а також відновлювальних та компенсаційних заходів (якщо передбачено);
- 5) інших техніко-економічних показників та якісних характеристик, що визначені у матеріалах (документації) щодо планованої діяльності і прямо впливають на використання та вилучення природних ресурсів, викиди, скиди, утворення відходів, шум, вібрацію, випромінювання, використання хімічних речовин, а також на деградацію земель, втрати природних екосистем, зелених або захисних насаджень.

У характеристиці виробничих процесів рекомендується акцентувати увагу на технологіях і технологічних процесах, прямо пов'язаних з небезпечними речовинами, викидами, скидами забруднюючих речовин, утворенням відходів і управлінням ними, антропогенними викидами парникових газів, джерелами фізичних (шум, вібрація, інфра- та ультразвук, випромінювання) та біологічних (вірусних, бактеріальних, паразитарних, карантинних, чужорідних для природної фауни і флори організмів, генетично модифікованих організмів тощо) факторів впливу, водоспоживанням, управлінням зворотними (стічними) водами, зміною характеристик природних об'єктів (масиву поверхневих вод, ґрунтових вод, земель і ґрунтового покриву, лісів та інших насаджень тощо).

Небезпечні виробничі процеси (за наявності) доцільно визначати і характеризувати з урахуванням переліку робіт підвищеної небезпеки та машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджених в установленому порядку, а також переліку основних джерел небезпеки згідно зі встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.

В описі основних характеристик планованої діяльності (зокрема, виробничих процесів) доцільно дотримуватися послідовності виробничих підрозділів (виробничих майданчиків, цехів тощо).

При характеристиці технологічного устаткування рекомендується зазначати таке, що буде збудоване, реконструйоване, переоснащене чи демонтоване (замінене) у зв'язку з планованою діяльністю, і при цьому є [28]:

- 1) джерелом утворення забруднюючих речовин;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 116

2) джерелом значного впливу фізичних факторів (шуму, інфра- або ультразвуку, які поширюються за межі виробничих корпусів і промайданчика, значного електромагнітного випромінювання згідно з державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, іонізуючого випромінювання);

3) є накопичувачами забруднюючих речовин, твердих і рідких відходів;

4) належить до об'єктів, що згідно з Законом підлягають ОВД. Рекомендується вказати найменування устаткування, кількість одиниць, прогнозну виробничу потужність, питоме споживання палива, сировини чи матеріалів, заплановані технічні і технологічні рішення зі скорочення викидів, відходів, очищення від забруднюючих речовин, перероблення відходів, запобігання забрудненню довкілля.

У характеристиці процесу або устаткування рекомендується зазначити прогнозну виробничу продуктивність (за годину або інше), максимальну витрату палива, сировини або інших матеріалів за годину, інші параметри виробничої продуктивності, на підставі яких в подальшому можна обґрунтувати потужність викидів, обсяг утворення відходів або стічних вод за одиницю часу. Допускається надавати посилання на нормативну або технічну літературу у відкритому доступі, якщо у ній міститься зазначена інформація.

У разі, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення об'єктів, екологічні параметри виробничих процесів та пов'язаного устаткування рекомендується характеризувати у динаміці – на поточний стан і на планований, так, щоб відобразити характер і величину змін, приріст в обсягах забруднення або використання природних ресурсів.

Сировину, паливо, інші матеріали рекомендується характеризувати за видами або маркуванням, екологічними перевагами і недоліками застосування, хімічним складом, річним обсягом використання, умовами зберігання на промайданчику у зв'язку з небезпечністю для довкілля чи здоров'я населення.

Хімічний склад сировини та матеріалів рекомендується вказувати згідно з паспортами безпечності хімічної продукції, копії яких доцільно додати до Звіту, або (за наявності) згідно з довідковою літературою, на яку дають посилання. Рекомендується акцентувати увагу на присутності хімічних речовин 1-3-го класів небезпечності і їхній масовій частці або концентрації.

У технологічних процесах, де вхідні матеріальні потоки представлені сировиною, паливом чи матеріалами, рекомендується перевіряти, чи узгоджуються між собою вхідні і вихідні потоки одного технологічного процесу (сировина/ паливо/ матеріали, з одного боку, та викиди, відходи і продукція, з іншого), згідно з правилами матеріального балансу та відповідно до хіміко-технологічних розрахунків. У разі, коли розбіжності у кількостях вхідних і вихідних потоків, що виникають при перевірці розрахунків, становлять більше 10%, рекомендується перевірити та уточнити матеріальний баланс технологічного процесу.

Небезпечні речовини, що можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються, а також технологічні процеси, пов'язані з небезпечними речовинами, доцільно характеризувати з урахуванням законодавства, у т.ч.:

– щодо об'єктів підвищеної небезпеки, зокрема, нормативно-правових актів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. №956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»;

– Переліку особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. №1287;

– Вимог до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України 22.03.2012

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 117

№627, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 квітня 2012 р. за №521 /20834;
–Гігієнічних регламентів хімічних речовин у повітрі робочої зони, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.07.2020 №1596, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 03 серпня 2020 р. за № 741 /35024;

–Гігієнічних регламентів гранично допустимих концентрацій хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 14 січня 2020 року №52, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за №156/34439.

–Будь-які, у тому числі нові і невідомі небезпечні фактори фізичної, хімічної, біологічної природи, присутні у середовищі життєдіяльності людини, підлягають гігієнічній регламентації у встановленому порядку.

У разі відсутності даних про виробничі процеси, технології та устаткування, види і кількість матеріалів та природних ресурсів, які плануються використовувати, рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкоджали повноті опису основних характеристик планованої діяльності.

При описі основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які плануються використовувати) доцільно розглядати [28]:

- розміри санітарно-захисної зони;
- використання земель;
- водокористування і водовідведення;
- оцінка викидів;
- оцінка скидів і забруднення води;
- оцінка відходів;
- оцінка шуму;
- оцінка іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення;
- оцінка електромагнітного випромінювання;
- оцінка теплового забруднення;

Санітарно-захисна зона

Відповідно до законодавства, при визначенні місць розміщення нових, реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, а також об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань тощо, встановлюються санітарно-захисні зони. У зв'язку з цим, щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території підприємств або включатиме об'єкти, для яких згідно з законодавством передбачено встановлення санітарно-захисної зони (далі – СЗЗ), у Звіті рекомендується характеризувати СЗЗ на планований стан.

СЗЗ рекомендується характеризувати у зв'язку зі стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря, а також стаціонарними джерелами шкідливих фізичних факторів (шум, вібрація, випромінювання та інші відповідно до державних санітарних правил) у складі планованої діяльності.

У характеристиці СЗЗ на планований стан доцільно зазначати: відповідність СЗЗ нормативним вимогам згідно з державними санітарними правилами, розмір (нормативний, розрахунковий або СЗЗ об'єкта-аналога, для діючого об'єкта – фактичний), потребу у благоустрої чи упорядкуванні СЗЗ, інші заходи.

У випадку реконструкції, технічного переоснащення, розширення, перепрофілювання чи ліквідації (демонтажу) наявного (діючого) об'єкта, для якого законодавством передбачено

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 118

встановлення СЗЗ, до Звіту рекомендується додавати копію висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо встановлення або коригування розміру СЗЗ.

СЗЗ рекомендується позначати на картографічних матеріалах.

Використання земель

Землекористування рекомендується характеризувати на предмет [28]:

- площ відведених або таких, що будуть відведені (вилучені) під плановану діяльність, земельних ділянок (рекомендований перелік – згідно з кадастровими номерами), категорії і цільового призначення на планований та існуючий стани, обмежень у використанні земель на існуючий і планований стан згідно із землепорядною документацією (у тому числі на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого призначення, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та у водоохоронних зонах і прибережних захисних смугах, на підходах до портів (каналів), мостових, кабельних і повітряних переходів, водозабірних та інших об'єктів, у полезахисних лісових смугах та в інших випадках, передбачених законодавством), інтенсивності використання на планований стан і для існуючого об'єкта – її динаміку порівняно з існуючим станом;
- заходів інженерної підготовки і захисту земель (від ерозії, зсувів, селів, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, підтоплення та ін.), з урахуванням державних будівельних норм щодо забудови територій і щодо інженерного захисту територій;
- строків, обсягів і технологій рекультивації порушених земель (або строків розробки відповідної проєктної документації);
- управління родючим шаром ґрунту на землях, що будуть порушені (якщо передбачається);
- управління деградованими або техногенно забрудненими землями (за наявності);
- благоустрою території.

Земельні ділянки, що будуть тимчасово відведені на період виконання підготовчих і будівельних робіт, доцільно характеризувати окремо, у попередньому підрозділі (щодо опису характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт).

У разі зміни цільового призначення земель сільськогосподарського призначення, рекомендується наводити обґрунтування необхідності вилучення таких земель для несільськогосподарських потреб, враховуючи вимоги законодавства про охорону земель щодо необхідності такого обґрунтування у випадку зміни цільового призначення земель сільськогосподарського призначення.

Водокористування і водовідведення

Водокористування і водовідведення рекомендується характеризувати на планований стан. У випадку, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення на вже існуючому об'єкті, у характеристиці рекомендується відображати динаміку показників водокористування та водовідведення на планований стан (з початком провадження планованої діяльності) порівняно з поточним, зазначаючи показники, що змінюються, величину змін або приріст. Характеристику водокористування і водовідведення доцільно складати у розрізі планованої діяльності, а не суб'єкта господарювання в цілому.

Якщо планованою діяльністю передбачається забір води з водного об'єкта або скидання вод у водний об'єкт, інші прямі впливи на водний об'єкт (наприклад, фізичний вплив на гідроморфологічні показники водного об'єкта), то розділ рекомендується супроводжувати картографічними матеріалами, на яких позначають водний об'єкт (об'єкти), задіяний у водокористуванні/ водовідведенні, пункти централізованого користування і рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) у радіусі 500 м від меж планованої діяльності або на відстані 500 м від пунктів її (планованої діяльності) водозабору і водовипусків, межі населених пунктів,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 119

розташованих нижче за течією на відстані до 1,5 км від випусків зворотних вод, передбачені планованою діяльністю місця забору води і скидання вод, установки для очищення стічних вод, за наявності - гідротехнічні та інші водогосподарські споруди у користуванні планованої діяльності та на відстані 500 м від її місць водозабору і водовипусків.

Водокористування і забір води рекомендується характеризувати на предмет типу системи водопостачання, типу джерела (джерел), найменування і типу водного об'єкта – джерела постачання, категорії якості води, обсягу забору води за рік у розрізі джерел водопостачання і нерівномірності споживання за місяцями, облаштування засобами вимірювальної техніки водозабірних пристроїв, ліміти використання води (за наявності), розподіл водокористування на потребами (технологічні та інші), за наявності - індивідуальні технологічні нормативи використання води; для експлуатаційних свердловин на воду – додатково затверджені запаси і дебіт свердловин.

Технологічну схему технічного водопостачання рекомендується характеризувати на предмет економного водоспоживання, планованого оборотного, повторного або послідовного водопостачання або планування заходів для впровадження таких систем водопостачання, технологій збору, відведення і очищення стічних вод, оціночних втрат води у технологічних процесах (якщо такі втрати можливо оцінити) та можливих способів регулювання цих втрат у планованій діяльності.

Водовідведення рекомендується характеризувати на предмет:

- джерел стічних та інших зворотних вод;
- якісного складу стічних та інших зворотних вод за природними фізико-хімічними і хімічними показниками води;
- за вмістом забруднюючих речовин у зв'язку з основним та допоміжним виробництвом;
- найменування і тип приймача зворотних (стічних) вод, облаштування засобами вимірювальної техніки на спорудах для очищення і скидання зворотних вод, обсяг скидання (відведення) зворотних (стічних) вод та частка у цьому обсязі неочищених і недостатньо очищених вод;
- прогнозної (проектної) потужності установок очищення стічних вод, технологій (методів) та ефективності очищення, встановлених або прогнозних гранично допустимих скидів (далі – ГДС), за наявності - галузевих технологічних нормативів утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти.

При скиданні стічних вод у централізовані мережі водовідведення, рекомендується зазначати або обґрунтовувати прогнозну (проектну) якість цих стічних вод перед скиданням, а також характеризувати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод, якщо такі мають бути у випадках, передбачених державними або місцевими правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення. Локальні очисні споруди рекомендується характеризувати за прогнозною (планованою) потужністю, технологіями, етапами і ефективністю очищення (за окремими забруднюючими речовинами чи показниками для очищення та етапами).

Ступінь очищення стічних вод доцільно визначати (планувати) з урахуванням технічно допустимих та економічно доцільних рішень щодо видалення забруднюючих речовин, а також вимог до типового способу очищення даної категорії зворотних вод, встановлених нормативно-правовими актами щодо розробки та затвердження ГДС. Очисні споруди доцільно характеризувати окремо для виробничої, господарсько-побутової і дощової каналізації.

Окремо доцільно охарактеризувати управління атмосферними стічними водами (дощовими, сніговими, талими) на території планованої діяльності. Зовнішні мережі водовідведення, призначені для цього, рекомендується характеризувати на основі прямих розрахунків обсягу поверхневого стоку та враховуючи: ймовірні джерела його забруднення,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 120

якісний стан поверхневих стічних вод за фізико-хімічними, токсикологічними, санітарно-гігієнічними показниками після збору з території планованої діяльності, обсяг, що підлягає очищенню, приймачі стічних вод, систему контролю якості цих вод перед скиданням у довкілля (у водні об'єкти, ґрунт чи у надра), плановані напрямки та обсяг повторного використання стічних вод на виробничі потреби.

У характеристиці зовнішніх мереж та споруд водовідведення (каналізації) рекомендується навести аналіз на відповідність вимогам державних будівельних норм з проєктування зовнішніх мереж і споруд каналізації, у частині охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів.

За наявності на поточний стан споруд забору води, водопідготовки, установок очищення стічних вод, гідротехнічних споруд, інших споруд та об'єктів, що пов'язані з водообміном між природними ланками води і технологічним циклом і будуть використовуватися у планованій діяльності, рекомендується навести оцінку їх технічного стану на предмет цілісності, старіння, тривалості безперервної експлуатації, безпечної для довкілля.

Існуючі або плановані рибозахисні пристрої водозабірних та інших споруд (у випадках, передбачених водним законодавством) рекомендується характеризувати на відповідність вимогам водного законодавства, законодавства про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про тваринний світ, а також положенням державних будівельних норм і правил.

Оцінка викидів

При описі джерел викидів, обґрунтуванні якісного складу забруднюючих речовин і потужності викидів рекомендується керуватися інструкціями щодо інвентаризації викидів та обґрунтування гранично допустимих викидів, за винятком тих нормативних вимог (розрахунків, оцінок), які не можливо виконати у зв'язку з відсутністю даних на даній стадії розроблення планованої діяльності або стадії проєктування.

Види забруднюючих речовин, за якими здійснюють оцінку викидів, доцільно визначати на підставі відповідних переліків, встановлених законодавством про охорону атмосферного повітря та щодо видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

Оцінку викидів (розрахунки забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин) за певною забруднюючою речовиною рекомендується здійснювати за сукупністю усіх джерел викидів даної речовини, розташованих на одному промайданчику або на кількох промайданчиках, розташованих на відстані менше 500 м один від одного.

Якщо за результатами розрахунків забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин встановлено, що у зоні впливу наднормативних (вище 1 ГДК або у встановлених випадках - вище 0,8 ГДК, враховуючи максимальну разову та середньодобову гранично допустиму концентрацію) концентрацій певної забруднюючої речовини від планованих джерел викидів розташовується існуюче стаціонарне джерело (або кілька джерел), у викидах якого міститься дана забруднююча речовина і яке продовжить діяти з початком провадження планованої діяльності, то оцінку викидів і розрахунок забруднення атмосферного повітря рекомендується здійснити повторно з урахуванням усіх джерел викидів даної забруднюючої речовини на планований стан у зоні впливу.

Для діючого об'єкта (підприємства, промайданчика), викиди і вплив від планованих джерел викидів рекомендується оцінювати у сукупності з існуючими джерелами викидів, які продовжать діяти на промайданчику з початком планованої діяльності.

У характеристиці викидів рекомендується зазначати:

- перелік стаціонарних джерел із зазначенням їх типу, у тому числі стаціонарних майданчиків, на яких регулярно (щодня) експлуатуються пересувні джерела викидів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 121

(будівельно-монтажна спецтехніка, вантажний автотранспорт, мобільні пристрої та установки, за винятком ручних інструментів);

- плановані (прогнозні) параметри джерел викидів, необхідні для розрахунків,;
- склад забруднюючих речовин у викидах;
- максимальну масову концентрацію забруднюючої речовини (мг/куб.м, якщо у технічній або іншій документації міститься проєктне значення таких концентрацій при номінальному навантаженні обладнання);
- максимальну потужність (величину) викиду (т/рік, г/с);
- методи і джерела даних (літературу), використані для обґрунтування складу і величини викиду.

У випадку, коли на джерелі викиду заплановано встановлення газоочисної установки або інші заходи зі зменшення обсягів викиду, рекомендується зазначити вид і клас (технологію) установки (заходу), нижчу допустиму ефективність (з урахуванням стандартів для кожного типу або технології), а також максимальну потужність (величину) викиду (т/рік, г/с) без урахування очищення та з урахуванням усіх ступенів очищення. Допускається надавати посилання на нормативно-технічну або технічну літературу з відомостями про установку або технологію.

Відомості про існуючі джерела викидів рекомендується складати на підставі останньої інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.

Розташування стаціонарних джерел викидів рекомендується позначати на карті-схемі (плані) території планованої діяльності, користуючись координатною сіткою. Вихідні умови для розрахунку забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин мають узгоджуватися з розташуванням і кількістю джерел викидів на карті-схемі (плані) території планованої діяльності.

Оцінку викидів від проммайданчиків і будівельних майданчиків, на яких експлуатуються пересувні та стаціонарні неорганізовані джерела викидів (будівельна та інша спецтехніка, вантажний автотранспорт, зварювальне, фарбувальне та металообробне устаткування та ін.), доцільно здійснювати відповідно до методології розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі забруднюючих речовин від викидів (згідно з ОНД-86) для площинних джерел викидів. При цьому, потужність викиду від пересувного джерела рекомендується визначати розрахунковим методом (згідно з методиками розрахунку викидів від автотранспортних підприємств чи дорожньої техніки або з технічною документацією на машину чи устаткування).

Визначення параметрів планованого джерела викидів може здійснюватися методом аналогій, на основі прямих вимірювань діючого технологічного устаткування та джерела викиду з аналогічними характеристиками. Якщо використано такий метод, то рекомендується надати коротку довідку про об'єкт, прийнятий в якості аналога.

У разі, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення або демонтаж і заміну об'єктів, якісний склад і потужність викидів рекомендується характеризувати в динаміці, на поточний стан і на планований: потужність викиду на поточний стан визначають як максимальне значення за даними останніх п'яти років (або менше, якщо діяльність провадиться або об'єкт збудовано менше п'яти років тому), а на планований – як максимально можливе значення з урахуванням прогнозної виробничої потужності устаткування. За відсутності даних, рекомендується зазначити причини.

Потужність викиду (т/рік і г/с) від одного джерела на планований стан рекомендується визначати розрахунковим методом, виходячи з прогнозної виробничої потужності устаткування (максимальної регламентної продуктивності), обсягів використання палива/ сировини/ матеріалів за одиницю часу (годину, зміну, добу чи рік), коефіцієнтів емісії, первинних і вторинних заходів зі зменшення обсягів викидів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 122

Для оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря рекомендується використовувати прийняту згідно з законодавством методологію розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі забруднюючих речовин від викидів, зокрема, ОНД-86; для виконання прямих вимірювань – метрологічно атестовані методики вимірювань або національні стандарти, а також повірені засоби вимірювальної техніки; для розрахунків – методи згідно з прийнятими інструкціями і довідники (збірники методик), що прийнято використовувати для визначення величин викидів розрахунковим методом під час проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин.

Розрахунки забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин, згідно з ОНД-86, на планований стан рекомендується здійснювати, приймаючи наступні умови для розрахунків:

- 1) розрахунки проводять з урахуванням фону (фонових концентрацій) у населеному пункті;
- 2) для кожного джерела викиду приймається максимально можлива потужність викиду (г/с);
- 3) місце розташування (координати), параметри джерел викидів і потужність викиду узгоджуються з відомостями про джерела викидів у відповідному розділі Звіту;
- 4) враховують переважаючі напрямки і швидкість вітру, інші кліматичні характеристики згідно з довідкою, отриманою від метеорологічних організацій у встановленому порядку;
- 5) одночасне функціонування усіх процесів та устаткування, що є джерелами утворення певної забруднюючої речовини.

Кумулятивний вплив викидів планованої діяльності разом з викидами інших об'єктів – джерел стаціонарних викидів доцільно розраховувати лише для випадків, коли величини фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі визначені за способом №2 розрахункового методу (тобто, за таблицею 4.1 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 30.07.2001 №286, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 серпня 2001 р. за № 700 /5891).

До Звіту рекомендується додавати:

- 1) звіт про результати розрахунку забруднення атмосферного повітря і концентрацій забруднюючих речовин в приземному шарі атмосферного повітря на планований стан із застосуванням програмного забезпечення, у якому містяться умови завдання на розрахунок, перелік джерел, прийнятих у розрахунок, максимальні концентрації і концентрації у розрахункових точках (з урахуванням фону), внесок джерел викидів у забруднення, карти- схеми з нанесеною розою вітрів, санітарно-захисною зоною, розрахунковими точками і приземними концентраціями (враховуючи максимальну разову і середньодобову гранично допустиму концентрацію);
- 2) копію довідки про фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі у населеному пункті;
- 3) копію довідки про метеорологічні умови для проведення розрахунків.

Оцінка скидів і забруднення води

В оцінці і характеристиці скидів і забруднення води рекомендується керуватися порядками та інструкціями щодо розроблення гранично допустимих скидів (далі – ГДС), державного обліку водокористування, іншими порядками, інструкціями, методиками, методичними рекомендаціями, нормативами, правилами і переліками забруднюючих речовин, встановленими водним законодавством.

Прогнозні (плановані) обсяги скидання забруднюючих речовин зі зворотними водами рекомендується зазначати (обґрунтовувати) розрахунковим методом, відповідно до порядку

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 123

розроблення ГДС. Допустимі концентрації та прогнозні нормативи ГДС можуть встановлюватися за проектною документацією.

За відсутності на час проведення ОВД вихідних даних для розрахунків за планованим технологічним устаткуванням, кількісний і якісний склад забруднюючих речовин, інші параметри для розрахунків можуть визначатися методом аналогій (за об'єктами-аналогами), з перерахунком відповідно до прогнозної виробничої потужності планованої діяльності (об'єкта). В такому випадку, рекомендується надати коротку довідку про об'єкт, прийнятий в якості аналога.

Враховуючи вимоги, які встановлюються водним законодавством щодо введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що впливають на стан вод, рекомендується охарактеризувати плановану діяльність, на яку поширюється дане положення, в аспекті забезпеченості відповідними пристроями, очисними спорудами та необхідною виміральною апаратурою.

Нормативну якість зворотних вод, що планується скидати у водні об'єкти, рекомендується визначати відповідно до законодавства (у т.ч. правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами) та з урахуванням:

- 1) видів водокористування, встановлених для даного масиву поверхневих вод;
- 2) наявності охоронюваних водних і водно-болотних екосистем, територій або рибогосподарських водних об'єктів (їх частин);
- 3) уразливих зон у масиві поверхневих вод або у внутрішніх морських водах згідно зі встановленими критеріями.

Якість стічних вод, що планується скидати у централізовані каналізаційні системи, та заходи з їх попереднього очищення рекомендується визначати відповідно до державних або місцевих правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення.

Зворотні (стічні) води рекомендується характеризувати за типами та/ або категоріями, річними обсягами утворення (в одиницях об'єму та маси), показниками якісного і кількісного складу, технологіями очищення (попереднього очищення).

Якісний і кількісний склад зворотних (стічних) вод рекомендується характеризувати за показниками, що нормуються (або контролюються на очисних спорудах), з урахуванням переліку основних забруднюючих речовин, встановлених згідно з порядком ведення державного обліку водокористування, та особливостей технологічного циклу.

Прогнозні (проектні) скиди забруднюючих речовин зі зворотними (стічними) водами рекомендується наводити у розрізі джерел і категорій зворотних (стічних) вод, а також приймачів зворотних вод. У характеристиці скидів доцільно зазначати:

- витрату зворотних вод (куб.м/ год., тис куб.м/рік);
- показники складу і властивості, що нормуються;
- допустимі концентрації (мг/л) або інші властивості;
- прогнозні ГДС (г/год.);
- додатково для діючого об'єкта – фактичні концентрації або властивості зворотних вод за результатами виробничого контролю (екологічного контролю за виробничими процесами на підприємстві), з рекомендованим розрахунковим періодом - останні п'ять років;
- оціночний річний обсяг скидів (т/рік, з розрахунком на кожний випуск окремо) додають у разі потреби, наприклад, щодо токсичних речовин I-II класів небезпеки, важких металів, стійких органічних забруднювачів.

Для планованої діяльності, що передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення на діючому об'єкті, рекомендується характеризувати зворотні води, скиди забруднюючих речовин, ефективність установок для очищення стічних вод в динаміці, приділяючи увагу показникам, що змінюватимуться на планований стан порівняно з поточним, і величині змін (приросту).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 124

Потужність і технологію установок для очищення стічних вод доцільно характеризувати (обґрунтовувати) на підставі розрахованих скидів забруднюючих речовин та порядку скидання зворотних вод (у системи централізованого водовідведення, у технологічну водойму чи у водний об'єкт). Рекомендується характеризувати типи установок для очищення стічних вод (згідно із загальноприйнятими класифікаціями, а також враховуючи приймачі стічних вод), технології очищення, прогнозу (плановану) потужність, ефективність очищення, з урахуванням порядку скидання стічних вод. Окремо рекомендується описати споруди для збирання нафтопродуктів при відведенні поверхневих стічних вод (за наявності).

У разі будівництва, реконструкції чи ліквідації накопичувачів промислових забруднених стічних вод або технологічних водойм, рекомендується зазначати їхні основні техніко-економічні показники, індивідуальний регламент скидання промислових забруднених стічних вод у водні об'єкти, показники, за якими нормується якість вод, технології (заходи) для знешкодження стічних вод, зниження їх небезпечності для водних об'єктів або утилізації.

До Звіту можуть додаватися (за наявності): для діючого об'єкта - копія останнього або чинного дозволу на спецводокористування; витяги з проектної документації щодо проектних показників стічних вод та очисних споруд; інші вихідні дані для оцінки скидання забруднюючих речовин з водами; у разі реконструкції/ переоснащення/ розширення – дані обліку водокористування, документації для затвердження нормативів ГДС.

Оцінка відходів

Відходи рекомендується характеризувати у розрізі джерел або виробничих процесів, від яких вони утворюються (відходи будівництва, інші відходи, що утворюються при виконанні підготовчих і будівельних робіт, відходи від процесів основного виробництва, допоміжного виробництва, побутові), а також класів небезпеки (якщо такі було визначено, наприклад, а) з метою подання декларації про відходи у встановленому порядку, у тому числі щодо діяльності або об'єкта – аналогів, або б) для відходів, клас небезпеки яких визначався під час проведення останньої інвентаризації відходів і склад яких з того часу не змінювався, - при затвердженні лімітів на утворення та розміщення відходів у порядку, встановленому зазначеною постановою).

Клас небезпеки відходів визначається виробником відходів відповідно до законодавства.

Складаючи перелік відходів, доцільно враховувати проміжні процеси підготовки/ оброблення/ перероблення сировини і матеріалів, у яких утворюються відходи, а також некондиційну і зіпсовану продукцію і матеріали, залишки механічного, термічного, електрохімічного оброблення матеріалів, використану тару та упаковку, відходи від технічного обслуговування і ремонту технологічного устаткування і транспортних засобів, ґрунт, що забруднений нафтопродуктами, хімічними речовинами або небезпечними відходами. У разі реконструкції/ переоснащення/ розширення наявного об'єкта, доцільно враховувати дані первинного обліку відходів.

У характеристиці виду відходу рекомендується зазначати його найменування або код згідно з державними класифікаторами, річний обсяг утворення (а також, за наявності, питомий показник утворення, прийнятий для виробництва), обсяг розміщення на власних місцях видалення відходів, обсяг утилізації власними силами, обсяг передачі іншим організаціям на утилізацію або розміщення (захоронення). Щодо небезпечних відходів додатково варто охарактеризувати спеціальні умови (технології) зберігання і транспортування, що гарантують екологічну безпеку, гранично допустимий обсяг накопичення, заплановані технології знешкодження (якщо передбачено).

До характеристики небезпечних відходів, а також відходів, з яких у планованій діяльності передбачається виготовляти продукцію (в тому числі будівельні матеріали), рекомендується додавати опис хімічного складу, у тому числі масову частку або концентрацію хімічних компонентів (небезпечних хімічних речовин), що обумовлюють клас небезпеки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 125

відходу або критерії безпеки продукції.

Промислові відходи рекомендується оцінювати на предмет присутності цінних компонентів (вторинної сировини), здатності до розкладання під дією природних факторів, у тому числі до біорозкладання, придатності до роздільного збирання (сортування) і перероблення.

Для об'єктів, що підлягають виведенню з експлуатації або ліквідації, рекомендується характеризувати порядок поводження з накопиченими раніше відходами, а також відходами, що утворюються в процесі виведення з експлуатації/ ліквідації, та заходи із запобігання забрудненню довкілля.

До Звіту можуть додаватися копії результатів лабораторних випробувань відходів та інші вихідні дані щодо складу і властивостей відходів.

Оцінка шуму

В оцінці шуму від планованої діяльності рекомендується враховувати вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища щодо територій (зон), на яких необхідно вживати заходів з охорони від акустичного та іншого шкідливого впливу фізичних факторів.

Розрахунки рівнів шуму рекомендується виконувати для розрахункових точок відповідно до національних стандартів: ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013 Настанова з розрахунку та проектування захисту від шуму сельбищних територій, ДСТУ-Н Б В.1.1-35: 2013 Настанова з розрахунку рівнів шуму в приміщеннях і на територіях.

Розрахунки доцільно проводити для умов одночасної експлуатації усіх передбачених технологічними регламентами джерел виробничого шуму.

Розраховані значення рекомендується порівняти зі встановленими санітарними нормами щодо допустимих рівнів шуму на території житлової забудови, допустимих рівнів виробничого шуму, ультразвуку і інфразвуку.

Рекомендується оцінити достатність нормативної або фактичної санітарно-захисної зони для захисту від шуму, з урахуванням виконаних розрахунків.

Оцінка електромагнітного випромінювання

Оцінку електромагнітного випромінювання доцільно проводити у випадках (або для джерел), передбачених державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань.

В оцінці рекомендується керуватися:

1) розділом 2 Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 1996 року №239, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29 серпня 1996 року за №488/1513;

2) СОУ-Н ЕЕ 20.179:2008 Розрахунок електричного і магнітного полів лінії електропередавання;

3) розділом «Захист від електромагнітних випромінювань» і додатками №№20-22 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. №173, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за №379 /1404.

Оцінку впливів від електромагнітного випромінювання на персонал підприємства у Звіті допускається не здійснювати.

Оцінка іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення

Оцінку впливу джерел іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення доцільно здійснювати у випадках, передбачених основними санітарними правилами забезпечення радіаційної безпеки України, та з урахуванням державних гігієнічних нормативів щодо норм радіаційної безпеки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 126

Джерела іонізуючого випромінювання рекомендується характеризувати на предмет питомої активності (Бк/кг або Бк/куб.м), а природні джерела і техногенно-підсилені джерела природного походження (корисні копалини, мінеральна будівельна сировина, викопне паливо та відходи від спалювання викопного палива, підземні води та ін.) – також на предмет ефективної питомої активності і вмісту природних радіонуклідів, з якими пов’язана підвищена питома активність.

Щодо мінеральної сировини, якщо така виготовляється (видобувається) у планованій діяльності, рекомендується оцінювати допустимі напрямки використання у зв’язку зі встановленою ефективною питомою активністю, згідно з нормами радіаційної безпеки.

За необхідності, можна додавати копії результатів лабораторних випробувань або надавати посилання на джерела даних про радіоактивність задіяних речовин та об’єктів.

ОВД ядерних установок та об’єктів поводження з радіоактивними відходами доцільно здійснювати у відповідності до галузевих стандартів.

Оцінка теплового забруднення

Оцінку теплового забруднення рекомендується здійснювати у випадках:

- 1) скидання нагрітих зворотних вод у водні об’єкти;
- 2) підвищення температури ґрунтових вод (для діючих об’єктів).

Теплове забруднення вод рекомендується оцінювати (прогнозувати) на основі гідротермічних розрахунків для водойм і водотоків і моделювання гідротермічних процесів, у тому числі відповідно до галузевих методологій.

Ймовірне теплове забруднення вод рекомендується оцінювати на предмет:

1) величини підвищення температури у водному об’єкті порівняно з природною температурою води в літній період (до провадження планованої діяльності) та змін у перебігу метеорологічних явищ у зв’язку з цим (відсутність замерзання взимку, падіння розчинного кисню влітку тощо);

2) рівня перевищення температур у літній і зимовий період над встановленими нормативами ГДС (для діючого об’єкта), гігієнічними нормативами якості води (у місцях водозаборів), рибогосподарськими нормативами (для рибогосподарських водних об’єктів (їх частин) і поверхневих водних об’єктів комплексного використання) або індивідуальними пороговими значеннями, встановленими для технологічної водойми;

3) розміром зони впливу теплового забруднення (глибина, максимальний радіус і форма зони дії) з урахуванням локальних гідротермічних умов у масиві поверхневих або підземних вод.

Відповідно до водного законодавства, скидання зворотних вод не повинно призводити до підвищення температури води водного об’єкта більш, ніж на 3 градуси за Цельсієм, порівняно з її природною температурою в літній період. Для рибогосподарських водних об’єктів (їх частин) і місць нерестовищ температура води у розрахунковому створі нормується згідно зі встановленими нормативами для рибогосподарських водних об’єктів. Така температура води не повинна підніматися вище +28°C влітку і +8°C взимку.

Завдання 16.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 16.2. Підтвердити або спростувати судження.

1	При описі основних характеристик планованої діяльності її рекомендується розглядати лише на предмет виробничих процесів та річної потреби у сировині, паливі і пальному, інших матеріалах, у воді	Так Ні
---	---	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 127

2	При описі основних характеристик планованої діяльності розглядаються техніко-економічних показників та якісних характеристик, що визначені у матеріалах (документації) щодо планованої діяльності і прямо впливають на використання та вилучення природних ресурсів, викиди, скиди, утворення відходів, шум, вібрацію, випромінювання, використання хімічних речовин, а також на деградацію земель, втрати природних екосистем, зелених або захисних насаджень	Так Ні
3	У характеристиці виробничих процесів не рекомендується акцентувати увагу на технологіях і технологічних процесах, прямо пов'язаних з небезпечними речовинами, викидами, скидами забруднюючих речовин, утворенням відходів і управлінням ними, антропогенними викидами парникових газів, джерелами фізичних та біологічних факторів впливу, водоспоживанням, управлінням зворотними (стічними) водами, зміною характеристик природних об'єктів	Так Ні
4	При характеристиці технологічного устаткування доцільно вказувати джерела утворення забруднюючих речовин та джерела значного впливу фізичних факторів	Так Ні
5	Сировину, паливо, інші матеріали рекомендується характеризувати за видами або маркуванням, екологічними перевагами і недоліками застосування, хімічним складом, річним обсягом використання, умовами зберігання на проммайданчику у зв'язку з небезпечністю для довкілля чи здоров'я населення	Так Ні
6	СЗЗ рекомендується характеризувати у зв'язку зі стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря, а також стаціонарними джерелами шкідливих фізичних факторів у складі планованої діяльності	Так Ні
7	До Звіту з ОВД не рекомендується додавати копію висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо встановлення або коригування розміру СЗЗ	Так Ні
8	СЗЗ рекомендується позначати на картографічних матеріалах	Так Ні
9	Землекористування рекомендується характеризувати лише на предмет благоустрою території	Так Ні
10	Якщо планованою діяльністю передбачається забір води з водного об'єкта або скидання вод у водний об'єкт, інші прямі впливи на водний об'єкт, то розділ рекомендується супроводжувати картографічними матеріалами	Так Ні
11	При скиданні стічних вод у централізовані мережі водовідведення не рекомендується обґрунтовувати прогнозу якість цих стічних вод перед скиданням	Так Ні
12	Очисні споруди доцільно характеризувати окремо для виробничої, господарсько-побутової і дощової каналізації.	Так Ні
13	Рибозахисні пристрої водозабірних та інших споруд рекомендується характеризувати на відповідність вимогам водного законодавства, законодавства про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про тваринний світ	Так Ні
14	Оцінку викидів за певною забруднюючою речовиною рекомендується здійснювати за сукупністю усіх джерел викидів даної речовини, розташованих на одному проммайданчику або на кількох проммайданчиках, розташованих на відстані менше 500 м один від одного	Так Ні
15	Відомості про існуючі джерела викидів не рекомендується складати на підставі останньої інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 128

16	Чи необхідно надати коротку довідку про об'єкт, який прийнятий в якості аналога при розрахунку за методом аналогій, якщо відсутності на час проведення ОВД вихідних даних	Так Ні
17	Потужність і технологію установок для очищення стічних вод доцільно характеризувати (обґрунтовувати) на підставі розрахованих скидів забруднюючих речовин та порядку скидання зворотних вод	Так Ні
18	Клас небезпеки відходів визначається виробником відходів відповідно до законодавства	Так Ні
19	Промислові відходи рекомендується оцінювати на предмет присутності цінних компонентів	Так Ні
20	Розрахунки оцінки шуму доцільно проводити для умов одночасної експлуатації усіх передбачених технологічними регламентами джерелвиробничого шуму	Так Ні
21	Оцінку впливів від електромагнітного випромінювання на персонал підприємства у Звіті допускається не здійснювати	Так Ні
22	Джерела іонізуючого випромінювання рекомендується характеризувати на предмет питомої активності	Так Ні
23	ОВД ядерних установок та об'єктів поводження з радіоактивними відходами доцільно здійснювати у відповідності до галузевих стандартів	Так Ні
24	Оцінку теплового забруднення рекомендується здійснювати у випадках: скидання нагрітих зворотних вод у водні об'єкти та підвищення температури ґрунтових вод (для діючих об'єктів)	Так Ні
25	Відповідно до водного законодавства, скидання зворотних вод не повинно призводити до підвищення температури води водного об'єкта більш, ніж на 6 градуси за Цельсієм, порівняно з її природною температурою в літній період	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17 ОПИС ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ

Мета: навчити здобувачів вищої освіти як правильно здійснювати опис виправданих альтернатив при підготовці звітів з оцінки впливу на довкілля

Описують виправдані альтернативи планованої діяльності (включаючи основну), наприклад, альтернативи географічного та/або технологічного характеру, основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків [28]. До *виправданих альтернатив* доцільно відносити технічно і технологічно допустимі (включаючи альтернативи з використанням інноваційних технологій), а також економічно доцільні та ефективні. Характеризуючи альтернативу в аспекті її допустимості, доцільності та ефективності, доцільно розглянути її переваги і недоліки за техніко-економічними показниками (додаючи, за наявності, техніко-економічний розрахунок), екологічною безпекою, обсягами споживання природних ресурсів на одиницю продукції. З цією метою, рекомендується, щоб передпроектні, передінвестиційні матеріали (наприклад, попереднє техніко-економічне обґрунтування або ін.) чи проектна документація містили аналіз альтернативних варіантів.

Альтернативи можуть відрізнятися [28]:

- різною проектною документацією;
- місцем розташуванням (територіальні альтернативи);
- технологіями;
- проектною потужністю і продуктивністю;
- масштабом зайнятої території і розташуванням на ній будівель, споруд і джерел впливу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 129

- тривалістю життєвого циклу проєкту;
- особливостями будівництва;
- умовами експлуатації (наприклад, режимом експлуатації, який впливає на потужність викидів, обсяги забруднюючих речовин тощо);
- сировиною і матеріалами, що використовуються;
- дизайном будівель і споруд;
- еколого-інженерною підготовкою і захистом території;
- інженерним забезпеченням і транспортним сполученням, що, у тому числі, впливає на екологічний слід планованої діяльності в цілому;
- іншими показниками.

При розгляді виправданих альтернатив доцільно врахувати поточну стадію розроблення планованої діяльності або стадію проєктування. Якщо на поточній стадії допускається зміна місця провадження діяльності, то рекомендується розглянути територіальні альтернативи і додати, за наявності, ситуаційну карту-схему з нанесеними альтернативними варіантами.

Альтернативи (територіальні і технічні) доцільно розглядати (аналізувати) у прямому зв'язку з:

- 1) основними факторами екологічної небезпеки планованої діяльності;
- 2) місцевими природними і соціально-екологічними особливостями та асимілюючою спроможністю навколишнього середовища у місцевих умовах, та з урахуванням зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту, а також, за наявності, звернень громадян, поданих у відповідності до законодавства.

Територіальні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет різної величини і територіального масштабу впливу на:

- 1) житлову забудову та прирівняні до неї зони або об'єкти, а також чисельність зачепленого населення (населення, що зазнає експозиції впливу);
- 2) природоохоронні території та об'єкти, інші об'єкти і території, що охороняються і ймовірно будуть прямо зачеплені обраним варіантом планованої діяльності;
- 3) якість атмосферного повітря, стан вод, стан земель і ґрунтів, з урахуванням поточного стану і вже наявних ризиків на даній території.

Технічні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет:

- 1) різниці в обсягах викидів, скидів, відходів, у рівнях шуму, випромінювання, у ступені небезпечності хімічних речовин, що потрапляють у довкілля;
- 2) інтенсивності і територіального масштабу впливу викидів, скидів, хімічного забруднення земель, іншого забруднення на якість атмосферного повітря, стан поверхневих і підземних вод, стан і деградацію земель і ґрунтів;
- 3) різниці в обсягах втрат лісів та інших природних екосистем, інших природних та охоронюваних територій та об'єктів (у тому числі флори і фауни), зелених або захисних насаджень, природних біоресурсів;
- 4) економного і раціонального використання ресурсів (земель, води, відходів);
- 5) інших індикаторів, прийнятих у галузі або для даної планованої діяльності.

Крім того, рекомендується порівнювати технічні альтернативи на предмет питомих викидів, скидів зворотних вод, питомих показників утворення відходів і використання та втрат сировини у технологічних процесах, розрахованих на одиницю виробничої потужності, виробленої продукції або наданих послуг.

До виправданих технічних альтернатив належать, наприклад:

- заходи зі скорочення обсягів викидів, технології, що впливають на таке скорочення;
- заходи з приведення зворотних вод до нормативного стану перед скиданням;
- заходи зі скорочення обсягів утворення і розміщення відходів, зниження ступеня їх

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 130

небезпечності;

- впровадження технологій кругової економіки у виробництво;
- повторне і оборотне використання води (у тому числі стічних і зворотних вод);
- встановлення пристроїв для запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів;

- заміщення небезпечних для довкілля хімічних речовин іншими, безпечнішими або такими, які у навколишньому середовищі здатні до безпечної деградації;

- технології, що зменшують втручання у природний стан земель, водних об'єктів і зменшують ризики їх деградації (наприклад, при видобуванні корисних копалин, виконанні будівельних робіт тощо);

- технології і системи управління, за яких сукупний ризик від провадження планованої діяльності (з урахуванням встановлених законодавством критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження планованої діяльності) та/ або рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій знижуються або є нижче допустимого порогового значення (є прийнятними ризиками). Розглядають, в тому числі, інноваційні технології або найкращі доступні технології і методи керування, доступні на даний час у галузі.

Кожну виправдану альтернативу, у тому числі обраний варіант планованої діяльності, рекомендується характеризувати за показниками, якими альтернативи відрізняються, очікуваними екологічними та соціально-екологічними результатами, а також за техніко-економічними, соціально-економічними і екологічними перевагами та обмеженнями, що впливають на вибір.

Обрану альтернативу рекомендується охарактеризувати на предмет того, наскільки вона є екологічно виправданою, тобто, забезпечить виконання комплексу норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та екологічної безпеки, а також державних санітарних норм та правил.

Завдання 17.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 17.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Характеризуючи альтернативу в аспекті її допустимості, доцільності та ефективності, доцільно розглянути її переваги і недоліки за техніко- економічними показниками, екологічною безпекою, обсягами споживання природних ресурсів на одиницю продукції	Так Ні
2	Альтернативи можуть відрізнятися лише за різною проектною документацією та дизайном будівель і споруд	Так Ні
3	Альтернативи (територіальні і технічні) доцільно розглядати (аналізувати) у прямому зв'язку з основними факторами екологічної небезпеки планованої діяльності та місцевими природними і соціально-екологічними особливостями	Так Ні
4	Альтернативи можуть бути територіальні та технічні	Так Ні
5	Територіальні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет різниці в обсягах викидів, скидів, відходів, у рівнях шуму, випромінювання, у ступені небезпечності хімічних речовин, що потрапляють у довкілля	Так Ні
6	Територіальні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет житлової забудови	Так Ні
7	Технічні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет економічного і раціонального використання ресурсів	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 131

8	Технічні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет наявності природоохоронних територій та об'єктів, інші об'єкти і території, що охороняються і ймовірно будуть прямо зачеплені обраним варіантом планованої діяльності	Так Ні
9	До виправданих технічних альтернатив належать заходи зі скорочення обсягів викидів, технології, заходи з приведення зворотних вод до нормативного стану перед скиданням та заходи зі скорочення обсягів утворення і розміщення відходів, зниження ступеня їх небезпечності	Так Ні
10	Обрану альтернативу не рекомендується охарактеризувати на предмет того, наскільки вона є екологічно виправданою, тобто, забезпечить виконання комплексу норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та екологічної безпеки, а також державних санітарних норм та правил.	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 18 ОПИС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з правильним написанням у звітах з оцінки впливу на довкілля опису поточного стану довкілля.

Поточний стан довкілля рекомендується характеризувати [28] за особливостями клімату (середньорічними показниками метеорологічних величин), якістю атмосферного повітря, за вмістом забруднюючих речовин, природно-територіальними комплексами (ландшафтами) і мірою їх перетвореності через людську діяльність, особливостями рельєфу, розподілом земель і їхнім ґрунтовим покривом, станом водних об'єктів, рослинним і тваринним світом, природними комплексами, природоохоронними територіями та об'єктами. Додають відомості про здоров'я населення, інші соціально-економічні умови, забезпеченість водними та іншими природними ресурсами, за наявності – про пам'ятки культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти. До опису поточного стану довкілля можуть додаватися інші відомості, якщо, за експертною оцінкою, це необхідно для оцінки поточного стану довкілля та ідентифікації особливо вразливих об'єктів.

Територіальний масштаб опису і досліджень поточного стану довкілля доцільно обмежувати місцем провадження планованої діяльності і зоною впливу її шкідливих хімічних, фізичних або біологічних факторів, враховуючи, за потреби, зону ймовірних сукупних (кумулятивних) впливів. Джерела вихідних даних про стан довкілля (наприклад, пункти метеорологічних або гідрологічних спостережень) можуть розташовуватися і за межами місця провадження планованої діяльності чи її зони впливу; в таких випадках, рекомендується обирати або найближче розташовані джерела даних (пункти спостережень), або найбільш прийнятні (керуючись думкою експертів).

До опису поточного стану довкілля рекомендується включати, у тому числі, наступні об'єкти і території, у разі їх розташування на території планованої діяльності або у зоні її впливу [28] :

- зони відпочинку (у тому числі зелені і ландшафтно-рекреаційні зони);
- курортні зони;
- водоохоронні зони;
- прибережні захисні смуги;
- верхів'я (витоки) річок;
- заплавні землі;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 132

- зони санітарної охорони родовищ мінеральних вод і лікувальних сапропелів;
- зони санітарної охорони водних об'єктів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання;
- зони санітарної охорони в місцях водозабору;
- захисні ліси;
- рекреаційно-оздоровчі ліси та ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (згідно з поділом лісів на категорії, передбаченим лісовим законодавством);
- території та об'єкти природно-заповідного фонду, інші природоохоронні території, а також їхні охоронні зони (у разі встановлення), водно-болотні угіддя, природні середовища існування об'єктів Червоної книги України;
- рекультивовані об'єкти захоронення відходів;
- техногенно забруднені і деградовані землі, визначені у встановленому порядку.

Рекомендованими джерелами інформації про поточний стан довкілля є [28]: офіційні джерела – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні друковані видання і відкриті джерела даних (з урахуванням переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на веб-сайтах розпорядників публічної інформації, згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації»), у тому числі дані, отримані від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля та соціально-гігієнічного моніторингу, а також підпорядкованих їм організацій, відомості з державних кадастрів природних ресурсів, передбачених законодавством, картографічні та аерокосмічні матеріали; літературні дані; неопубліковані дані, авторське та інтелектуальне право на які належить фізичним або юридичним особам; спеціальні вишукування і дослідження, забезпечені силами суб'єкта господарювання.

До літературних даних, наприклад, відносяться [28]:

- матеріали, опубліковані органами державної влади або органами місцевого самоврядування;
- дані опублікованих наукових книг (наукових монографій або наукових звітів);
- дані дистанційного зондування Землі, в тому числі аерофотознімків;
- опубліковані картографічні матеріали.

Дані з наукових книг (наукових монографій або наукових звітів) слід використовувати з належною пересторогою: звертають увагу на репрезентативність даних по відношенню до території планованої діяльності, місцевих умов, років, сезонів, тривалості та супутніх умов відбору проб та досліджень, якість статистичного оброблення даних. Дані з експериментальних наукових статей не рекомендується використовувати, за винятком випадків, коли у статті опубліковано результати спеціальних вишукувань і досліджень, організованих спеціально для ОВД планованої діяльності.

Неопубліковані дані науково-дослідних установ чи інших підприємств, установ та організацій, відомчих баз даних рекомендується розглядати як інтелектуальна власність і, у випадку їх використання у Звіті, додавати довідки на право використання таких даних від відповідних підприємств, установ та організацій, засвідчені в установленому порядку.

Середні кліматичні або метеорологічні дані можуть бути отримані [28]:

- від гідрометеорологічних організацій ДСНС України, Українського гідрометеорологічного центру або Центральної геофізичної обсерваторії України імені Бориса Срезневського;
- із декадних агрометеорологічних бюлетенів, помісячних і порічних метеорологічних довідників;
- від метеорологічних станцій суб'єкта господарювання або інших суб'єктів (в тому числі автоматизованих постів збору таких даних), якщо період спостережень складає

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 133

не менше 5 років.

Зазначають місце розташування станції (поста), що є джерелом даних, тип обладнання, перелік метеопараметрів та інших показників, за якими ведуться спостереження, тривалість спостережень.

У відомостях про поточну якість атмосферного повітря у зоні впливу планованої діяльності рекомендується надавати перевагу даним спостережень за рівнями забруднювальних речовин, що здійснюються на пунктах спостережень системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря. Разом з тим, допускається використовувати дані, визначені за безперервними спостереженнями, що здійснюються на стаціонарних постах інших суб'єктів з використанням методик вимірювань і засобів вимірювальної техніки, встановлених у сфері законодавчо регульованої метрології. Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, необхідні для розрахунків приземних концентрацій забруднюючих речовин внаслідок розсіювання викидів від стаціонарних джерел, збирають відповідно до встановленого порядку.

Відомості про рельєф можуть бути отримані з крупномасштабних топографічних карт або з цифрових даних рельєфу за даними дистанційного зондування Землі (наприклад, із відкритих інтернет-ресурсів).

Відомості про ландшафти можуть бути отримані з довідників з фізико-географічного районування України і карт ландшафтів, за наявності – з еколого-ландшафтного зонування території у схемах землеустрою і техніко-економічному обґрунтуванні використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.

Відомості про землі і ґрунти можуть бути отримані, наприклад, із наступних джерел:

- від суб'єктів державного моніторингу земель, а також державного моніторингу у частині проявів ерозійних, інших екзогенних та ендегенних геологічних процесів, зрошуваних і осушених земель, берегових ліній водних об'єктів, геохімічного стану ландшафтів;
- довідки від Держгеокадастру в області, зокрема, щодо еродованості ґрунтів, щодо співвідношення різних типів земельних угідь у районі;
- Державний земельний кадастр та веб-портал «Національна інфраструктура геопросторових даних»;
- матеріали кадастрової оцінки земель;
- документація із землеустрою (землевпорядна документація);
- карти крупномасштабних ґрунтових обстежень, виконані експедиціями Держкомзему (за часів Радянського Союзу), що зберігаються у районних земельних відділах (при органах місцевого самоврядування);
- обласні гідрометеорологічні довідники; щодо земель с/г призначення (дані агрохімічної паспортизації ґрунтів земель сільськогосподарського призначення, рівні забруднення ґрунтів земель сільськогосподарського призначення радіонуклідами, важкими металами, пестицидами, відомості про малопродуктивні землі) – від державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» та її обласних філіалів, інших центрів охорони ґрунтів уповноваженого органу з питань агропромислового комплексу;
- щодо забруднення ґрунтів у населених пунктах – від обласних лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я та обласних гідрометеорологічних центрів ДСНС;
- про селі та лавини – від банку даних Центральної геофізичної обсерваторії ім. Бориса Срезневського ДСНС;
- про пилові бурі можна отримати у підрозділів Українського гідрометеорологічного центру (Центральна геофізична обсерваторія та обласні центри з гідрометеорології);
- щодо меліорованих земель – від ґрунтово-меліоративних станцій Держводагентства;
- дані земельного обліку на рівні районів і областей, проекти внутрішнього господарського землеустрою (як джерела інформації про використання земель);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 134

- карти радіоактивного забруднення території України, опубліковані матеріали спостережень Гідрометеослужби;

- база даних «Властивості ґрунтів України» і публікації Інституту ґрунтознавства і агрохімії імені А.Н.Соколовського (у тому числі щодо фонового вмісту важких металів та інших хімічних речовин у ґрунтах по регіонах України). Відомості про фоновий вміст хімічних речовин, за якими встановлено нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів, можуть також збиратися від профільних наукових установ Національної академії наук України.

Відомості про надра можуть бути отримані з офіційних відкритих даних, розпорядником яких є Держгеонадра (згідно з положенням про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних), бази даних ДНВП «Геоінформ України», матеріалів спеціальних геологічних вишукувань, у разі планованої діяльності з видобування корисних копалин – матеріалів геолого-розвідувальних робіт.

Відомості про води і водні об'єкти (результати державного моніторингу вод, що здійснюється у встановленому порядку, та іншої публічної інформації) можуть бути отримані, до прикладу, з таких джерел:

- від Державного агентства водних ресурсів та його регіональних підрозділів - дані державного водного кадастру за розділами «Водокористування» та «Поверхневі води», у тому числі на геопорталі Держводагенства, інформація про водні об'єкти (за наявності, паспорти малих річок) та водогосподарські системи, у тому числі, зрошувальні та осушувальні; від басейнових управлінь водних ресурсів річок (де вони створені) – річні звіти за річковими басейнами;

- від гідрометеорологічних служб ДСНС - дані про гідроморфологічні показники і гідрологічний режим, дані по гідрологічних та гідрохімічних постах і створах, включаючи дані щодо морських вод;

- від Центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського - гідрологічні щорічники і довідники багаторічних даних (зберігаються у Галузевому державному архіві гідрометслужби України), дані щодо паводків;

- від центрального органу, що реалізує державну політику у галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо морських і прибережних вод, включаючи гідроморфологічні показники, відомості про водно-болотні угіддя, що мають особливе природоохоронне значення;

- від відповідних підрозділів місцевих (обласних) держадміністрацій - відомості про водно-болотні угіддя в області, що мають особливе природоохоронне значення; від Держпродспоживслужби - санітарно-епідеміологічні показники якості води у джерелах питної води та у місцях відпочинку;

- від Держгеонадр - дані щодо підземних вод;

- від Державного агентства України з управління зоною відчуження: щодо вод у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- з довідкових видань по гідрографії. Інформацію про водні об'єкти можна також отримати з проєктів землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг або проєктів встановлення меж та впорядкування водоохоронних зон.

Основні гідрографічні показники водних об'єктів можна отримати з довідкових видань, у тому числі таких, що використовуються при розрахунку нормативів ГДС у встановленому порядку.

Джерелами даних про стан підземних вод можуть бути [28]:

- дані державного моніторингу підземних вод (від суб'єктів державного моніторингу довкілля);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 135

- матеріали інженерно-геологічних вишукувань, у тому числі таких, що проводилися для отримання дозволу на спеціальне водокористування;

- дані інженерно-геологічного моніторингу на спостережних свердловинах (за наявності на діючих об'єктах);

- спеціальні дослідження.

Дані про глибину ґрунтових вод за роками експлуатації меліоративних систем можуть бути отримані в організаціях, які належать до сфери управління Державної служби геології та надр України, та в організаціях, що належать до сфери управління Державного водного агентства України.

Джерелами даних про фауну, флору, біорізноманіття можуть бути, наприклад [28]:

- офіційні документи про охоронювані об'єкти - Червона книга України, Зелена книга України, Бернська Конвенція з додатками до неї, а також Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» і Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження», інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Україною, з додатками до них;

- про рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) та їхні водні біоресурси (а саме, біологічні обґрунтування, режими спеціальних товарних рибних господарств) – Державне агентство рибного господарства України;

- спеціальні дослідження.

Відомості про природно-заповідний фонд та інші важливі для збереження природні території можна отримати з таких джерел:

- державний кадастр природно-заповідного фонду, проекти організації територій природно-заповідного фонду, положення про території та об'єкти природно-заповідного фонду, при цьому матеріали щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення можна отримати від Міндовкілля, а щодо територій та об'єктів місцевого значення – у відповідних підрозділах місцевих (обласних) держадміністрацій, в органах місцевого самоврядування, у територіальних органах лісового і мисливського господарства (з матеріалів лісовпорядкування, за наявності територій та об'єктів природно-заповідного фонду на землях лісгосподарського призначення);

- щорічні літописи природи тих територій природно-заповідного фонду, де діють спеціальні адміністрації (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки; звертатися до адміністрацій територій ПЗФ);

- плани управління територіями Смарагдової мережі; опубліковані наукові книги.

Інформацію з опублікованих видань про рослинний і тваринний світ адміністративного району, області тощо, перед її використанням у Звіті, рекомендується перевірити на відповідність місцевим умовам (умовам території провадження планованої діяльності та її оточення у межах зони впливу).

Дані про джерела сукупного (кумулятивного) впливу - інші наявні об'єкти, що чинитимуть разом з планованою діяльністю сукупний вплив на довкілля, такі, як об'єкти-забруднювачі атмосферного повітря, найбільші водокористувачі, що скидають зворотні води, підприємства – джерела забруднення ґрунтів і деградації земель (сільськогосподарські, промислові, об'єкти поводження з відходами) можуть бути отримані від місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, зі статистичної звітності (статистичних щорічників), переліку дозволів, виданих облдержадміністраціями або Держводагентством, інших офіційних джерел у порядку відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відомості про плановану діяльність та об'єкти, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, доцільно збирати з Єдиного реєстру з ОВД, методом пошуку за областю або за КОАТУУ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 136

У разі відсутності даних, рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкоджали повноті опису поточного стану довкілля (відсутність офіційних даних, технічних знань або методів, засобів, інше), а також виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел, які не належать суб'єкту господарювання.

Завдання 18.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 18.2. Підтвердити або спростувати судження

1	До опису поточного стану довкілля рекомендується включати, у тому числі, наступні об'єкти і території, у разі їх розташування на території планованої діяльності або у зоні її впливу зони відпочинку та курортні зони	Так Ні
2	Рекомендованими джерелами інформації про поточний стан довкілля є офіційні джерела, літературні дані, картографічні та аерокосмічні матеріали	Так Ні
3	Наукові монографії та наукові звіти є 100 % достовірними літературними джерелами	Так Ні
4	Дозволяється використовувати матеріали експериментальних наукових статей	Так Ні
5	Середні кліматичні або метеорологічні дані можуть бути отримані лише від Центральної геофізичної обсерваторії України імені Бориса Срезневського	Так Ні
6	У відомостях про поточну якість атмосферного повітря у зоні впливу планованої діяльності рекомендується надавати перевагу даним спостережень за рівнями забруднювальних речовин, що здійснюються на пунктах спостережень системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря	Так Ні
7	Відомості про рельєф можуть бути отримані з довідників з фізико-географічного районування України і карт ландшафтів	Так Ні
8	Відомості про ландшафти можуть бути отримані з крупномасштабних топографічних карт або з цифрових даних рельєфу за даними дистанційного зондування Землі	Так Ні
9	Відомості про землі і ґрунти можуть бути отримані з довідки від Держгеокадастру в області, зокрема, щодо еродованості ґрунтів, щодо співвідношення різних типів земельних угідь у районі	Так Ні
10	Відомості про надра можуть бути отримані з Державного земельного кадастру та веб-портал «Національна інфраструктура геопросторових даних»	Так Ні
11	Відомості про води і водні об'єкти можуть бути отримані від гідрометеорологічних служб ДСНС	Так Ні
12	Джерелами даних про фауну, флору, біорізноманіття можуть бути офіційні документи про охоронювані об'єкти	Так Ні
13	У разі відсутності даних, не рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкоджали повноті опису поточного стану довкілля (відсутність офіційних даних, технічних знань або методів, засобів, інше), а також виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел, які не належать суб'єкту господарювання	Так Ні
14	Джерелами даних про води і водні об'єкти можуть бути матеріали інженерно-геологічних вишукувань	Так Ні
15	Джерелами даних про стан підземних вод можуть бути з довідкових видань по гідрографії	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 137

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 19 ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КЛІМАТ ТА ЯКІСТЬ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на клімат та якість атмосферного повітря

Відповідно до ст. 31 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ст. 4 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зобов'язані здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.

Атмосфера, або повітряне середовище оцінюється в двох аспектах: *Клімат* і його можливі зміни та *забруднення атмосфери*.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет:*

1) прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів;

2) величини (кратності) перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (у разі їх встановлення) та гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі за межами санітарно-захисної зони, у тому числі у житловій забудові, прирівняних до неї об'єктах або у курортно-рекреаційній зоні (у разі, якщо таке перевищення визначено за розрахунками);

3) оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийняттого ризику (ризик, який не перевищує на території планованої діяльності і/або за її межами гранично допустимого рівня), з урахуванням рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій.

Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами. Оцінку викидів за певною забруднюючою речовиною рекомендується проводити з урахуванням усіх джерел викидів даної речовини у зоні впливу джерел викидів, передбачених планованою діяльністю. У разі відсутності даних про усі стаціонарні джерела викидів, розташовані у зоні впливу, в оцінці впливу доцільно враховувати, у першу чергу, джерела, якими володіє, користується чи розпоряджається суб'єкт господарювання. Основні результати звіту про результати розрахунку викидів від стаціонарних джерел, виконаного згідно з загальноприйнятою методологією та доданого до Звіту, рекомендується узагальнити у доступній формі у відповідному розділі Звіту.

Рекомендується наступний обсяг викладення узагальнених результатів:

– найменування забруднюючої речовини (починаючи з пріоритетних - пилу, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, а також інших), встановлені нормативи (ГДК, ОБРВ), фонові концентрації забруднюючих речовин;

– приземні концентрації забруднюючих речовин (у першу чергу, пилу, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю або, з огляду на особливості планованої діяльності, - інших

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 138

специфічних забруднюючих речовин з урахуванням їх класів небезпечності) у розрахункових точках з урахуванням фону, та їх відносна оцінка (у частках від ГДК);

– внесок (у відсотках) планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря у контрольних точках за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та (якщо внесок перевищує 0,25 ГДК) за іншими забруднюючими речовинами;

– розрахована зона впливу джерел викидів за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин та, за потреби, за іншими забруднюючими речовинами.

Результати розрахунків забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин на зовнішній межі санітарно-захисної зони, з урахуванням фонового забруднення (фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі), рекомендується порівнювати зі встановленими нормативами якості атмосферного повітря (гігієнічними регламентами допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі – ГДК, ОБРВ) і вимогами державних санітарних правил щодо концентрацій шкідливих речовин на межі житлової забудови та (за наявності) курортно-рекреаційної зони.

Інтенсивність впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за таким показником, як внесок планованої діяльності у збільшення приземних концентрацій за однією або більше забруднюючими речовинами в атмосферному повітрі, відповідно до розрахунків. В якості орієнтовного порогового значення може прийматися, наприклад: а) внесок, що складає 0,25 ГДК (ОБРВ), або б) внесок на рівні 0,25 від значення референтної (безпечної) концентрації згідно з методичними рекомендаціями з оцінки ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря. Рекомендується, щоб внесок планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря, з урахуванням передбачених заходів зі охорони атмосферного повітря, не досягав порогового значення. Оцінка внеску може здійснюватися без урахування фонових концентрацій забруднюючих речовин, тому що при цьому оцінюється приріст (збільшення) концентрації забруднюючої речовини; разом з тим, встановлені нормативи якості атмосферного повітря (гігієнічні нормативи) мають виконуватися і у випадку розрахунків, проведених з урахуванням і внеску планованої діяльності, і фону (фонових концентрацій забруднюючих речовин).

В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря доцільно враховувати заплановані (або передбачені проектною документацією) заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря і з дотримання нормативів гранично допустимих викидів або технологічних нормативів.

Територіальний масштаб впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за зоною впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря за пріоритетними забруднюючими речовинами (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та/ або за іншими речовинами (якщо за цими забруднюючими речовинами розрахункова зона впливу більша, ніж за пріоритетними). Для цілей ОВД, зону впливу відповідно до її тлумачення за ОНД-86 рекомендується диференціювати на такі частини (території), з оцінкою їхніх розмірів:

1) зона наднормативних концентрацій – територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище або у встановлених випадках – 0,8 ГДК і вище, враховуючи максимальні разові і середньодобові ГДК;

2) територія навколо джерела викидів, в межах якої ризик для здоров'я перевищує рівень прийняттого ризику (якщо здійснювалася оцінка ризику відповідно до рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій);

3) територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК (ОБРВ). У даному розрахунку фон (фонові концентрації

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 139

забруднюючих речовин) доцільно враховувати. Рекомендується зазначити (визначити) території та об'єкти, які потрапляють у кожну із вище зазначених частин (територій) зони впливу, зокрема: населені пункти; сельбищну територію, зону житлової забудови чи зони відпочинку (при цьому доцільно, за наявності затвердженої містобудівної документації, визначити площу, а в інших випадках - за ортофотопланами (супутниковими знімками) рекомендується оцінити орієнтовну площу зачепленої території з житловими і громадськими будівлями); природоохоронні території та об'єкти, об'єкти культурної спадщини; інші вразливі об'єкти.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет:*

1) обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим - внеску планованої діяльності у запобігання і пом'якшення зміні клімату (через скорочення антропогенних викидів парникових газів, збільшення їх абсорбції або забезпечення переходу до низьковуглецевого розвитку);

2) змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.

Викиди ПГ рекомендується розраховувати відповідно до методики, передбаченої порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. У доповнення, для повнішої інвентаризації антропогенних викидів ПГ при здійсненні ОВД (наприклад, щодо тих джерел антропогенних викидів ПГ, які не передбачено у законодавстві), можуть використовуватися інші методології, наприклад, методологія Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, викладена у «Переглянутих керівних принципах національних інвентаризацій парникових газів МГЕЗК» (2006, доступ через офіційний веб-сайт Intergovernmental Panel on Climate Change). Для цілей ОВД, доцільно оцінювати лише прямі антропогенні викиди ПГ, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем. Додатково рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо.

Завдання 19.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 19.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Відповідно до ст. 10 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зобов'язані здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.	Так Ні
---	--	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 140

2	Нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення проводиться відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Закону України «Про охорону атмосферного повітря»	Так Ні
3	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів	Так Ні
4	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийняттого ризику	Так Ні
5	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю	Так Ні
6	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів	Так Ні
7	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами	Так Ні
8	В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря недоцільно враховувати заплановані заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря і з дотримання нормативів гранично допустимих викидів або технологічних нормативів.	Так Ні
9	Територіальний масштаб впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за зоною впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря за пріоритетними забруднюючими речовинами	Так Ні
10	Територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК (ОБРВ).	Так Ні
11	Територія навколо джерела викидів – це територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище	Так Ні
12	Зона наднормативних концентрацій в межах якої ризик для здоров'я перевищує рівень прийняттого ризику	Так Ні
13	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів	Так Ні
14	Для цілей ОВД, доцільно оцінювати лише прямі антропогенні викиди парникових газів, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем	Так Ні
15	Додатково не рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 20
ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на стан поверхневих та підземних вод

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 141

В оцінці впливу на поверхневі води рекомендується визначити поточний стан поверхневих вод, визначити та оцінити ймовірні джерела і рівні впливу на води від планованої діяльності у зв'язку з водокористуванням, водовідведенням, хімічним забрудненням, фізичними та біологічними впливами на води, з урахуванням вимог Водного кодексу України до умов розміщення, проєктування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод.

Якість води водних об'єктів на поточній і планованій стани рекомендується оцінювати на відповідність гігієнічним нормативам якості води (зокрема, гігієнічним вимогам до складу та властивостей води водних об'єктів в пунктах господарсько-питного і культурно- побутового водокористування відповідно до додатку 11 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. №173 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за №379/1404), екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод, нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, та (у разі їх встановлення органами місцевого самоврядування) нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення.

Якщо передбачено скидання супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ у морське середовище, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) необхідність та умови скидання, виходячи з оцінок екологічної виправданості, технічної спроможності до їх очищення та економічної доцільності

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет:

- 1) впливу на водність водотоку або водойми;
- 2) фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта;
- 3) впливу на якість води у водному об'єкті, на перспективи дотримання нормативів якості води у лімітуючих створах (на ближніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), водозаборах централізованого водокористування, у зонах (територіях), що охороняються, уразливих зонах (визначених згідно з критеріями визначення уразливих та менш уразливих зон));
- 4) впливу на засмічення і замулення водного об'єкта;
- 5) фізичних (гідроморфологічних) впливів, що активізують шкідливу дію вод (руйнування берегів, затоплення, підтоплення та ін.) і пов'язані небезпечні геологічні процеси. Ймовірні впливи на водні екосистеми розглядають у складі оцінки впливу на фауну, флору і біорізноманіття.

В оцінці ймовірного впливу на поверхневі води рекомендується користуватися методологією, прийнятою для розроблення нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти, а також іншими методологіями, прийнятими у гідрологічних дослідженнях та/ або еколого-гідрологічних вишукуваннях.

Якщо планована діяльність призводить до додаткового скаламучування води (наприклад, при проведенні робіт на землях водного фонду, у разі скидання зворотних вод з високим вмістом завислих речовин, що значно змінює якість води у контрольному створі), то для оцінки ймовірного впливу на якість води рекомендується виконати моделювання та оцінку шлейфу (плями) додаткової каламутності, користуючись методами розрахунків і математичними моделями, прийнятими у гідравліці рік та водосховищ, та визначити площу і ділянки акваторії з ймовірними наднормативними концентраціями завислих речовин (концентраціями, що перевищують нормативи екологічної безпеки або значно перевищують природний у вміст у воді водного об'єкта).

Оцінку рівня забруднення донних відкладів водних об'єктів (поточний стан і прогноз)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 142

доцільно здійснювати в індивідуальних випадках; наприклад, така оцінка може бути доцільною або необхідною у випадках передбаченої Законом діяльності щодо установок для очищення стічних вод, морських і річкових портів, спеціалізованих морських і річкових терміналів. Рекомендується оцінювати забруднення донних відкладів нафтопродуктами, бенз(а)піреном, залізом загальним і важкими металами.

Характеристику показників хімічного складу підземних вод на поточний стан, а також оцінку впливу на такі показники рекомендується здійснювати у випадках, коли:

а) хімічний склад вод у цьому водоносному горизонті з високою ймовірністю зазнає впливу планованої діяльності;

б) ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні, що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення.

Якщо передбачено скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти, то рекомендується зазначити (обґрунтувати) таку необхідність, виходячи з оцінок екологічної виправданості і техніко-економічної доцільності. В обґрунтуванні можуть враховуватися (за наявності): результати спеціальних досліджень, гідрогеологічний висновок про ймовірні зміни гідрогеологічних умов з початком провадження планованої діяльності, результати державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів (державної геологічної експертизи).

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із:

1) забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод;
2) ймовірним поширенням хімічного або теплового забруднення від розташованих наземних чи підземних об'єктів (будівель, споруд, об'єктів поводження з відходами, складів сировини або продукції);

3) осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивациі земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води (на інфільтрацію, випаровування).

В оцінці впливу на підземні води рекомендується застосовувати спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, а в оцінці ймовірності забруднення – методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення (протифільтраційні заходи або ін.).

У випадках, коли передбачається відведення дренажних вод і/ або втрати води на інфільтрацію, рекомендується здійснити розрахунки прогнозних обсягів дренажних вод і/ або втрат води, і врахувати результати у прогнозуванні змін рівневого режиму підземних вод.

Завдання 20.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 20.2. Підтвердити або спростувати судження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 143

1	Якість води водних об'єктів на поточний і планований стани рекомендується оцінювати на відповідність гігієнічним нормативам якості води, екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод, нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, та нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення.	Так Ні
2	Оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта	Так Ні
3	Оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод	Так Ні
4	Оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із: осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивациі земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води	Так Ні
5	Оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із впливу на водність водотоку або водойми	Так Ні
6	Оцінку рівня забруднення донних відкладів водних об'єктів доцільно здійснювати в індивідуальних випадках	Так Ні
7	Не рекомендується оцінювати забруднення донних відкладів нафтопродуктами, бенз(а)піреном, залізом загальним і важкими металами	Так Ні
8	Характеристику показників хімічного складу підземних вод на поточний стан, а також оцінку впливу на такі показники рекомендується здійснювати у випадках, коли ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні, що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення	Так Ні
9	Якщо передбачено скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) таку необхідність, виходячи з оцінок екологічної виправданості і техніко- економічної доцільності	Так Ні
10	В оцінці впливу на підземні води не рекомендується застосовувати спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, а в оцінці ймовірності забруднення – методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 21
ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАДРА, ЗЕМЛІ ТА ҐРУНТИ,
УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на надра, землі та ґрунти, та утворення відходів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 144

Рекомендації з оцінки впливу на надра доцільно застосовувати до планованої діяльності, що пов'язана з видами користування надрами, передбаченими законодавством, а також із прямим втручанням у надра. За потреби, оцінка впливу на надра може здійснюватися щодо інших видів планованої діяльності та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно з Законом.

У характеристиці планованої діяльності, яка включає у себе види користування надрами, рекомендується зазначати плановані обсяги видобування корисних копалин або інших видів користування надрами, якісну характеристику надр (корисних копалин), систему розробки, способи (технології) видобування і розкриття згідно з матеріалами, розробленими до початку проектних робіт, або проектною документацією щодо планованої діяльності, послідовність (черговість) відпрацювання ділянок, пластів, покладів (якщо цього потребують гірничо-технічні умови), відомості про можливість селективної виїмки супутніх корисних копалин, засоби механізації та автоматизації, якщо передбачено - схеми збагачення і переробки мінеральної сировини, плановані рішення з раціонального використання розкритих та інших порід і відходів виробництва, роздільного складування супутніх корисних копалин та відходів виробництва, що можуть бути в майбутньому використані, додають спеціальні (гідрогеологічні, екологічні та ін.) умови розроблення родовищ корисних копалин, якщо такі було визначено державною експертизою та оцінкою запасів корисних копалин.

В оцінці впливу на надра можуть враховуватися дані з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень, державного інформаційного геологічного фонду України (розпорядник інформації - ДНВП «Геоінформ України»), веб-порталу «Національна інфраструктура геопросторових даних».

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет:*

- 1) прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкритих та інших порід, розміри кар'єрної виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо;
- 2) непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин;
- 3) ймовірних умов, що складуться на території по завершенню планованої діяльності, та оцінка у зв'язку з цим потреби, строків, обсягів і технологій рекультивациі. Наводять розрахункові значення площ і локалізації порушених земель чи надр, величини зрушень і деформацій на підроблюваних територіях.

У випадку планованої діяльності, пов'язаної з видами користування надрами, передбаченими законодавством, до Звіту рекомендується додавати, за наявності, копію спеціального дозволу на користування надрами.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *вплив на землі і ґрунти рекомендується розглядати та оцінювати у випадках планованої діяльності, яка призводить або ймовірно призводитиме (в умовах нормального режиму експлуатації та/ або у випадках аварій чи надзвичайних ситуацій):*

- 1) щодо земель (земельних ресурсів) - до змін у цільовому призначенні, видах використання, якісному стані земель; до деградації і забруднення земель; до виникнення порушених земель, до необхідності у рекультивациі земель; до значного скорочення площ

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 145

багаторічних насаджень, сіножатей і пасовищ, захисних насаджень (полезахисних лісосмуг) у складі агроландшафтів та земель сільськогосподарського призначення (якщо при цьому на державному або місцевому рівнях були встановлені, відповідно до законодавства про охорону земель, нормативи оптимального співвідношення земельних угідь);

2) щодо ґрунтів – до порушення ґрунтового покриву і природних властивостей ґрунтів (складу, структури і порядку шарів ґрунту), до деградації і забруднення ґрунтів.

Джерелом вище зазначених ймовірних впливів може бути, наприклад, діяльність наступного характеру: що передбачає забудову та/ або будівництво (спорудження) об'єктів (житлово-комунального, промислового, транспортного, іншого призначення) на земельних ділянках, застосування нових технічних засобів і технологій, що впливають на землі і ґрунти; яка пов'язана з поведінкою з відходами і використанням небезпечних хімічних речовин та зумовлює забруднення земель і ґрунтів небезпечними речовинами; що передбачає використання ерозійно- та зсувонебезпечних земельних ділянок або призводить до ерозії та зсувів (у тому числі через використання специфічних технологій, техніки, машин і механізмів); при спорудженні та експлуатації лінійних інженерних споруд (доріг, трубопроводів, ліній електропередачі та зв'язку, а також інших лінійних інженерних споруд), здійсненні меліорації, веденні лісового господарства, веденні водного господарства і наданні земель водного фонду для рибогосподарських цілей, використанні осадів стічних вод.

Територію досліджень поточного стану земель і ґрунтів та оцінки впливу на їх стан рекомендується визначати з урахуванням:

а) території планованої діяльності (включаючи ділянки підготовчих і будівельних робіт та ділянки, що будуть тимчасово використовуватися);

б) розміру санітарно-захисної зони (у випадках, коли законодавство передбачає її встановлення);

в) інших земельних ділянок, що зазнають прямих (фізичних) порушень в ході провадження діяльності включаючи підготовчі і будівельні роботи;

г) суміжних (прилягаючих) земельних ділянок, на яких внаслідок забруднення, ерозії або інших порушень ймовірними є погіршення чи втрата корисних властивостей і функцій земель, наприклад, падіння продуктивності земель, ефективності їх використання за призначенням і дохідності з одиниці площ (тобто, зниження вартості за економічною та грошовою оцінкою земель), втрата екологічних або соціальних функцій, які виконують землі лісового фонду, водного фонду, землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

В оцінці впливу на землі і ґрунти можуть враховуватися дані матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань. Відповідно до законодавства про охорону земель, при розміщенні об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, враховуються результати інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет:*

1) впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель;

2) впливу на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

Корисні властивості земель і пов'язані з цим ефективність використання, дохідність та економічну і грошову оцінку земель, повноту екологічних функцій певних категорій земель

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 146

рекомендується визначати (оцінювати) у розрізі їх поточного і планованого стану (поточного і планованого цільового призначення).

Якщо планована діяльність передбачає джерела забруднення ґрунтів і земель, зокрема, стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря, джерела утворення небезпечних відходів чи об'єкти поводження з відходами, сировину або продукцію з вмістом речовин, які (з урахуванням специфіки технологічного процесу і виробничого майданчика) можуть забруднювати ґрунти, то рекомендується здійснити оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів, виходячи а) зі складу хімічних речовин, які містяться у викидах, відходах, сировині чи продукції, та б) зі встановлених нормативів гранично допустимого забруднення ґрунтів або, за відсутності перших, - гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті.

Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин:

1) що ймовірно потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій внаслідок провадження планованої діяльності;

2) що можуть бути факторами забруднення земель і ґрунтів на поточний стан, враховуючи (за наявності такої інформації) господарську діяльність або техногенні аварії, що мали місце на земельній ділянці (ділянках) у минулому. Особливу увагу доцільно акцентувати на речовинах I-II класів небезпечності, а також більш стійких до розкладання/знешкодження.

Якщо планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси, то рекомендується здійснювати оцінку впливу планованої діяльності на деградацію земель і ґрунтів.

Критеріями оцінки можуть бути, наприклад:

а) нормативи показників деградації земель і ґрунтів;

б) ризик розвитку небезпечних геологічних процесів та інших видів деградації земель (ерозія, зсуви, підтоплення, заболочення, засолення та ін., відповідно до законодавства про охорону земель), їхні територіальні масштаби та інтенсивність.

В оцінці рекомендується враховувати зовнішні та внутрішні чинники: специфіку рельєфу і сучасні геоморфологічні процеси у місцевих умовах, схильність місцевого геологічного середовища до небезпечних геологічних процесів, виробничі процеси планованої діяльності. До встановлення нормативів показників деградації земель і ґрунтів для кожної категорії земель у порядку, передбаченому законодавством з охорони земель, рекомендується користуватися національними стандартами.

Якщо планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром ґрунту (з його подальшим зняттям або без зняття), то рекомендується здійснювати оцінку впливу на ґрунти з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів.

Якщо планована діяльність передбачає зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання.

В оцінці варто застосовувати методологію агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, а також інші доступні науково достовірні методології.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет:*

1) ймовірності забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, надзвичайних ситуаціях, через недоліки управління, а

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 147

також прогнозу масштабів забруднення у таких випадках;

2) обсягів відходів від планованої діяльності (вкл. підготовчі і будівельні роботи), що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкривні породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують;

3) обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки.

В оцінці ймовірності забруднення довкілля небезпечними відходами рекомендується застосовувати методологію оцінки ризиків, враховуючи властивості відходів, заплановані інженерні рішення щодо організації зберігання, транспортування, видалення, знешкодження відходів, системи екологічного менеджменту, що будуть впроваджені.

Завдання 21.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 21.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкривних та інших порід, розміри кар'єрної виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо	Так Ні
2	Оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель	Так Ні
3	Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет впливу на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів	Так Ні
4	Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин	Так Ні
5	Вплив на землі і ґрунти рекомендується розглядати та оцінювати у випадках планованої діяльності, яка призводить або ймовірно призводитиме лише до порушення ґрунтового покриву і природних властивостей ґрунтів (складу, структури і порядку шарів ґрунту), до деградації і забруднення ґрунтів	Так Ні
6	Територію досліджень поточного стану земель і ґрунтів та оцінки впливу на їх стан рекомендується визначати з урахуванням розміру санітарно-захисної зони	Так Ні
7	В оцінці впливу на землі і ґрунти можуть враховуватися дані матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань	Так Ні
8	Відповідно до законодавства про охорону земель, при розміщенні об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, враховуються результати інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 148

9	Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) не рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин, що ймовірно потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій внаслідок провадження планованої діяльності	Так Ні
10	Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин, що можуть бути факторами забруднення земель і ґрунтів на поточний стан, враховуючи (за наявності такої інформації) господарську діяльність або техногенні аварії, що мали місце на земельній ділянці (ділянках) у минулому	Так Ні
11	Критеріями оцінки, якщо планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси можуть бути нормативи показників деградації земель і ґрунтів	Так Ні
12	Якщо планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром ґрунту (з його подальшим зняттям або без зняття), то рекомендується здійснювати оцінку впливу на ґрунти з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів	Так Ні
13	Оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності не будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки	Так Ні
14	Оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет обсягів відходів від планованої діяльності, що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкриті породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують	Так Ні
15	Якщо планована діяльність передбачає зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 22 ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФАУНУ, ФЛОРУ ТА БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на фауну, флору та біорізноманіття

Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проектів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив на:

- а) стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу;
- б) стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин.

В якості об'єктів оцінки впливу рекомендується розглядати:

- 1) важливі для збереження природні території, як в цілому, так і їх функціональні зони, природні комплекси та об'єкти, що охороняються в їхніх межах;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 149

2) охоронювані види фауни, флори і природні оселища (біотопи), а також особливо цінні біоресурси, їхні зареєстровані популяції та природні середовища їх існування (місця розмноження, міграцій, зимівлі, токування, линяння, гніздових колоній, нерестовищ, постійних чи тимчасових скупчень тварин, хатки, нори, лігва та інше житло і споруди тварин, природні оселища, зайняті популяціями рослин);

3) збережені природні і напівприродні території, а також зелені і захисні насадження.

До факторів прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується відносити [28]:

1) пряме знищення (природної території, природного комплексу або їх частини, зелених або захисних насаджень, середовища існування тварин (гнізд, нір, лігв, місць розмноження, колоній тощо), природних оселищ);

2) фізичну зміну або фізичне пошкодження природної території (природного комплексу), шляхом порушення ґрунтового покриву, земної поверхні і рельєфу, цілісності рослинного покриву, у т.ч. через підготовчі і будівельні роботи, інженерну підготовку і захист території, прокладання інженерних або транспортних мереж, днопоглиблювальні роботи, розчищення русла ріки, рекультивацію, висадку зелених насаджень;

3) фізичну зміну гідроморфологічних показників річки або водойми (на ділянках днопоглиблювальних робіт і прокладання комунікацій на землях водного фонду, у місцях зміни берегів і заплави, на ділянках розчищення і зміни річкового русла, у місцях встановлення гребель або інших гідротехнічних споруд на річках, у разі проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя);

4) створення бар'єру для міграції тварин;

5) поділ цілісної природної території (природного комплексу) на фрагменти шляхом прокладання доріг, просік, інженерних мереж, влаштування штучних бар'єрів;

6) відділення (ізоляцію) одного кластеру природної території від іншого шляхом руйнування (знищення) екологічного коридору між ними (для природно-заповідних територій кластерного типу);

7) пряме пошкодження дерев, кущів, трав'янистого покриву (у т.ч. через рубки догляду), середовища існування тварин (гнізд, нір, лігв, місць розмноження, колоній тощо);

8) турбування тварин під час здійснення підготовчих і будівельних робіт, а також виробничих процесів;

9) складування знятого ґрунту, вийнятих порід, донних відкладів або корисних копалин, матеріалів, сировини або відходів на ділянці природної території (природного комплексу), зеленого або захисного насадження;

10) скидання зворотних вод безпосередньо на (у) дану ділянку водотоку або водойми (рекомендується розглядати територію зони змішування зворотних вод з водою водного об'єкта);

11) забір води з масиву поверхневих вод (у місці забору);

12) затоплення для створення водосховища або іншого штучного водного об'єкта.

Окремо рекомендується *розглянути, описати та оцінити ймовірний значний вплив на важливі для збереження території та об'єкти, що розташовуються за межами місця провадження планованої діяльності і при цьому:*

1) ймовірно зазнають забруднення внаслідок скидання зворотних вод. Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються в акваторії та у прибережних захисних смугах на відрізок 1 км нижче за течією від водовипуску у річці та у радіусі 1 км від водовипуску – у водоймі, незалежно від ступеня очищення зворотних вод;

2) ймовірно зазнають затоплення або підтоплення, інших змін гідрологічного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 150

(гідрогеологічного) режиму внаслідок провадження планованої діяльності (будівництва гребель, водосховищ, дамб чи інших гідротехнічних споруд, будівництва та експлуатації зрошувальних та осушувальних систем, водовідведення поверхневих стічних вод, відкачування шахтних і кар'єрних вод, підроблювання земель над гірничими виробками);

3) ймовірно зазнають деградації земель (через ерозію і яроутворення, зсуви, обвали, селі, руйнування берегів, вторинне засолення), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів і невиконання природоохоронних заходів під час провадження планованої діяльності, враховуючи зовнішні і внутрішні фактори ризику деградації земель (місцеві природні умови та особливості здійснення планованої діяльності - гірничодобувні і вибухові роботи, земляні будівельні роботи, роботи з рекультивації, штучне зрошення). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності; у випадках підземного видобування корисних копалин - рекомендується розглянути важливі для збереження території, що розташовуються на підроблюваних територіях над підземними гірничими виробками;

4) ймовірно зазнають значного або незворотного забруднення земель (або акваторії), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів чи невиконання заходів екологічної безпеки під час провадження планованої діяльності або у надзвичайних ситуаціях, враховуючи фактори ризику планованої діяльності (накопичувачі промислових чи сільськогосподарських стоків чи відходів, забруднених шахтних, кар'єрних чи рудникових вод, склади небезпечних хімічних речовин, пестицидів і агрохімікатів, радіоактивних речовин, майданчики-накопичувачі небезпечних відходів, відходів і побічних продуктів хімічного виробництва, видобування нафти). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності на рівнинному рельєфі або вниз по схилу; у випадках видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі, будівництва морських і річкових терміналів – території та об'єкти, що ймовірно зазнають забруднення нафтою у надзвичайних ситуаціях.

Оцінку впливу забруднення атмосферного повітря від викидів стаціонарних і пересувних джерел на фауну, флору і біорізноманіття здійснювати не доцільно (у зв'язку з відсутністю нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря, встановлених для тварин або рослинності).

З метою визначення біологічних показників природних територій (природних комплексів, наземних і водних екосистем) на місцевому рівні, ідентифікації видів тварин і рослин, типів природних оселищ, оцінки ступеня (міри) природності структури та функцій природних комплексів рекомендується здійснювати спеціальні дослідження на місцевому рівні.

Для ідентифікації тварин і рослин рекомендується використовувати спеціальну літературу (визначники та ін.), прийняту для відповідних груп тварин або рослин, залучати до консультацій і досліджень експертів. У переліках видів тварин рекомендується зазначати номенклатуру (повну українську і латинську назви) відповідно до Переліку видів тварин фауни України, прийнятого у Державному кадастрі тваринного світу України і оприлюдненого на веб-сайті Міндовкілля України, а назви видів рослин і типів рослинних угруповань – відповідно до номенклатури, прийнятої у спеціальній літературі (у тому числі, в національних та міжнародних охоронюваних списках).

Для ідентифікації типів природних оселищ (біотопів) та екосистем можуть використовуватися, наприклад: міжнародна класифікація типів природних оселищ (біотопів) Європейської інформаційної системи зі збереження природи EUNIS (за веб-пошуком

«EUNIS habitat types»); класифікація типів екосистем Європи на веб-порталі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 151

Європейського Агентства з охорони навколишнього середовища (за веб-пошуком «Ecosystem types of Europe»); національні каталоги біотопів України та оселищ, включених до додатку 1 Резолюції №4 Бернської Конвенції.

Методологію спеціальних досліджень біорізноманіття (обсяг даних, планування польових досліджень і збирання даних, методи оброблення даних) рекомендується визначати, а оцінку стану біорізноманіття та розроблення плану відповідних заходів – здійснювати відповідно до методологій та керівних принципів, прийнятих в рамках імплементації міжнародних договорів зі збереження біорізноманіття, наприклад: 1) методології інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції; 2) керівних принципів ОВД з урахуванням питань збереження біорізноманіття відповідно до Конвенції про охорону біорізноманіття; 3) керівництв, прийнятих в ЄС щодо ОВД та СЕО по відношенню до мережі природоохоронних територій NATURA 2000; 4) керівних принципів, розроблених в рамках виконання Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів, Угоди про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря та прилеглої акваторії Атлантичного океану, Угоди про збереження кажанів у Європі. Рекомендується залучати до консультацій фахівців, що спеціалізуються на відповідній групі тварин, рослин або природних екосистем (оселищ).

Оцінку впливу лісгосподарської діяльності (суцільних і поступових рубок, інше) на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати відповідно до спеціальних методичних рекомендацій.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати на предмет:*

- 1) внеску планованої діяльності у збереження або деградацію важливих для збереження природних територій, або природних комплексів, що є середовищем існування об'єктів;
- 2) характеру ймовірних наслідків значного впливу (наприклад, знищення, порушення) та їх кількісної оцінки;
- 3) ймовірності забруднення природних територій (природних комплексів) від планованої діяльності, враховуючи внутрішні та зовнішні чинники (характеристики планованої діяльності, відстані, рельєф, бар'єри і буферні зони, шляхи міграції забруднюючих речовин; для водних територій має значення напрямок і швидкість течії, обмін річковими наносами);
- 4) перспектив (спроможності) відновлення природних територій, комплексів або об'єктів, в тому числі за рахунок заходів, які здійснить суб'єкт господарювання.

Вплив на тваринний світ розглядають з урахуванням положень Законів України «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», інших нормативно-правових актів у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.

Для оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, пропонується використовувати наступну відносну шкалу:

- 1 – природна територія (природний комплекс, об'єкт) легко відновлюється або перспективи відновлення хороші;
- 2 – відновлення можливе, але із задовільним результатом; 3 – відновлення дуже складне або мало ймовірне.

В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується застосовувати методи наукового аналізу, метод експертних оцінок та шкали з відносними градаціями. В оцінці рекомендується враховувати характеристики, що містяться у розділах 3 і 4 Звіту (щодо опису поточного стану довкілля та опису факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу, у

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 152

частині, що стосується фауни, флори і біорізноманіття). Якщо будують шкалу впливу з відносними градаціями, то за відносний нуль доцільно приймати такий вплив, при якому жодна охоронювана природна територія або об'єкт, ймовірно, не зазнають впливу, а за максимальну градацію – ймовірну втрату певних важливих для збереження територій (їх частини) або охоронюваних об'єктів, негативний вплив на виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх функцій (природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших).

Виходячи з оцінки впливу планованої діяльності на збереження та деградацію природних територій та об'єктів, а також оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, рекомендується планувати заходи з уникнення, зменшення, усунення та, за потреби, компенсації негативного впливу та / або розглядати виправдані альтернативи, зважуючи їхні переваги і втрати.

Якщо ймовірним наслідком планованої діяльності є:

а) втрата цілого комплексу охоронюваних об'єктів (видів та їхніх природних середовищ існування, комплексу природних оселищ);

б) втрата об'єктів природно-заповідного фонду або в) погіршення виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших функцій внаслідок провадження планованої діяльності, то варто розглянути виправдані альтернативи.

Оцінку впливу на зелені насадження рекомендується здійснювати на предмет: дотримання встановлених правил утримання зелених насаджень; порівняння показників рівня озеленення під час провадження планованої діяльності з нормативними, згідно з правилами утримання зелених насаджень. Знищення (видалення, вирубування) або пряме порушення зелених та захисних насаджень підлягає компенсації відповідно до законодавства.

Завдання 22.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 22.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив лише на стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу	Так Ні
2	В якості об'єктів оцінки впливу не рекомендується розглядати збережені природні і напівприродні території, а також зелені і захисні насадження	Так Ні
3	В якості об'єктів оцінки впливу рекомендується розглядати важливі для збереження природні території, як в цілому, так і їх функціональні зони, природні комплекси та об'єкти, що охороняються в їхніх межах	Так Ні
4	До факторів прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується відносити: знищення середовища існування тварин, створення бар'єру для міграції тварин, затоплення для створення водосховища або іншого штучного водного об'єкта	Так Ні
5	Оцінку впливу забруднення атмосферного повітря від викидів стаціонарних і пересувних джерел на фауну, флору і біорізноманіття здійснювати не доцільно	Так Ні
6	У переліках видів тварин рекомендується зазначати номенклатуру та лише повну українську назву	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 153

7	Оцінку впливу лісогосподарської діяльності (суцільних і поступових рубок, інше) на фауну, флору і біорізноманіття не рекомендується здійснювати	Так Ні
8	Оцінку впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати на предмет характеру ймовірних наслідків значного впливу (наприклад, знищення, порушення) та їх кількісної оцінки	Так Ні
9	Для оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, пропонується використовувати трьохрівневу відносну шкалу	Так Ні
10	Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив на стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу та стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин	Так Ні
11	Відповідно до відносної шкали 2 – відновлення можливе, але із задовільним результатом	Так Ні
12	Відповідно до відносної шкали 1 – відновлення дуже складне або мало ймовірне	Так Ні
13	Відповідно до відносної шкали 3 – природна територія (природний комплекс, об'єкт) легко відновлюється або перспективи відновлення хороші	Так Ні
14	В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується застосовувати методи наукового аналізу, метод експертних оцінок та шкали з відносними градаціями	Так Ні
15	Знищення (видалення, вирубування) або пряме порушення зелених та захисних насаджень не підлягає компенсації	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 23 ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти

Історико-культурну цінність території рекомендується визначати за наявністю на досліджуваній території пам'яток культурної, у тому числі археологічної спадщини. *Межі досліджуваної території доцільно визначати з урахуванням:*

а) території планованої діяльності, а також її санітарно-захисної зони (у випадках, коли законодавством передбачено встановлення санітарно-захисної зони);

б) зони (території) прямого фізичного (механічного), а також опосередкованого фізичного (наприклад, через деградацію земель чи зміну їх гідрологічного режиму внаслідок провадження планованої діяльності, наповнення чи підйом рівня водосховищ) впливу на землі та розташовані на них наземні, підземні або підводні об'єкти культурної та археологічної спадщини та інші матеріальні об'єкти.

Визначення об'єктів культурної спадщини рекомендується здійснювати відповідно до законодавства у сфері охорони культурної, у тому числі археологічної, спадщини. Зокрема, межі території пам'ятки (об'єкта культурної спадщини) визначаються відповідно до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини, затвердженого наказом Міністерства культури України 11.03.2013 №158 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2013 р. за

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 154

№528/23060.

Відомості про об'єкти культурної спадщини, а також про межі їх територій (території пам'яток) рекомендується отримувати від спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини, визначених законодавством, із Державного реєстру нерухомих пам'яток України, за наявності - з історичних (історико-архітектурних) довідок на об'єкт культурної спадщини або на історичну місцевість у складі передпроектної та проектної документації, як передбачено методичними рекомендаціями щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок.

Відомості про інші матеріальні об'єкти рекомендується отримувати з відкритих даних місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування, містобудівної документації, з ортофотопланів у відкритому доступі, інших офіційних або відкритих джерел.

Дослідження об'єктів культурної спадщини на поточний стан (за наявності таких об'єктів на території планованої діяльності або у випадках, передбачених законодавством щодо охорони культурної спадщини) рекомендується здійснювати із залученням наукових установ та експертів, визначених у встановленому законодавством порядку, а також із фотофіксацією стану об'єкта культурної спадщини.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується здійснювати на предмет:*

1) ідентифікації об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/ будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності;

2) оцінки ризику (ризиків) зміни, переміщення (перенесення), пошкодження або знищення зазначених об'єктів, включаючи їх території, у зв'язку з вилученням (викупом) земельних ділянок та іншими роботами;

3) спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з законодавством.

Рекомендується розглянути плановану діяльність на предмет дотримання вимог, встановлених законодавством про охорону культурної спадщини, у тому числі:

1) щодо заборони діяльності, яка створює загрозу пам'яткам (об'єктам культурної спадщини);

2) щодо умов для проведення земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також вимог щодо проведення будівельних, меліоративних, шляхових та інших робіт, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини.

До інших матеріальних об'єктів, що можуть бути зачеплені планованою діяльністю, рекомендується відносити житлові будинки, будівлі громадського користування (дитячі, навчальні заклади, установи охорони здоров'я та лікувально-профілактичні, соціального забезпечення, відпочинку, спортивні споруди та ін.), території для масового відпочинку та оздоровлення (ділянки зелених зон і зелених насаджень загального користування у населених пунктах, пляжі тощо), туристичні стежки і траси, туристичні і спортивно-оздоровчі табори, садівницькі товариства та дачні кооперативи. Крім того, до оцінки впливу на матеріальні об'єкти доцільно включати підприємства харчової, медичної, легкої та інших видів промисловості, на продукцію яких і умови праці робітників можуть негативно впливати викиди високого класу шкідливості від планованої діяльності, а також інші техногенні об'єкти, які ймовірно будуть пошкоджені у зв'язку з провадженням планованої діяльності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 155

(наприклад, інженерні мережі чи транспортні споруди).

Оцінюючи ймовірний вплив на матеріальні об'єкти, рекомендується аналізувати плановану діяльність на відповідність нормативним вимогам до розташування та організації виробничої території по відношенню до таких матеріальних об'єктів, встановленим Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06. 1996 №173 і зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за №379/1404.

Завдання 23.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 23.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Історико-культурну цінність території рекомендується визначати за наявністю на досліджуваній території пам'яток культурної, у тому числі археологічної спадщини	Так Ні
2	Дослідження об'єктів культурної спадщини на поточний стан рекомендується здійснювати із залученням наукових установ та експертів, визначених у встановленому законодавством порядку, а також із фотофіксацією стану об'єкта культурної спадщини.	Так Ні
3	Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується здійснювати на предмет ідентифікації об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності	Так Ні
4	Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується здійснювати на предмет не спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з законодавством.	Так Ні
5	Рекомендується розглянути плановану діяльність на предмет дотримання вимог, встановлених законодавством про охорону культурної спадщини щодо заборони діяльності, яка створює загрозу пам'яткам	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 24

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ. ОЦІНКА МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, ЗУМОВЛЕНОГО ТЕХНОЛОГІЄЮ І РЕЧОВИНАМИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на соціально-економічні умови оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються

В оцінці впливу на соціально-економічні умови рекомендується аналізувати на поточний стан та визначати ймовірність впливу на такі фактори, як [28]:

- 1) здоров'я населення;
- 2) доступ населення до природних ресурсів і екологічно безпечного для життя і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 156

здоров'я людей навколишнього природного середовища.

Обсяг досліджень і рівень деталізації інформації для оцінки впливу на соціально-економічні умови рекомендується визначати з урахуванням таких факторів[28]:

- 1) розташування планованої діяльності по відношенню до населених пунктів, сельбищної території і зон відпочинку;
- 2) потенційна (підвищена) небезпека, яку несе планована діяльність;
- 3) місцевий стан довкілля і санітарно-епідемічна ситуація, з урахуванням впливу техногенних факторів на здоров'я населення (місцеві екологічні ризики і загрози) на поточний стан;
- 4) доступ місцевого населення до природних ресурсів.

Джерелами даних можуть бути, наприклад, офіційні відомості від місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, офіційні доповіді про стан довкілля, про стан здоров'я населення та санітарно-епідемічну ситуацію, відкриті статистичні дані і довідники, інші офіційні джерела; щодо сельбищних і промислових територій та зонування населених пунктів в цілому – також із наявної у вільному доступі містобудівної документації; для визначення площі територій чи зон можуть використовуватися ортофотоплани (супутникові знімки) у вільному доступі і програмні додатки на основі геоінформаційних технологій. В оцінці рекомендується застосовувати методологію оцінки ризику згідно з методичними рекомендаціями «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2007 №184, або іншими рекомендаціями з оцінки ризику для здоров'я, наприклад, розробленими Всесвітньою організацією охорони здоров'я (з урахуванням нормативів якості атмосферного повітря, прийнятих ВООЗ), економічні методи, метод експертних оцінок.

Опис і оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються

Рекомендується оцінювати плановану діяльність на предмет [28]:

- 1) потенційно небезпечних об'єктів (згідно із Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів);
- 2) видів робіт підвищеної небезпеки, а також машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки згідно зі встановленим переліком;
- 3) видів небезпеки і ймовірного рівня ризику для довкілля і здоров'я населення за обраного режиму експлуатації об'єкта (регламентів провадження планованої діяльності).

Оцінку ризику проводять за такими показниками, як ймовірність ризику, а також, у разі ймовірного виникнення аварій, - величина і територіальне поширення ймовірних надзвичайних ситуацій (шкоди), інші показники, що використовуються для визначення (оцінки) рівня можливих надзвичайних ситуацій.

В оцінці можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються, рекомендується застосовувати методологію оцінки ризику, методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, затверджену у встановленому порядку, інші методологічні підходи, що застосовуються для оцінки ризиків щодо потенційно небезпечних об'єктів.

Завдання 24.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 24.2. Підтвердити або спростувати судження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 157

1	В оцінці впливу на соціально-економічні умови рекомендується аналізувати на поточний стан та визначати ймовірність впливу на такі фактори, як здоров'я населення та доступ населення до природних ресурсів і екологічно безпечного для життя і здоров'я людей навколишнього природного середовища	Так Ні
2	Обсяг досліджень і рівень деталізації інформації для оцінки впливу на соціально-економічні умови рекомендується визначати з урахуванням потенційної (підвищеної) небезпеки, яку несе планована діяльність	Так Ні
3	Рекомендується оцінювати плановану діяльність на предмет оцінки можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами видів небезпеки і ймовірного рівня ризику для довкілля і здоров'я населення за обраного режиму експлуатації об'єкта	Так Ні
4	Обсяг досліджень і рівень деталізації інформації для оцінки впливу на соціально-економічні умови рекомендується визначати з урахуванням видів робіт підвищеної небезпеки, а також машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки згідно зі встановленим переліком	Так Ні
5	Рекомендується оцінювати плановану діяльність на предмет оцінки можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами щодо доступ місцевого населення до природних ресурсів	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 25
ОПИС ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ, ВІДВЕРНЕННЯ, УНИКНЕННЯ, ЗМЕНШЕННЯ, УСУНЕННЯ ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ (ЗА МОЖЛИВОСТІ) КОМПЕНСАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ. ОПИС ОЧІКУВАНОГО ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ, ЗУМОВЛЕНОГО ВРАЗЛИВІСТЮ ПРОЄКТУ ДО РИЗИКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності для передбачення заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів та оцінити очікувані значення негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій.

На основі здійснених оцінок і прогнозів та з урахуванням запланованих (запроєктованих) рішень, рекомендується представити необхідні організаційні (заходи екологічного управління) та інженерні (технічні і технологічні) заходи. Заходи рекомендується конкретизувати настільки, наскільки це можливо на даній стадії розроблення планованої діяльності або стадії проєктування: охарактеризувати зміст заходу, метод, технологію або інші технічні умови реалізації, зазначити цільові показники (індикатори), на досягнення яких спрямований захід або за якими буде оцінений ефект від заходу, у тому числі показники ефективності, передбачені технічною або проєктною документацією на очисне устаткування [28].

При складанні плану заходів рекомендується враховувати наступні принципи [28]:

1) пріоритетність превентивних заходів: першочерговими є заходи із запобігання негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації. Заходи зі зменшення чи усунення впливів, а також компенсаційні заходи не можуть компенсувати відсутність або недотримання превентивних заходів;

2) принцип «забруднювач платить»; з огляду на даний принцип, якщо самого лише

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 158

дотримання технологічних схем не достатньо, щоб повністю попередити негативний вплив, то слід планувати заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу;

3) принцип компенсації: до залишкових негативних впливів, які не вдається усунути жодним з попередніх заходів, доцільно застосовувати компенсаційні заходи;

4) принцип ресурсоефективності: при плануванні та здійсненні господарської діяльності доцільно забезпечувати ефективне використання ресурсів, зокрема, природних, а також енергії у виробничих процесах;

5) план заходів має бути адаптивним, тобто, рекомендується розглядати доцільність внесення змін до плану заходів і вжиття додаткових заходів, якщо виникає така необхідність за результатами моніторингу реалізації заходів та оцінки їхніх результатів (наслідків) на ефективність і відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам.

У категоризації (класифікації) та визначенні різноманітності заходів рекомендується користуватися, в тому числі, нормами і стандартами у сфері дозвільної документації щодо викидів від стаціонарних джерел, ГДС забруднюючих речовин, відходів та ін., а також правилами техногенної безпеки.

Якщо планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення, то у плані заходів рекомендується враховувати заходи, що були затверджені в установленому порядку (порядках) при отриманні дозвільної документації, чинної на поточний стан.

Заходи зі зменшення або усунення негативних впливів та прогноз їх ефективності рекомендується визначати (обґрунтовувати) за допомогою техніко-економічних розрахунків або матеріалів спеціальних досліджень. Заходи, пов'язані з впровадженням нових або інноваційних технологій, обробленням, вторинним використанням та утилізацією відходів, компенсаційні заходи рекомендується описувати з належним рівнем деталізації.

Окрім плану заходів, рекомендується також розглядати (оцінювати) ризики невиконання визначеного плану з початком провадження діяльності, наприклад, через невідповідність системи менеджменту, недостатність ресурсів, потребу у додаткових даних, у здійсненні додаткових процедур або вишукувань, недостатню компетентність персоналу у реалізації визначених заходів.

До спеціальних заходів з охорони атмосферного повітря доцільно відносити: заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на викиди, заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.

До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод доцільно відносити: заходи з досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС, водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод, впровадження повного обліку водокористування та водовідведення, охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод, заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів; заходи щодо збереження водності річок; заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності).

До спеціальних заходів з охорони земель та ґрунтів доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про охорону земель, землепорядною документацією, державними будівельними нормами розміщення та будівництва об'єктів у частині природоохоронних вимог, інженерної підготовки і захисту земель.

До спеціальних заходів з охорони надр доцільно відносити: заходи з рекультивации порушених земель; із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються; попередження та зменшення проявів небезпечних геологічних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 159

процесів, рішення, що дозволяють ефективно використовувати вироблений простір гірничих виробок, супутні надра, що не були використані, відходи виробництва, складовані у надрах.

До спеціальних заходів зі збереження фауни, флори і біорізноманіття доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів. Крім того, щодо важливих для збереження територій рекомендується враховувати заходи згідно з методичним керівництвом «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites», доступного на веб-ресурсі Європейської Комісії ЄС.

До спеціальних заходів з управління відходами доцільно відносити комплекс заходів згідно з законодавством про відходи та про охорону навколишнього природного середовища, у тому числі заходи для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення, впровадження заходів і технологій кругової економіки, інноваційних технологій, що дозволяють роздільне збирання і сортування, оброблення (перероблення) відходів, їх повторне використання або утилізацію.

Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму рекомендується планувати з урахуванням державних санітарних правил, національних стандартів і державних будівельних норм.

Спеціальні заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується планувати відповідно до законодавства про охорону культурної спадщини.

До компенсаційних заходів рекомендується відносити: заходи з рекультивациі і ремедіації порушених/ забруднених земель; заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях; грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо); переселення.

Компенсаційні заходи, що передбачають грошову компенсацію втрат, рекомендується розраховувати у випадках та в порядку згідно з законодавством: якщо встановлений порядок застосовується у разі порушення природоохоронного законодавства, то його не застосовують при оцінці збитків (втрат) внаслідок будівництва, реконструкції та розширення підприємств, споруд та інших об'єктів і проведення робіт, передбачених проектною документацією щодо планованої діяльності.

Компенсаційні заходи з охорони і відновлення рослинного і тваринного світу, такі як пересаджування рослин з територій, відведених під забудову населених пунктів, підприємств, споруд та інших об'єктів, будівництво доріг, трубопроводів, ліній електропередачі і зв'язку, а також з тих земель, що підлягають затопленню, інтродукція та акліматизація рослин, переселення диких тварин, будівництво споруд для міграцій тварин, рекомендується планувати відповідно до встановлених законодавством порядків та визначати (обґрунтовувати) з урахуванням експертних думок.

Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій

У розділі рекомендується розглядати та оцінювати ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки.

Понятійний апарат щодо надзвичайних ситуацій, техногенної безпеки та відповідних заходів доцільно застосовувати у відповідності до понять і термінів, визначених у Кодексі цивільного захисту України, правилах та інших нормативно-правових актах у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Як інструменти для оцінки рекомендується застосовувати:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 160

1) методологію загальної оцінки ризику, основні принципи і методи якої описано у державних і міжнародних стандартах (ISO 31010, ISO 31000);

2) затверджену в установленому порядку методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів;

3) Методику визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затверджену наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 №637;

4) оцінку ймовірності (частоти реалізації) аварій та збитків від них, яка здійснюється при визначенні еколого-економічної ефективності планованої діяльності;

5) державні будівельні норми ДБН В.1.2-14:2018 «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд»;

б) моделювання «проблемних зон» математичними методами;

7) метод аналогій та інші методи.

Ступінь (рівень) ризику рекомендується оцінювати за а) ймовірністю настання певної події та б) обсягом (складністю, комплексністю), тяжкістю і територіальними масштабами екологічних та соціально-екологічних наслідків. Доцільно застосовувати кількісні методи оцінки (статистичні або такі, у яких застосовуються шкали чи вагові коефіцієнти). Рекомендується зазначати, у разі використання, прикладне програмне забезпечення для моделювання і оцінки ризиків.

Характеризуючи ймовірну аварію або надзвичайну ситуацію, доцільно зазначати її вихідний стан або подію, сценарії розвитку і кінцевий стан. Рекомендується складати кількісні прогнози забруднення, оцінювати ймовірність виникнення підстав для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації згідно із законодавством.

Для оцінки вразливості планованої діяльності до ризиків, рекомендується збирати достатню кількість технічних даних про плановану діяльність чи об'єкт, ідентифікувати небезпечні процеси та об'єкти, розглядати аварії, причини та наслідки на об'єктах-аналогах, показники екологічного збитку від аварій і реалізовані заходи щодо їх ліквідації, оцінювати (за методологією загального оцінювання ризику) гіпотетичний ризик планованої діяльності з урахуванням її планованих (проектних) рішень і систем екологічного менеджменту, визначати (обґрунтовувати) необхідні умови і заходи здійснення планованої діяльності у безпечному режимі, у тому числі у разі зовнішніх надзвичайних ситуацій, консервації або ліквідації об'єкта.

Ризики рекомендується розглядати (визначати) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників безпеки. До внутрішніх чинників безпеки доцільно відносити, наприклад, потенційно небезпечні об'єкти та об'єкти підвищеної небезпеки (визначені відповідно до законодавства), технологічні цикли, у яких застосовуються небезпечні хімічні речовини або потенційно небезпечні технології. До зовнішніх – складні місцеві природні умови, надзвичайні кліматичні явища, сейсмічні фактори та інші небезпечні геологічні процеси, шкідлива дія вод. Доцільно враховувати, за наявності, результати вишукувань щодо прогнозованих впливів на будівельні конструкції основних природних, природно-техногенних і техногенних процесів і явищ, виконаних відповідно до державних будівельних норм ДБН В.1.2-14:2018.

Якщо здійснюється аналіз еколого-економічної ефективності за критерієм чистої приведеної вартості, то доцільно розглянути кілька виправданих альтернатив - сценаріїв здійснення планованої діяльності, що відрізняються різним ступенем ризику за ймовірністю настання аварій чи наслідками надзвичайних ситуацій.

Завдання 25.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 161

підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 25.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Пріоритетність превентивних заходів це залишки негативних впливів, які не вдається усунути жодним з попередніх заходів, доцільно застосовувати компенсаційні заходи	Так Ні
2	Принцип ресурсоефективності: при плануванні та здійсненні господарської діяльності доцільно забезпечувати ефективне використання ресурсів, зокрема, природних, а також енергії у виробничих процесах	Так Ні
3	План заходів має бути адаптивним, тобто, рекомендується розглядати доцільність внесення змін до плану заходів і вжиття додаткових заходів, якщо виникає така необхідність за результатами моніторингу реалізації заходів та оцінки їхніх результатів (наслідків) на ефективність і відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам	Так Ні
4	Принцип «забруднювач платить»; з огляду на даний принцип, якщо самого лише дотримання технологічних схем не достатньо, щоб повністю попередити негативний вплив, то слід планувати заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу	Так Ні
5	Принцип компенсації це заходи із запобігання негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації	Так Ні
6	До спеціальних заходів з охорони атмосферного повітря доцільно відносити заходи з рекультивациі порушених земель; із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються	Так Ні
7	До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод доцільно відносити: заходи з досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС, водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод, впровадження повного обліку водокористування та водовідведення, охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод, заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів; заходи щодо збереження водності річок; заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності)	Так Ні
8	До спеціальних заходів з охорони надр заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на викиди, заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.	Так Ні
9	До спеціальних заходів зі збереження фауни, флори і біорізноманіття доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів. Крім того, щодо важливих для збереження територій рекомендується враховувати заходи згідно з методичним керівництвом «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites», доступного на веб-ресурсі Європейської Комісії ЄС.	Так Ні
10	Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму рекомендується планувати відповідно до законодавства про охорону культурної спадщини.	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 162

11	Спеціальні заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується планувати з урахуванням державних санітарних правил, національних стандартів і державних будівельних норм.	Так Ні
12	До компенсаційних заходів рекомендується відносити: заходи з рекультивациі і ремедіації порушених/ забруднених земель; заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях; грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо); переселення	Так Ні
13	У розділі «Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій» рекомендується розглядати та оцінювати ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки.	Так Ні
14	Як інструменти для оцінки очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, рекомендується застосовувати моделювання «проблемних зон» математичними методами	Так Ні
15	Ризики не рекомендується розглядати (визначати) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників небезпеки	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 163

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
2. Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
3. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організація економічного співробітництва та розробка економіки) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
4. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534-XIV від 19.03.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text
5. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
6. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a27#Text
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
8. Директива про ОБНЄ. (85/337/ЄС). URL: <https://mepr.gov.ua/news/31278.html>.
9. Директива щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля 2003/35/ЄС. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2015-%D1%80#Text>
10. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2011-92-es-pro-otsinku-vplyvu-okremyh-derzhavnyh-i-privatnyh-proektiv-na-navkolishnje-seredovysche/>
11. Алексєєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». [за заг. ред. О. Кравченко] Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2018. 60 с.
12. Європейська інтеграція у сфері екологічної оцінки: ОБД та СЕО. Київ, 2017 р. Матеріали опубліковані до семінарів з оцінки впливу на довкілля (ОБД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), що проводяться в рамках проекту ЄС «Підтримка України в апроксимації законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища».
13. Аналіз проекту Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» №2009а. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. 2015.
14. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.
15. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.
16. Порядок проведення громадських слухань в процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989.
17. Наказ Мінприроди про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля від 30.05.2018 № 182.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф23.07- 05.02/2/183.00.1/М/ОК11 2023
	Екземпляр № 1	Арк 164 / 164

18. Впровадження оцінки впливу на довкілля в Україні: аналіз ризиків і перспектив (громадське бачення) / В.В. Шаравара, О.О. Бондаренко, О.Г. Тарасова, Р.Б. Гаврилюк, Д.В. Гулевець, С.А. Савченко. Київ: НЕЦУ, 2019 29 с.

19. Закон України «Про екологічну експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. URL: <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>

21. Оцінка впливу на довкілля vs Екологічна експертиза: що змінилося? URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/insh/ocinka-vplivu-na-dovkillya-vs-ekologichna-ekspertiza-shcho-zminilosya.html>

22. Огляд стану довкілля в Житомирській області. URL: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

23. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Житомирській області. URL: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

24. Екологічні паспорти області. URL: http://ecology.zt.gov.ua/StanDov_eco_pashort_menu.html

25. Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2021-2027 роки. URL: <http://economy-zt.gov.ua/files/AGR/2021/Program21-27.pdf>.

26. Єдиний реєстр із ОВД доступний за посиланням <http://eia.menr.gov.ua>.

27. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026, <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-п>

28. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html>.

29. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В. Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник. - Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 168 с. (Рекомендовано до електронного видання Вченою радою Державного університету «Житомирська політехніка» (протокол № 15 від «19» грудня 2022 р.)).